

ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

รายงานการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ISBN 974-9771-15-X

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

ปีที่พิมพ์ กันยายน ๒๕๔๖

จัดทำโดย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

บรรณาธิการ สุภัชณา ชองเจริญ

รายงานการสัมมนา

เรื่อง

ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

คำนำ

หนังสือ “รายงานการสัมมนา เรื่อง ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” เล่มนี้ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อรายงานผลการสัมมนาที่จัดขึ้น เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ณ โรงแรม รอยัลริเวอร์ เชิงสะพานกรุงธน กรุงเทพมหานคร

การจัดสัมมนาในเรื่องเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาตินั้น ได้จัดมาครั้งหนึ่งแล้วเมื่อ เดือนกรกฎาคม ๒๕๒๖ เป็นเวลา ๒๐ ปีผ่านมา ซึ่งผลการสัมมนาในครั้งนั้น รัฐบาลและประชาชนในชาติได้นำมาขยายผลปฏิบัติเป็นรูปธรรมอย่างเห็นได้ชัด เช่น การกำหนดให้เห็นถึงความสำคัญของคำว่า “เอกลักษณ์ของชาติ” ที่มีความเกี่ยวพันกับความมั่นคง ศักดิ์ศรี และ เกียรติภูมิของชาติ ที่ควรรักษาให้อยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

จากระยะเวลาผ่านพ้นมาถึง ๒๐ ปี เข้าสู่ปัจจุบัน เป็นยุคโลกาภิวัตน์ สังคมโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารส่งผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะค่านิยมที่เบี่ยงเบนของเยาวชน ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้จัดสัมมนาครั้งนี้ขึ้น

หนังสือ “รายงานการสัมมนา เรื่อง ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” เล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ในการใช้ศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง และเพื่อร่วมมือร่วมใจกันขยายผลการสัมมนาให้เกิดการปฏิบัติเป็นรูปธรรมที่จะทำให้นักไทยทุกคน โดยเฉพาะเยาวชน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ความนิยมไทย พร้อมทั้งร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้ยั่งยืนตลอดไป

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กันยายน ๒๕๔๗

สารบัญ

การเตรียมการสัมมนา

- โครงการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ๓
- หลักเกณฑ์การเชิญผู้เข้าสัมมนา ๑๑

พิธีการสัมมนา

- คำกล่าวในพิธีเปิดการสัมมนา ๑๓
โดย นายวิญญู เครืองาม
รองนายกรัฐมนตรี และประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
- คำกล่าวในพิธีเปิดการสัมมนา ๑๖
โดย ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
- คำกล่าวในพิธีปิดการสัมมนา ๒๐
โดย พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สาระสำคัญของการสัมมนา

- ปาฐกถาพิเศษเรื่อง เอกลักษณ์ของชาติ ๒๒
โดย นายวิญญู เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี
และประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
- การอภิปรายเป็นคณะเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ๔๔
ในยุคโลกาภิวัตน์

สรุปผลการสัมมนา

๖๕

ประเมินผลการสัมมนา

- แบบประเมินผลการสัมมนา ๓๒
- รายงานการประเมินผลการสัมมนา ๓๖

บทความพิเศษ

- ศาสนากับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ๘๓
โดย นายสมพร เทพสิทธา
- เอกลักษณ์ไทย ๙๓
โดย นายวิจิตร อวະกุล
- ภาษาไทยกับเอกลักษณ์ของชาติ ๑๐๒
โดย นางเฉลิมศรี หุ่นเจริญ
- เอกลักษณ์ไทยถูกทำลายจริงหรือ ๑๑๐
โดย พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา

การสัมมนาเรื่อง

“ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

๑. ชื่อโครงการ

โครงการสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

๒. หลักการและเหตุผล

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งเวลานั้นเป็นการดำเนินงานเพื่อต่อต้านการบ่อนทำลายสถาบันหลักของชาติ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสถาบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งฝ่ายตรงข้ามดำเนินการอยู่อย่างรุนแรง จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๒๖ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติจึงได้จัดให้มีการสัมมนา เรื่อง “เอกลักษณ์ของชาติกับการพัฒนาชาติไทย” ขึ้น ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เพื่อกำหนดความแน่ชัดของคำว่า “เอกลักษณ์ของชาติ”

ในปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ การสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารส่งผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลกระทบต่อการเมืองเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะค่านิยมที่เบี่ยงเบนของเยาวชน ซึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเอกลักษณ์ของชาติ คนไทยรับเอาความเจริญทางด้านวัตถุมาใช้ทุกรูปแบบ และสิ่งที่รับมาหลายอย่างไม่สอดคล้องกับความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทำให้คนไทยบางส่วนตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัตถุ จนมองข้ามความดีงามทางจิตใจ และไม่เห็นคุณค่าเอกลักษณ์ของชาติที่บรรพบุรุษได้สั่งสมดำรงรักษาสืบทอดกันมายาวนาน

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการถูกแทรกซึมด้วยค่านิยมที่เบี่ยงเบนดังกล่าว จึงได้มอบหมายให้สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดทำโครงการสัมมนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ โดยหาวิธีการปลูกจิตสำนึกให้คนไทยทุกคน โดยเฉพาะเยาวชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ความนิยมไทย ภูมิปัญญาของแผ่นดิน ความไม่ด่างตจนสวนกระแสแห่งความเจริญ แต่สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ให้สอดคล้องผสมผสานกับเอกลักษณ์ไทยและการปฏิรูประบบราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้คนไทยทุกคนเกิดความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของชาติตน เกิดความหวงแหนในชาติประเทศและพร้อมที่จะร่วมกันขยายผลในการอนุรักษ์และส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้ยั่งยืนตลอดไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อกำหนดเค้าโครงของนโยบายการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นแนวทางในการดำเนินการของภาครัฐและเอกชนทั่วทั้งประเทศ

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง “เอกลักษณ์ของชาติ” อันจะนำไปสู่การปฏิบัติแนวทางเดียวกันในอนาคต

๓.๓ เพื่อให้ตระหนักว่า “เอกลักษณ์ของชาติ” มีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างไรบ้างโดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน

๓.๔ เพื่อค้นหารูปแบบและกิจกรรมที่เหมาะสมมาพัฒนาคนในสังคมปัจจุบันโดยการนำเอาเอกลักษณ์ที่ดีและสมควรแก่การอนุรักษ์ มาปรับให้เข้ากับสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์

๓.๕ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

๓.๖ พิจารณามาตรการในระยะยาวมารองรับเพื่อก่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ พร้อมทั้งขยายผลให้มีการปฏิบัติโดยพร้อมเพรียงกัน

ทั่วประเทศ

๓.๖ ประมวลข้อสรุปผลการสัมมนานำเสนอต่อคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่อไป

๔. วิธีการดำเนินงานสัมมนา

ดำเนินการในรูปของการบรรยาย การอภิปราย การแบ่งกลุ่มสัมมนา และการสัมมนาเต็มคณะ

๕. แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นแกนกลางในการดำเนินการ โดยจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการจัดสัมมนาฯ และแบ่งงานออกเป็นฝ่ายๆ ดังนี้ คือ ฝ่ายอำนวยการสัมมนาและที่ปรึกษา ฝ่ายพิธีการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายวิชาการ เอกสารและรายงานผลการสัมมนา ฝ่ายนิทรรศการ และสถานที่ ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายสรุปประเด็นการสัมมนา

๔ กลุ่ม

๖. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

เป็นเวลา ๑ วัน ในวันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖

๘. สถานที่จัดสัมมนา

โรงแรมรอยัลริเวอร์ เชียงสะพานกรุงธน (สะพานช้างอิฐ)

๙. ผู้เข้าร่วมสัมมนา

ประมาณ ๕๐๐ คน ประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการและอนุกรรมการต่างๆ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ผู้แทนจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ผู้แทนภาคเอกชน นักธุรกิจ สมาคมและมูลนิธิ กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และสื่อมวลชนในสาขาต่างๆ

๑๐. งบประมาณดำเนินการ

จำนวนประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) จากหมวดค่าใช้จ่ายอื่น

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ ผลจากการสัมมนาเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงและการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติ โดยให้ประชาชนในชาติมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันที่สำคัญทั้ง ๔ ของชาติ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๑๑.๒ การเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของประเทศไทย ให้ปรากฏในสายตาของชาวต่างประเทศ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการค้าและการลงทุน

๑๑.๓ ประชาชนในชาติเกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหนในศักดิ์ศรีของความเป็นคนไทยและเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่น่าสนใจ มาปรับใช้ให้สอดคล้องผสมผสานกับเอกลักษณ์ไทยและความนิยมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑.๔ ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการสร้างเครือข่ายการส่งเสริม และอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติให้คงอยู่คู่คนไทยตลอดไป

หลักเกณฑ์การเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

การแบ่งกลุ่มผู้เข้าสัมมนา

การเชิญผู้เข้าสัมมนา ประมาณ ๕๐๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และคณะกรรมการคณะต่างๆ ผู้แทนส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร นักธุรกิจ สมาคมและมูลนิธิเอกชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ครูอาจารย์ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนสื่อมวลชนสาขาต่างๆ

การกำหนดจำนวนแต่ละกลุ่ม

- ผู้แทนคณะสงฆ์	๑๐ รูป
- ผู้แทนส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ	๑๔๐ คน
- ข้าราชการพลเรือน	๕๐ คน
- ข้าราชการทหาร	๒๕ คน
- รัฐวิสาหกิจ	๒๕ คน
- ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร	๒๐ คน
- ผู้แทนนักธุรกิจเอกชน	๔๐ คน
- ผู้แทนสมาคม ชมรมและมูลนิธิเอกชน	๓๐ คน
- ผู้แทนจากระดับท้องถิ่น	๓๐ คน
- เทศบาล	๑๕ คน
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	๑๕ คน
- นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ	๕๐ คน
- ผู้แทนพรรคการเมืองต่างๆ และรัฐสภา	๓๐ คน

- ผู้แทนสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ๖๐ คน
- นักจัดรายการวิทยุ ๒๐ คน
- นักหนังสือพิมพ์ ๒๐ คน
- นักจัดรายการโทรทัศน์ ๑๐ คน
- นักเขียน ๑๐ คน
- ผู้แทนคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
และคณะอนุกรรมการ ๕๐ คน

*สำหรับพิธีเปิดการสัมมนานี้ ให้เชิญผู้มีเกียรติมาร่วมในพิธีประมาณ ๑๐๐ คน

คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

โดย นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๙.๐๐ น.

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

กราบเรียน ฯพณฯ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งมีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก เข้าร่วมเป็นกรรมการ ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในวันนี้ งานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้ดำเนินการโดยจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะเจาะจงมาจนถึงบัดนี้เป็นเวลาประมาณ ๒๕ ปี และต้องจารึกไว้ ณ ที่นี้ว่าคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ดังกล่าว ปรากฏผลงานโดดเด่นเป็นรูปธรรมมากที่สุดในสมัยที่ ฯพณฯ เป็นหัวหน้ารัฐบาล ดังเห็นได้ชัดจากการณรงค์ให้ใช้สินค้าไทย เลขไทย ภาษาไทย การแต่งกายแบบไทย การมีคุณธรรมและวิถีชีวิตแบบไทยเป็นผลสำเร็จ ที่สำคัญคือ สถาบันหลักอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังเคยมีการจัดสัมมนาระดับชาติขึ้นครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๖ อีกด้วย จากนั้นมา การสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิด้านเอกลักษณ์ของชาติก็ว่างเว้นไปเป็นเวลานานปี จนกระทั่งบัดนี้ มีการปฏิรูประบอบราชการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดองค์กร โครงสร้างและการดำเนินการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในส่วนที่

คณะกรรมการชุดนี้ดำเนินการอยู่บ้างประกอบกับสังคมไทยอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การจัดสัมมนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อกำหนดทิศทางในเรื่องนี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเหมาะสมด้วยกาล แม้อาจผิดเทศะ คือสถานที่ไปบ้าง เพราะการจัดงานใหญ่ลักษณะนี้ น่าจะจัดขึ้นในทำเนียบรัฐบาล แต่เนื่องจากในขณะนี้ทำเนียบรัฐบาลอยู่ระหว่างการซ่อมแซมครั้งใหญ่เพื่อเตรียมจัดการประชุมผู้นำกลุ่มประเทศเอเปกที่จะมีขึ้นในเดือนตุลาคมนี้ จึงจำเป็นต้องย้ายมาจัด ณ ที่นี้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติตระหนักว่าในปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ การสื่อสารไร้พรมแดนและการมีข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว สามารถส่งผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงภายในเวลาอันสั้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และกระทบต่อค่านิยมของเยาวชน ซึ่งเริ่มเบี่ยงเบนไป นับว่ามีผลต่อเอกลักษณ์ของชาติ คนไทยรับเอาความเจริญทางด้านวัตถุมาใช้ทุกรูปแบบ และสิ่งที่รับมาหลายอย่างอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย หรือมีฉะนั้นแม้มีขัดต่อเอกลักษณ์ของชาติในวันนี้ แต่อาจมีพิษภัยอันน่าสะพรึงกลัวในวันหน้า ทำให้คนไทยบางส่วนตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัตถุนิยมมองข้ามความดีงามทางจิตใจ วิถีชีวิตแบบไทย คุณธรรมแบบไทย ไม่เห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ที่บรรพบุรุษได้สั่งสมบำรุงรักษามาเป็นเวลานาน คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวในภาวะเช่นปัจจุบันนี้ จึงได้จัดทำโครงการสัมมนาขึ้นเพื่อระดมความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคสื่อมวลชนเพื่อหาทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ โดยการปลุกจิตสำนึกให้คนไทยทุกคนโดยเฉพาะเยาวชน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย ความนิยมไทย ภูมิปัญญาของไทย ความไม่ด่ารงตนสวนกระแสกับความเจริญ ซึ่งสามารถจะทำได้แม้แต่การจะนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยใหม่มาปรับใช้ให้สอดคล้อง ผสมผสานกับเอกลักษณ์ไทย ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดสถานการณ์ที่เรียกกันว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ใช่การพัฒนาสักแต่จะกระทำอย่างฉาบฉวย และกระทำไปให้สอดคล้องกับหลักที่เรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่ใช้หลักมือใครยาวสาวได้สาวเอา ด้วยความอยากได้ใคร่ดี หรือฟุ้งเฟ้อทะเยอทะยานไม่รู้จักพอ การ

สัมมนาในครั้งนี้จัดให้มีขึ้น ๑ วัน ประกอบด้วยการบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ และตามด้วยการประชุมกลุ่มย่อย มีผู้เข้าร่วมสัมมนาหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้ง ภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร นักธุรกิจ ผู้แทนสมาคม และมูลนิธิ ผู้แทนจากท้องถิ่น คณะสงฆ์ สมาชิกรัฐสภา พรรคการเมือง นักวิชาการ ผู้แทนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนสื่อมวลชนสาขาต่างๆ รวมทั้งสิ้นประมาณ ๕๐๐ คน โดยมี ๑พณฯซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลที่สนใจงานด้านเอกลักษณ์ของชาติอย่างต่อเนื่อง และดำรงตนตามหลักเอกลักษณ์ไทยอย่างสม่ำเสมอ สมควรเป็นแบบอย่างได้ ได้ กรูณามาเป็นประธาน การที่ ๑พณฯ ได้กรูณามาเป็นประธานในการจัดสัมมนาครั้งใหญ่ ครั้งที่ ๒ ในรอบ ๒๕ ปี ของงานเอกลักษณ์ไทยในวันนี้ ซึ่งก็เป็นอย่างเดียวกับที่ ๑พณฯ ได้เป็นประธานการจัดสัมมนาครั้งใหญ่ครั้งแรกเมื่อ ๒๐ ปี มาแล้ว เช่นกันนั้น เรื่อง เหล่านี้จะเป็นทั้งสัญลักษณ์และเป็นทั้งการส่งสัญญาณให้รู้ว่างานส่งเสริมเอกลักษณ์ ของชาติจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญ ๑พณฯ ประธาน องคมนตรีและรัฐบาล ได้กรุณาเปิดการสัมมนาซึ่งที่ประชุมจะได้้นำผลจากการที่ ๑พณฯ ได้กล่าวและให้โอวาทในการเปิดการสัมมนานี้ ตลอดจนกระทั่งผลที่จะเกิดขึ้นใน ช่วงเวลาต่อจากนี้ไปจนสิ้นสุดการสัมมนาไปใช้ให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ สืบไป

คำกล่าวในพิธีเปิดการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

โดย ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๙.๐๐ น.

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวเปิด

กระผมขอขอบคุณคุณคุณยุทธ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่กรุณาเชิญกระผมมาร่วมในการสัมมนาในวันนี้ กระผมดีใจมากที่ท่านรองนายกฯ วิษณุ ได้มาด้วยตนเอง

รองนายกฯ วิษณุ เป็นคนที่พวกเราได้รู้จักกันดีว่าให้ความสนใจในเรื่องนี้มาก เพราะฉะนั้น การที่รองนายกฯ มาในวันนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลที่จะดูแลเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ ให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ชาติบ้านเมืองของเรา

ในที่ประชุมนี้ มีผู้เข้ารับฟังและร่วมสัมมนาเป็นจำนวนมาก ผมคิดว่า ท่านทั้งหลายคงจะมีความปรารถนาที่จะดูแลเรื่องเอกลักษณ์ของชาติเราให้ดีที่สุด ถึงได้มาร่วมกันเป็นจำนวนไม่น้อยในวันนี้ ส่วนตัวผมเองผมก็ตั้งใจที่มีโอกาสมาร่วม ในเรื่องนี้ดูเหมือนไม่ค่อยสำคัญ แต่จริงๆ แล้ว เป็นเรื่องสำคัญมาก คือเรื่องเอกลักษณ์ของชาติเรา

การสัมมนานี้ ในประเทศของเรามีบ่อย แต่การสัมมนามักจะมุ่งเสริมไปในเรื่องของเศรษฐกิจของการเมืองเป็นส่วนใหญ่ การสัมมนาเรื่องเอกลักษณ์ก็เว้นว่างมาตั้ง ๒๐ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าเรามาพูดถึงเรื่องนี้ เท่ากับนอกจากเราจะได้ผ่อนคลายจากปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมืองของชาติบ้านเมืองแล้ว เราก็ยังได้มาพูดถึงในเรื่องที่เราไม่ได้พูดกันมา ๒๐ ปี และเป็นเรื่องสำคัญที่เราไม่ควรจะปล่อยปละละเลย หวังว่า

หลังจากวันนี้แล้ว เราก็จะมีความต่อเนื่องในการสัมมนาเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ บ้านเมืองของเรา

ทุกท่านที่อยู่ในที่นี้และไม่ได้อยู่ในที่นี้ทราบดีว่า เอกลักษณ์ของชาติ หมายความว่าอย่างไรแต่หัวข้อที่คุณยงยุทธกำหนดขึ้นในวันนี้ว่า “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” น่าจะทำความเข้าใจกันให้ตีความหมายความว่าอย่างไร ถ้าเราดูคำภาษาไทย ๒ คำ คือคำว่า “เสริม” กับคำว่า “สร้าง” เอมารวมกันแล้ว ถ้าแปลตามพจนานุกรมแล้วก็อาจจะทำให้พวกเราเข้าใจไม่ตรงกันก็ได้ หรือมีความสับสนเกิดขึ้นก็ได้ “เสริม” พจนานุกรมแปลว่า “เติม เพิ่ม กระตุ้น” “สร้าง” พจนานุกรมแปลว่า “บันดาล” หรือ “ทำให้มีขึ้น” เพราะฉะนั้น ถ้าเอาคำ ๒ คำ มารวมกันก็อาจจะแปลว่า “กระตุ้นให้มีขึ้น” ผมคิดว่า เอกลักษณ์ของชาติไทยเราพูดได้ว่า เรามีครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ไม่จำเป็นต้องกระตุ้นเติมให้มีเพิ่มเติมขึ้นมากอีก นี่ไม่ได้ตำหนิใคร เพียงแต่เพื่อทำความเข้าใจกันว่า คำว่า “เสริมสร้าง” เราควรจะหมายความว่าอย่างไร ในความคิดของผม ผมคิดว่า “การเสริมสร้าง” ในที่นี้ที่เรากำลังจะพูดกันต่อไปนี้ น่าจะหมายถึง “การกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในตัวคนไทย ทุกคนที่จะอนุรักษ์ ดำรงรักษาหรือพัฒนาเอกลักษณ์ให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย โดยเน้นที่เยาวชนและคนรุ่นใหม่” อันนี้ ถ้าเราหมายความว่าอย่างนี้ ก็น่าจะเป็นการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติที่เป็นไปได้ อันนี้ก็ต้องอยู่กับหัวข้อที่คุณยงยุทธตั้งขึ้นมา ส่วนผมที่มาเรียนนี้ก็คือเรียนความรู้ลึกของผมว่า ที่เราพูดกัน น่าจะพูดกันในเรื่อง “แรงบันดาลใจที่จะทำให้คนไทยรู้สึกในการที่จะรักษาเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองได้อย่างไร” ผมขอเชิญมาดูกันว่า เอกลักษณ์ของชาติเรานี้ละ โดยที่เอกลักษณ์นี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ และอาจจะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงได้ มีทั้ง ๒ อย่าง ฉะนั้น เราน่าจะมาดูกันว่า ส่วนใดที่เราต้องไม่ยอมให้เปลี่ยนแปลง ส่วนใดที่เราอาจจะยอมให้เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติตามสังคม สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาของโลกปัจจุบัน ที่เราชอบเรียกกันว่าเป็นโลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ อะไรก็แล้วแต่ ความเห็นส่วนตัวของผมคิดว่า สิ่งที่เราต้องไม่ยอมให้เปลี่ยนก็มี เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของเรา ภาษาไทย ศาสนาพุทธ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เราต้องไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปก็คือเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติหรือเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาของโลก ก็น่าจะได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวคือบิดา มารดา บุตร ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ครูกับศิษย์ เขวชนกับศาสนา การแสดงออกของคนรุ่นใหม่ ผมขออนุญาตขยายความนิดหนึ่งว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว เช่น บิดา มารดา กับบุตร เขามีการเปลี่ยนแปลง เดียวนี้ก็ค่อนข้างเห็นได้ชัดเจน ดีหรือไม่ดี ก็ค่อยพูดกันตอนสัมมนา เช่น ในประเทศที่เขาพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา เป็นต้น หรือประเทศที่มีเสรีต่างๆ มาก คงจะได้ยินมาว่า เวลาพ่อแม่ไปบอกลูกเขาว่าไม่ควรทำอย่างนั้น ไม่ควรทำอย่างนี้ ลูกก็จะตอบพ่อแม่ว่า โปรดอย่ามายุ่งกับผมเลย นี่คือชีวิตของผม ไม่ใช่ชีวิตของพ่อแม่ อันนี้ก็รู้สึกในบ้านเมืองเราก็ค่อนข้างจะมีบ้างแล้ว ความเอื้ออาทรกัน แต่ก่อนนี้เรามีบ้านอยู่ติดกันก็นำอาหารมาแลกเปลี่ยนกัน เดียวนี้ผมคิดว่าน้อยลงมากหรืออาจจะไม่มีเลย เพราะภาวะสังคม ภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยในการที่จะทำให้สิ่งเหล่านี้หายไป ครูกับศิษย์สมัยผมก็อายุค่อนข้างมากมาก ครูมองศิษย์เหมือนมองลูกหลานที่จะต้องคอยดูแล เดียวนี้ครูกับศิษย์มองกันคนละอย่าง ครูอาจจะมองศิษย์ว่า “ลูกศิษย์คนนี้น้ำตาดีนะ” อะไรทำนองนี้ เป็นต้น

การแสดงออกของคนรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่เราพยายามส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่แสดงออก ซึ่งแต่ก่อนนี้เด็กๆ ไม่ค่อยกล้าแสดงออก เดียวนี้เด็กก็กล้าแสดงออกมาก การแสดงออกของเด็กนี้นะ บางทีก็เป็นขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของเรา อย่างเช่นเด็กกล้าพูดว่าอย่างนั้น กล้าพูดอย่างนี้ ในที่สุดก็กล้าที่พูดว่า อย่างที่ผมพูดว่า “นี่ชีวิตของผมนะ ไม่ใช่ชีวิตของพ่อแม่ ขอให้ผมได้ดำเนินชีวิตของผมเอง” อะไรทำนองนี้ เป็นต้น

เอกลักษณ์ของชาตินี้ ผมไปถามมาจากสำนักงานของคุณชยยุทธฯ ว่า หมายความว่าอะไร เด็กของคุณชยยุทธฯ ก็บอกว่า เอกลักษณ์ของชาติ คือ ลักษณะดีเด่นของสังคมไทย ที่คนไทยทั้งชาติมีส่วนร่วม ทำให้สังคมไทยแตกต่างจากสังคมอื่น และมีข้อความเดิมว่าลักษณะดีเด่นเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้เราสามารถ

รักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติไว้ได้ ซึ่งเป็นเรื่องจริง ผมขอกลับมาที่ความหมายของการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติเรานี้ เราจะทำอย่างไร เราถึงจะเสริมสร้างได้ คือทำให้เกิดแรงบันดาลใจในคนไทยให้รู้ว่าเอกลักษณ์ต้องเป็นสิ่งที่เราต้องหวงแหนรักษาดำรงไว้ให้นานตราบเท่าที่มีชาติไทยอยู่ ผมคิดว่า สิ่งที่จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจต่อคนไทยทั้งชาติจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีความรักอยู่ในนั้น คนเราถ้ามีความรักเราจะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เรารัก ที่เราหวงแหน เพราะฉะนั้น สิ่งที่น่าจะทำให้เกิดในคนไทยก็คือแรงบันดาลใจ ต้องสร้างความรักและความหวงแหนให้เกิดขึ้น ให้มีความรักและความหวงแหนในเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองของเรา แรงบันดาลใจจะเกิดขึ้นได้อย่างไร จะเกิดขึ้นได้ก็โดยเรามีความสำนึกในเรื่องที่เราเกิดมาเป็นคนไทย ต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน แรงบันดาลใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่มีสิ่งที่เขาสามารถจะยึดถือเป็นตัวอย่างได้ ต้องมีคนแสดงตัวอย่างให้ดูต้องมีสิ่งที่เขาจะปฏิบัติตามตัวอย่างนั้นได้ นี่คือสิ่งที่ผมอยากจะพูดในตอนท้ายของวันนี้ว่าการเสริมสร้างและรักษาเอกลักษณ์ของชาติจำเป็นจะต้องให้มีความรักและความหวงแหนต่อเอกลักษณ์ของชาติเรา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ผมจึงอยากขอร้องวิงวอนในที่นี้ว่า โปรดอย่าได้คิดว่าถ้าเราปล่อยๆ ไป เอกลักษณ์ของชาติก็ยังคงอยู่ได้ไม่อาจจะถูกทำลายหรือมีใครมาทำให้เสียหาย แต่จริงๆ แล้ว ถ้าเราไม่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้เขามีความรักความหวงแหนในเอกลักษณ์ของชาติเราแล้ว ผมก็คิดว่าน่าจะเป็นอันตราย

ผมขอขอบคุณปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งที่กรุณาเชิญผมมาให้โอกาสให้ผมได้มาพูดกับท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ณ บัดนี้ ผมขอเปิดการประชุมสัมมนาครั้งนี้ ก็ขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้ได้รับผลสำเร็จตามที่คนไทยปรารถนาทุกประการ

ขอบคุณมากครับ

คำกล่าวในพิธีปิดการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

ของ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
(พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ)

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

นมัสการพระคุณเจ้า ผู้เข้าร่วมสัมมนา และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมในพิธีปิดการสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” ในวันนี้ และรู้สึกยินดีมากที่มีโอกาส นมัสการพระคุณเจ้า ได้พบปะกับทุกท่านทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สมาชิก รัฐสภา และผู้แทนจากพรรคการเมือง นายกเทศมนตรี เทศมนตรี ผู้แทนสมาคม มูลนิธิ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนสื่อมวลชน ที่ได้มาร่วมสัมมนาในครั้งนี้

ท่านทั้งหลายที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาร่วมการสัมมนา หลายท่านเดินทางมาจากท้องถิ่นห่างไกล ยิ่งทำให้การสัมมนาในครั้งนี้มีคุณค่าและมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งผลการสัมมนาจะเป็นประโยชน์และข้อเสนอแนะให้แก่รัฐบาลเกี่ยวกับการรักษา และเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ต่อไปในภายภาคหน้า

ผมมีความยินดีที่ได้รับทราบว่าการสัมมนาครั้งนี้ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทุกประการแม้จะใช้เวลาสั้นเพียงวันเดียวแต่ผลที่ได้รับคุ้มค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประเทศชาติ จึงใคร่ขอให้ทุกท่าน ทุกหน่วยงาน ได้กรุณานำผลจากการสัมมนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

ในนามของรัฐบาล และคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ผมขอขอบคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน คณะผู้จัดเตรียมการสัมมนา และหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนการจัดสัมมนาครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วง รวมทั้งวิทยากรและท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการสัมมนาครั้งนี้ข้อเสนอของท่านนี้ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และรัฐบาลจะได้พิจารณาดำเนินการ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอปิดการสัมมนา และขออาราธนาอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ทุกท่านได้เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย เป็นกำลังของชาติบ้านเมือง เพื่อจะได้ช่วยกันทำงานให้ประเทศชาติบังเกิดความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ขอขอบคุณ

คำปาฐกถาพิเศษ เรื่อง เอกลักษณ์ของชาติ

ในการสัมมนา เรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

โดย รองนายกรัฐมนตรี นายวิษณุ เครืองาม

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๐๙.๑๕ น.

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

ฯพณฯ องคมนตรี ท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่าน

วันนี้เป็นวันสำคัญในประวัติของงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติเพราะการจัดสัมมนาอะไรก็ตาม แม้เราจะเห็นคายนั่นทั่วไป มีทุกวันทุกโรงแรม แต่การสัมมนาเกี่ยวกับเอกลักษณ์นั้นเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เพราะว่าเราต้องการจะระดมท่านที่มีความรู้ความเข้าใจเป็นผู้ที่ทำงานด้านนี้และเป็นผู้ที่เห็นปัญหาของด้านนี้มาพูดคุยกัน ไม่ใช่เป็นการมาสอนหรือให้ความรู้ฝ่ายเดียวแล้วให้กลับไปทำ แต่ต้องผลัดกันเรียน ผลัดกันรู้ ผลัดกันทำ คงเป็นเพราะความยุ่งยากทำนองนี้ที่ต้องอาศัยเวลาว่างของท่านผู้มีเกียรติอาศัยงบประมาณ ที่จริงคงไม่มากนัก แต่ที่สำคัญคืออาศัยแรงที่ผลักดัน แรงกดดันให้มานั่งร่วมกันแล้วคิดร่วมกันนั้น ในประวัติ ๒๕ ปี ของการสถาปนาหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๒ ที่มีการสัมมนาระดับชาติครั้งแรกเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว จัดขึ้นที่ทำเนียบรัฐบาล และผลที่ได้จากครั้งนั้นจะครบใช้ต่อมาอีก ๒๐ ปี เรียกว่า ชาง (Charge) แบตเตอรี่ที่เดียวไปยาวเลย ถึงป็นี่แบตเตอรี่มันหมดและเสื่อมลงแล้ว ต้องชางใหม่ ก็ต้องสัมมนาใหม่

ผมเอ่ยถึงแรงผลักดันหรือแรงกดดันเอ่ยถึงการชางแบตเตอรี่ ก็เพราะเห็นว่าขณะนี้ มีสถานการณ์สำคัญ ๒ อย่าง ที่ทำให้อยู่ไม่ได้ อยู่เฉยไม่ได้ ต้องสัมมนา

ต้องระดมความเห็น ต้องถามผู้รู้ว่าจะเอาอย่างไรต่อไป

สถานการณ์ประการแรก คือผลกระทบจากการปฏิรูประบบราชการเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ปีที่ผ่านมา (๒๕๔๕) อันที่จริง “การปฏิรูป” หรือที่เรียกกันใหม่ว่า “การพัฒนากระบวนการ” ที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ นั้น ส่งผลกระทบต่อวงการไปทั่ว แต่รัฐบาลก็หวังว่าจะส่งผลกระทบในทางที่อีกหน่อยจะดีขึ้น เป็นธรรมดาการจะรักษาโรคก็ต้องให้เจ็บให้ปวดกันอยู่บ้าง เป็นธรรมดาเมื่อจะผ่าตัดก็อาจจะต้องวางยาสลบ และเป็นธรรมดา ในการแก้ปัญหาใดก็ตามต้องมีการเสียสละ ภาษาฝรั่งเขาถึงบอกว่า “No Pain No Gain” “ถ้าไม่เจ็บเสียบ้าง ก็จะได้ไม่ได้สิ่งที่ต้องการ” วันนี้ การปฏิรูประบบราชการอยู่ในลักษณะอย่างนั้น สิ่งที่ถูกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และแม้แต่ท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้พูดตลอดว่า “อย่าให้เขา Pain นานเกินไป” คือ “อย่าปล่อยให้เขาเจ็บนานเกินไป” ต้องให้เขารู้จัก “Gain พลัง Pain” คือ “เจ็บบ้างได้บ้าง” ไปเป็นลำดับ จึงจะมีกำลังใจ คงเป็นอย่างนี้กระมัง พักนี้ถึงมีข่าวปรับเงินเดือนข้าราชการออกมา ซึ่งก็กรุณาตามดูต่อไป และก็คงมีสวัสดิการและมีการจัดระบบอะไรใหม่ออกมาซึ่งอาจจะเป็น “คุณ” แก่ข้าราชการที่ดี แต่ก็คงจะเป็น “โทษ” ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานไม่ดี ปรับตนเองเข้ากับวัฒนธรรมขององค์กรในระบบใหม่ไม่ได้ การปฏิรูประบบราชการส่งผลกระทบอะไรต่องาน เอกลักษณ์ ความจริงไม่น่าจะกระทบอะไรมาก แต่กระทบที่องค์กรครับ ตัวเนื้อหาสาระของงานนั้นไม่สู้จะกระทบมากนัก เพราะสิ่งใดที่เคยเป็นเอกลักษณ์ของไทยก่อนวันที่ ๓ ตุลาคม ปีที่แล้ว หลังวันที่ ๓ ตุลาคม สิ่งนั้นก็ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่ยังต้องธรรมาธิปไตย ต้องหวงแหน ต้องรักษา ต้องเสริมสร้างต่อไป แต่หน่วยงานที่ทำงานกับท่าน มีผลกระทบไม่มากนัก และแน่นอนก็จะกระทบถึงตัวงานด้วยในที่สุด อุปมาอย่างนี้ก่อนครับ เหมือนคนที่เปิดร้านขายข้าวแกงอยู่ใต้ถุนคอนโดมิเนียมหรืออาคารชุดท้ายซอย ก็นับบริการคนในคอนโดมิเนียมหรืออาคารชุดหรือแม้แต่คนในหมู่บ้านนั้นได้ วันหนึ่งเขาบอกว่าออกจากคอนโดมิเนียมนี้ไปเถอะ ก็ไม่ได้ขับไล่ไล่ส่ง แต่ไปอยู่ในที่ที่มันเหมาะๆ ไปที่ที่ชอบที่ชอบ ก็ย้ายจากคอนโดมิเนียมหรืออาคารชุดนั้นซึ่งอยู่ท้ายซอย มาตั้งร้านข้าวแกงอยู่ปากซอย อันนี้ดูดีขึ้นหน่อย แต่ปากซอยมีเซเวนอีเลฟเว่นอยู่ร้านหนึ่ง

ของชาติ ไปจากตรงนี้ทั้งสิ้น ผมเชื่อว่าคนที่ทำงานนี้มาเขาภูมิใจกับสิ่งนั้น แต่ขณะเดียวกันผมก็เชื่อว่าท่านไม่ได้คิดว่าท่านเท่านั้นที่จะทำได้ ห้ามคนอื่นทำ วันนี้มีเซเว่นอีเลฟเว่นและมีภัตตาคารแล้ว วันนี้ งานของเอกลักษณ์ไม่ว่าจะจับเอางานใด ขึ้นมาพูดจะมีหน่วยงานรับไปทำอะไรละเอียดเป็นเรื่องๆ ไป

เอาง่ายๆ สถาบันศาสนา และพูดให้ชัดลงไปก็คือสถาบันพระพุทธศาสนาวัน ไนน์มีกรรมการศาสนาอยู่หนึ่งกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการมาดูแล วันนี้กระทรวง ศึกษาธิการ จัดระเบียบใหม่ กรรมการศาสนาออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ และ แดกออกเป็นสองกรม คือ กรรมการศาสนาที่ไปอยู่กับกระทรวงวัฒนธรรม และ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแตกออกมาขึ้นต่อนายกรัฐมนตรี วันนี้ ผมเป็น ผู้ดูแลแทนท่านนายกฯ อยู่ การที่เรามีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเกิดขึ้นนั้น ก็เท่ากับงานด้านเอกลักษณ์ด้านนี้มีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะเจาะจง มีงบประมาณ ไม่รู้ก็เท่าต่อก็เท่าของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ มีผู้คนและมีอำนาจ ตามกฎหมายกว้างใหญ่ไพศาลทั่วประเทศหรือแม้แต่ทั่วโลกถ้าพระพุทธศาสนาแผ่ไปถึง ตรงนี้ก็ทำให้เราต้องมาคิดและสัมมนาในวันนี้ไงละครับว่า แล้วถ้าอย่างนี้งานด้าน พระพุทธศาสนาใครจะทำอะไรแค่ไหนเพียงไร ใครจะทำอะไรต่อไป เพราะรัฐบาล ไม่ยอมให้เกิดความซ้ำซ้อนเป็นอันขาด ก็ที่อุตสาหกรรมเพื่อลดความซ้ำซ้อนและ เพื่อหาเจ้าภาพ วันนี้เจ้าภาพมีแล้ว คือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หยิบ เอางานด้านเอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งเมื่อก่อนไม่มีใครทำหน่วยงานตรงนี้แหละที่ทำกันตลอด ผมเคยไปคลุกคลีดีโมอยู่กับท่านตั้งแต่สมัยอาจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ มา เป็นแม่งานด้านนี้ ต่อมาท่านองคมนตรี พิจิตร กุลละวณิชย์ ต่อมา อาจารย์สุวิทย์ ยอดมณี และท่านอื่นๆ ขอบภัยที่เอ่ยนามไม่หมด ก็ทำกันมาตลอด วันนี้มีสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งกฎหมายเขียนไว้ชัดว่ามีหน้าที่ทำนุบำรุง รักษา เผยแพร่ ธรรมรงค์ ส่งเสริม เสริมสร้าง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉะนั้น การประชุมสัมมนาก็ดี วิจัยก็ดี บรรยาย ปาฐกถา พิมพ์หนังสือ ออกรายการโทรทัศน์ ออกรายการวิทยุ หน่วยงานนั้น คือ สถาบันพระปกเกล้าได้ทำแล้วและทำได้ดีย

ดังนั้นเราก็ต้องมาคิดกันต่อว่า แล้วงานเสริมสร้างเอกลักษณ์นี้จะแตะเอกลักษณ์ส่วนนี้
อย่างไรจึงจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนและการแย้งเป็นเจ้าภาพ ถ้าเป็นเรื่องของศาสนา
อื่นซึ่งก็ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติด้วย วันนี้ก็มีกรมการศาสนา และที่สำคัญคือใน
ภาพรวมของเอกลักษณ์ทั้งหมด วันนี้มีกระทรวงวัฒนธรรม นี่คือการดูแลใหญ่ทั้ง
การดูแลและมาตั้งอยู่ข้างๆ รัฐบาลของเราเป็นกระทรวงที่ขายทุกชนิด อาหารเหนือ
อาหารใต้ มักกะโรนี สปาเก็ตตี้ก็มี มีข้าวยาปักษ์ใต้ ข้าวผัดอเมริกันก็มี เป้าสกีก็มี
หูลาหมก็มี มีหมด เพราะกระทรวงนี้ได้ตั้งขึ้นเพื่อจะทำงานด้านวัฒนธรรม ก็วัฒนธรรม
กับเอกลักษณ์นั้นมันเกี่ยวกันและมันทับซ้อนกันอยู่มิใช่หรือ บางคนบอกว่ามันก็ไม่
ซ้ำกันทีเดียวนัก ผมก็ถามว่า มันต่างกันตรงไหน วัฒนธรรมกว้างกว่า อ้าว กว้างกว่า
นะหนักเข้าไปอีก เพราะเอกลักษณ์ก็จะเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรม

วันนี้ก็ต้องมานั่งคิดต้องมาทบทวนและหาทิศทางในบ่ายวันนี้ล่ะครับว่าแล้ว
เราจะไปในทางไหน ท่านทราบไหมว่า เมื่อตอนเริ่มทำเรื่องปฏิรูป ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องนี้มาคิดสูตรกันว่า ประเทศไทยต่อไปนี่จะมีกี่กระทรวง กระทรวงหนึ่งมีกี่กรม
กรมไหนจะไปอยู่ที่ไหน จัดกันใหญ่เลยตอนนั้น และท่านทราบไหมว่าครั้งแรกจัด
ไปจัดมา สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาตินี้แหละ เขาจะยกทั้งสำนักงานฯ
ไปอยู่กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งมันก็มีข้อดีถ้าไปอยู่ที่ตรงนั้น เพราะว่ามันมีอะไรใกล้เคียง
กับเพื่อนข้างๆ คนที่ทำงานที่นี้เขาก็มีโอกาสหาสนาได้เป็นใหญ่เป็นโต วันหนึ่ง
ขึ้นไปถึง ซี ๕ ขึ้นไปถึงซี ๑๐ ถ้าไม่รู้จะขึ้นทางไหน ก็ย้ายไปอยู่อีกกรมหนึ่งข้างๆ ใน
กระทรวงเดียวกัน ทำงานคล้ายๆ กัน ถ่ายเทกันไปถ่ายเทกันมา พูดจาภาษาเดียวกัน
รัฐก็จัดงบประมาณให้สะดวก แต่ข้อเสียก็มีอยู่บ้าง เพราะเอกลักษณ์บางอย่างเป็น
เอกลักษณ์พิเศษที่ต้อง ทำงานด้วยความละมุนละม่อม ละเมียดละไม และละเอียดอ่อน
ซึ่งจะใช้เทคนิคหรือวิธีการในระบบราชการในรูปของกระทรวงยาก ต้องทำงานในรูป
คณะกรรมการ คือข้าราชการน้อยๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมากฯ จึงจะแนบเนียน เมื่อเป็น
เช่นนั้นก็คิดกันว่า งานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติที่ละเอียดอ่อนมีอยู่ ที่ไม่ละเอียด
อ่อนใครทำได้คิดนั้นก็ทำไป แต่อย่างงานเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างนี้
จะยกให้กรมใดเป็นเจ้าข้าวเจ้าของ ก็อาจจะดูกระบบราชการเข้ามาครอบวิธีทำงาน

ต้องอาศัยความร่วมมือหรือพลังจากภาคราชการ ถ้าทำครึ่งๆ กลางๆ คือมีหน่วยงานฝ่ายเลขานุการเล็กๆ เอาผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นภาคเอกชนบ้าง ข้าราชการบำนาญบ้าง นักวิชาการบ้าง จากภายนอกมากๆ เข้ามาทำ น่าจะประสบความสำเร็จมากกว่า ดังที่ประสบความสำเร็จมาแล้วตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา พอพูดอย่างนี้ เห็นตรงกัน ผู้มีอำนาจทุบโต๊ะทันที บอกอยู่ต่อไปที่สำนักงานฯ วันนี้ก็เลยอยู่ที่นี้ แต่เมื่ออยู่เราก็ต้องมาคิดว่าทิศทางการทำงานเราจะทำอย่างไร เพราะเรื่องอย่างนี้มันไม่ใช่มีความหมายเพียงแค่ว่ามีร้านข้าวแกง มีเซเว่นอีเลฟเว่น มีภัตตาคาร อย่างนั้นไม่เป็นไรหรอก เพราะในแง่ของลูกค้านี้คือประชาชนก็ได้บ่งบอดสนองความหิวเหมือนกัน เบี่ยน้อย หอยน้อยก็เข้าร้านนี้ เบี่ยนากหอยมากหรืออยากจะกินอะไรที่มันพิสดาร โลดโผน ก็เข้าภัตตาคาร อยากจะซื้อแซนด์วิช สอทอดไก่ ไส้กรอก ดัดมือขึ้นรถไปกินระหว่างทางก็เข้าเซเว่นอีเลฟเว่น (นี่โฆษณาให้เขาไปเยอะแล้วนะ) ก็แบ่งกันไป มองในแง่ลูกค้าไม่เป็นไร แต่มองในแง่ประสิทธิภาพ วิธีการทำงานนั้น เป็นไร และเป็นด้วยกันทั้งหมด ผมมาเป็นประธานเอกลักษณ์ผมนี้กว่า เราจะแบ่งงานยังงั้นดีไม่ให้ซ้ำกับวัฒนธรรม

เมื่อไม่กี่วันมานี้พบรัฐมนตรี อุไรวรรณ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ท่านบอกว่า “พี่กำลังคิดว่า จะแบ่งงานกระทรวงของพี่อย่างไร ไม่ให้ซ้ำกับหน่วยงานของน้อง” ก็ต่างคนต่างเล็งกันอยู่นี้แหละ กำลังดูอยู่นี้แหละว่า ภัตตาคารกับร้านข้าวแกงใครไปก่อน ผลกระทบที่เห็นชัดอย่างหนึ่งนะครับ คือต่อไปนี้ ถ้าอยู่อย่างนี้ สอซ. ซึ่งก็หมายถึงคณะกรรมการและอนุกรรมการทั้งหลายและอาสาสมัครเครือข่ายทั้งหมดอยู่อย่างที่เคยอยู่ไม่ได้ เพราะว่างงบประมาณจะต้องน้อยลงแน่ๆ สมัยก่อนพอมีงานเอกลักษณ์ สำนักงบประมาณก็เทงบประมาณตูมมาลงที่นี่ เพราะไม่ต้องลงที่ไหนแล้ว วันนี้พออะไรก็ตามเป็นเรื่องเอกลักษณ์ เวลาสำนักงบประมาณจะจัดงบประมาณเขาก็ต้องคิดว่า อ้อถ้าส่งเสริมประชาธิปไตยก็โน่นไปที กกต.ซึ่งกฎหมายของ กกต. เขาก็บอกว่าต้องจัดงบประมาณให้พรรคการเมืองไปเผยแพร่ประชาธิปไตย และส่วนหนึ่งก็ไปลงที่สถาบันพระปกเกล้า พอมีเรื่องพระพุทธศาสนา ก็ไปลงที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมก็ไปลงที่

กรรมการศาสนา ฉะนั้น มันก็จะกระจัดกระจายไปหลายที่ ของที่เราเคยได้งบประมาณที่เราเคยได้แล้วก็ทำอะไรได้เยอะ ท่านจะเห็นในงบ ๒๕๔๗ นี่แหละเป็นต้นไปว่า ถูกตัดทอนไปมาก หนังสือหน้าห้าที่เคยพิมพ์กันได้อีกก็ต้องมานั่งคิดว่าให้คนอื่นเขาพิมพ์จะดีกว่าเรา เพราะบางทีคนที่จะมาทำหนังสือเหล่านั้น วันนี้ก็ไปนั่งอยู่กระทรวงเหล่านั้นทั้งนั้น เหมือนเอาก๊ากที่ภักดีดาการนั้นแหละมาทำอาหารที่ร้านข้าวแกง ก็เลยต้องมานั่งคิดและทบทวนทิศทางนี้คือความมุ่งหมายว่าทำไมจึงต้องเชิญท่านทั้งหลายมา บ่นแค้นนี้ยังไม่เท่าไร ยังไม่สำคัญ

สิ่งที่เป็นตัวกดดันประการที่ ๒ ที่ทำให้เราต้องมาพูดคุยกันเป็นครั้งที่ ๒ ในเรื่อง “ทิศทางเอกลักษณ์ของชาติ” ก็คือสิ่งที่ท่านประธานองคมนตรีว่าเอาไว้แน่นอนว่า กระแสต่างวันนี้มันโหมกระหน่ำเข้ามาล้อมรอบตัวเรามากเหลือเกิน กระแสโลกาวิวัฒน์ กระแสเทคโนโลยีสารสนเทศ กระแสเศรษฐกิจ กระแสสังคม กระแสการเมือง ในยุคที่เขาปฏิรูประบบราชการ ยุคที่เขาปฏิรูประบบการเมือง ยุคที่เขาปฏิรูประบบการศึกษาของชาติ ในยุคที่มีโรคหวัดซาร์ส ในยุคที่มีการก่อการร้ายทั่วไปทุกหัวระแหง ในยุคที่ความปลอดภัยไม่มีเหมือนเมื่อก่อน ผมไปสหรัฐอเมริกา เพิ่งกลับมาเมื่อ ๒ สัปดาห์ที่แล้ว หลังจากที่ไม่เคยไปมานาน ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นอันดับแรกก็คือกระเป๋าดินทางทุกใบห้ามล็อก ต้องเปิดเอาไว้ให้เขางัดหรือเปิดตรวจเมื่อใดก็ได้ ความรู้สึกประการที่สองก็คือ เวลาเราเดินผ่านช่องตรวจค้น เมื่อก่อนพอมันดังเอี๊ยดๆ อ้อๆ ก็ขึ้นไปยืนบนลังสบู่ กางแขนหันซ้ายหันขวา เขาก็เอาอะไรไม่รู้มาจ่อๆ ประเดี๋ยวเดียวเขาก็บอกว่าไปได้ วันนี้ให้ถอดรองเท้า ถอดถุงเท้า ใส่ในกาละมังแล้วก็เดินลอดไป เราก็ต้องทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ว่ากลิ่นที่มามันมาจากของใคร นี่แค่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่มันคือความเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้ใหญ่คนหนึ่งไปกับผม ท่านเดินทางเกือบทุกอาทิตย์ ท่านบอกว่าท่านเจออย่างนี้ทุกวันทุกครั้ง ผมถามว่า “ท่านรู้สึกอย่างไรไหม” ท่านบอกว่า “มันเป็นเอกลักษณ์ของสมัยนี้ไปแล้ว” ความเปลี่ยนแปลงมันเข้ามาแล้ว เมื่อวานนี้ (๒๕ ก.ค. ๔๖) ท่านนายกรัฐมนตรีเล่าให้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีฟังว่ามีคนมาจากต่างประเทศมาพบท่านเอกอัครราชทูตมาให้ท่านดู ใหญ่ไม่เกินไปกว่านาฬิกาข้อมือ ไม่ใหญ่ไปกว่าหน้าปัดนาฬิกาของทุกท่าน

แต่ถ่ายภาพได้สารพัดชนิด รวดเร็ววงไวทันใจภายในไม่กี่วินาทีก็ได้ภาพออกมาดู ชัด ขยายออกมาก็จะได้ภาพใหญ่โตมโหฬารเหมือนกับกล้องที่เราเห็นทั่วไป ท่านบอก เขาเอามาให้ท่านดูอีก เป็นชิป หรือไมโครชิปตัวเล็กๆ หนึ่งเซนต์คูณหนึ่งเซนต์ แผงสี่เหลี่ยมหนึ่งเซนติเมตรคูณหนึ่งเซนติเมตรนี้ บรรจุข้อความหนังสือทุกเล่มที่อยู่ใน Library of Congress (หอสมุดรัฐสภาของสหรัฐอเมริกา) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นหอสมุดที่ใหญ่ที่สุดในโลก เอามาดูเอามาทดลองกัน ผมไม่เข้าใจหรอกเรื่องอย่างนี้ และผมเชื่อว่า ครม.ท่านก็ไม่เข้าใจ ท่านนายกฯ ดูจะเข้าใจ ท่านบอกว่าสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เขาเรียกว่า NANO Technology สมัยหนึ่งเราพูดกันว่า ใครที่รู้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือ IT มาก คนนั้นครองโลก ก่อนหน้านั้นพูดกันว่า ใครรู้ข่าวสารมากผู้นั้นครองโลก อยู่มารู้ข่าวสาร ก็ไม่พอ ต้องรู้จัก IT คือ Information Technology ที่เขาแปลว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คนนั้นครองโลก ท่านบอกต่อไปนี่ใครรู้เทคโนโลยีสารสนเทศก็ครองได้ ครึ่งโลก คนที่จะครองโลกคือ คนที่รู้ NANO Technology ซึ่งเขายังไม่ได้บัญญัติศัพท์ เป็นภาษาไทยเลย บางคนนึกว่าเทคโนโลยีแถวชอยนานา ความเปลี่ยนแปลงอย่างนี้นะ ครับคือสิ่งที่มากระทบกับเอกลักษณ์ในที่สุด สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ การปกครองระบอบประชาธิปไตย วิถีชีวิต ค่านิยม ภูมิปัญญา ความเป็นไทยนั้นถูกกระทบทั้งสิ้น ถ้าไม่เตรียมตัวรับเอาไว้ให้ดี

ถ้าถามว่าเอกลักษณ์ของชาติคืออะไร คงเขินจะถ้าจะพยายามมาเฉลยกัน เพราะท่านทั้งหลายที่มาในวันนี้ก็เป็นเขียนเหยียบเมฆในยุคจักรเอกลักษณ์กันทั้งนั้น แต่ผมมานึกอะไรได้อย่างหนึ่งว่า เมื่อสมัยผมเป็นเด็กเล็กๆหลายปีมาแล้ว ก็เกิน ๓๐ ปี คำว่า “เอกลักษณ์” ออกมาครั้งแรก คนไทยได้ยินกันทั่ว ท่านผู้ใหญ่ निकออกกันใหม่ ครับ เอกลักษณ์ที่ออกมาครั้งแรก ได้ยินบ่อย ได้ยินทุกวันด้วยนะ เมื่อไร ยังไม่ตั้ง สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในวันนั้นคนยังไม่รู้จักว่าเอกลักษณ์คืออะไร แต่คำว่า “เอกลักษณ์” ได้ยินบ่อย ผมได้ยินทุกวัน ตั้งแต่ผมอายุ ๑๐ ขวบ ก็คือการโฆษณาเสื้อเชิร์ตที่มีเสียงของคุณพิชัย วาสนาส่ง “แอร์โร่” ไซ้ใหม่ คือคำว่า “เอกลักษณ์ของเอกบุรุษ” ไม่มีใครรู้ว่า “เอกลักษณ์” แปลว่าอะไร “เอกบุรุษ” แปลว่าอะไร ผมจำได้ว่า ตอนผมเป็นเด็กเล็กๆ ไปทางไหนมีใครสวมเสื้อแอร์โร่ หรือชวนกันไปซื้อเสื้อ

ชื่อนั้นก็ไม่เอาชื่อนี้ก็ไม่เอา จะเอา “แอร์โร” พอเราถามว่าทำไมต้องแอร์โร ทุกคนตอบว่า มันเท่ดี ทำไมถึงเท่ มันเป็น “เอกลักษณ์ของเอกบุรุษ” ผมนะฟังใจมาตั้งแต่เด็กๆ “เอกลักษณ์” แปลว่า “เท่” ที่จริงก็ไม่น่าจะต่างกันนะ เพราะอะไรก็ตามถ้าเป็น “เอกลักษณ์” มันคือ “ความสง่างาม” “เอกลักษณ์ของชาติ คือ ความสง่างามของชาติ” ถ้าพูดในทางภาษาก็อาจจะแปลว่า “ลักษณะอันเป็นเอก” เทียบกับภาษาอังกฤษคือ “National Identity” สิ่งซึ่งครองความเป็นหนึ่งของชาติ ที่ทำให้แปลกแยกแตกต่างไปจากสิ่งอื่นของคนอื่น หรือชาติอื่น เห็นปุ๊บรู้ปั๊บว่าฉันนี่เป็นใคร มาจากไหนอย่างไร อะไรที่เข้าลักษณะนี้ เขวากันว่า คือ “เอกลักษณ์” หลายปีมาแล้วผมมีราชการต้องเดินทางไปประเทศอังกฤษ เกือบ ๓๐ ปีมาแล้ว วันหนึ่งไปเดินๆอยู่แถวถนนออกซ์ฟอร์ด (Oxford) มีคนหนึ่งเดินผ่านมา ผมก็รู้ว่าเป็นคนเอเชีย พอดีพอร้ายอาจจะเป็นคนไทยแต่ไม่แน่ใจดูไม่ออก คนๆนั้นยิ้มแล้วบอก “สวัสดีครับ” แล้วก็เดินเลยไป เดินไปเดินมาประเดี๋ยวเข้าไปดูในห้าง มีอีกคนหนึ่งเป็นสุภาพสตรีเดินมาถามว่ามาอยู่ที่นี่หรือเพิ่งมาคะ ผมก็ตอบไป นึกกระหึ่มยิ้มย่องตัวเองว่า เราเป็นคนดัง ตอนนั้นผมออกโทรทัศน์บ่อย สงสัยที่นี้เขารับโทรทัศน์ติด หรือไม่ก็เห็นภาพเรา นี่เราคนรู้จักทั่วโลกนะเนี่ย เดินไปเดินมา เดี๋ยวมีคนทำแบบเดียวกันอีก เพราะคนไทยที่นั่นมีอยู่พอสมควร ผมทนไม่ได้ก็เลยถามว่าท่านรู้ได้ยังไงว่าผมเป็นคนไทยถึงได้มาคุยภาษาไทยด้วยเขาบอก “ปุ๊โธ่ ทำไมจะไม่รู้ เพราะคุณแต่งชุดพระราชทาน” ผมนึกเดี๋ยวนั้นเลยว่า ชุดพระราชทานเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และแน่นอนพอพูด ภาษาไทยมันก็เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยไปด้วย อันนี้มันชัด แต่ว่า ภาษา จะรู้ก็ต่อเมื่อได้พูดได้เปล่งเสียง แต่เสียเดินไปเดินมาไม่รู้ วันนี้เรารู้เลยคนที่เดินมานี้แหละ ใครเป็นคนชาติไหน ดูจากอะไรบางอย่าง ผมเล่าเมื่อกี้นี้ว่าผมเพิ่งไปสหรัฐอเมริกา มา มีโอกาสได้พบกับศาสตราจารย์ทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาคนหนึ่งของอเมริกัน ผมก็ถามว่า professor ยูนะอยู่สหรัฐอเมริกา อเมริกามี ๕๐ รัฐ คนอเมริกันเดินไปเดินมา หรือนั่งคุยกัน ในแง่ของคนไทยนะก็น่าเหมือนๆ กันทั้งนั้น พูดเหมือนกัน คนอเมริกันรู้ไหมว่าคนไหนมาจากรัฐไหน ผมนะสงสัยมานานแล้ว แต่ไม่เคยสบโอกาสจะถามใคร วันนี้ก็ถามท่านผู้นี้ ท่านบอกว่ารู้ ถ้านั่งอยู่เฉยๆ นะไม่รู้แน่ แต่ถ้าพูดกันไปสักพักก็รู้โดยรู้จากสำเนียง

ซึ่งคนอย่างเราอาจจะดูไม่ออก แยกไม่ถูก ดูจากสำเนียง ดูจากรูปศัพท์ ภาษาที่ใช้ และดูจากเนื้อหาที่พูดถึงหรือพาดพิง เพราะคนรัฐหนึ่งก็จะมีศัพท์สำเนียงอย่างหนึ่ง ใช้คำศัพท์อย่างหนึ่งและชอบพาดพิงถึงอะไรอย่างหนึ่ง อุปมาที่อุปมากับอะไรบางอย่างที่รัฐอื่นเขาไม่อุปมาอย่างนั้น และท่านก็สรุปว่า มันมีเอกลักษณ์อยู่เหมือนกันในแต่ละมลรัฐ เขาก็พยายามสร้างเอกลักษณ์ขึ้นจากความไม่มีเอกลักษณ์เหมือนกัน

ถามว่าถ้าอย่างนั้นเอกลักษณ์ของชาติได้แก่อะไรบ้าง ในฐานะที่ผมเป็นประธานแทนท่านนายกรัฐมนตรี ดูผลงานด้านนี้ ก็ต้องพูดในนามของรัฐบาลว่า รัฐบาลถือว่าเอกลักษณ์ของชาติ ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา สถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งอยากแยกออกมาเป็นอีกข้อหนึ่ง ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณธรรมจารีตประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาความเป็นอยู่แบบไทย ซึ่งอันหลังนี้คลุมอะไรกว้างเยอะเลยนะ คลุมไปถึงเสื้อพระราชทาน คลุมไปถึงเพลงไทย คลุมไปถึงภาษาไทย เลขไทย ธงชาติไทย เหล่านี้แหละครับ คือเอกลักษณ์ของชาติที่จะต้องช่วยกันส่งเสริม ส่วนจะมากจะน้อยจะไม่ให้ทับให้ซ้อนกับหน่วยงานอื่นอย่างไรวั้น ต้องช่วยกันคิดช่วยกันแบ่งเส้น มิฉะนั้น จะเกิดภาวะสองอย่างขึ้น เมื่อต่างคนต่างนึกว่ามีหน่วยงานอื่นทำ ต่างคนก็ต่างไม่ทำ สุดท้ายไม่มีใครทำ หรือมีฉะนั้นกลับกันคือต่างคนต่างก็ถือว่าตัวมีอำนาจหน้าที่ ถึงจะคนอื่นมีขึ้นใหม่และมีอำนาจหน้าที่เหมือนกัน ก็จะเป็นลักษณะใครดีใครได้ ใครทำเร็วกว่าคนนั้นทำก่อน ซึ่งมันไม่ดีเลยทั้งสองทาง ถามต่อไปว่า แล้วรัฐบาลคิดว่าจะกำหนดทิศทางเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติอย่างไร ที่จริงข้อนี้อยากสำรวจเอาไว้รองรับฟังท่านอธิปราชแนะนำสัมมนากัน แต่ถ้ารัฐบาลไม่บอกอะไรไปบ้างเลยก็เหมือนรัฐบาลไม่มีภูมิ ก็คงต้องเรียนให้ทราบไว้ในแง่ของรัฐบาลนี้หรือแม้แต่รัฐบาลใดๆ ที่ผ่านมาในอดีต เดินแนวทางในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ตรงกัน คือ ถ้ามองในแง่วิธีการเสริมสร้างเอกลักษณ์ ผมพูดเสมอว่าคงไม่มีทางใดทำให้ต่างไปจากที่พระพุทธเจ้าท่านสอน พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไว้นานแล้วว่าจะคิดจะทำอะไรให้บังเกิดผลสำเร็จนั้นให้ใช้หลัก ป ป ป ไม่ใช่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการประพฤติทุจริตอะไรนั้น แต่ ป ป ป ที่ว่านี้ ป แรก คือ ป ปฏิบัติ ป ที่สอง คือ

ป ปริยัติ ป ที่สาม คือ ป ปฏิเวธ จะเอาอะไรขึ้นก่อนขึ้นหลังสลับกันก็ให้มันอยู่ในสาม ป นี่เถอะ ผมไม่ได้แต่งเอง แต่เป็นคำของพระพุทธเจ้าจริงๆ ในสมัยที่พม่าไม่ใช่ยุคปัจจุบัน ไม่ใช่ยุคนางอองซานซูจี แต่เป็นพม่ายุคที่มีผู้นำชื่อ อู๋ หลายปีมาแล้ว ตรงกับไทยก็สมัยจอมพลสฤษดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งก็ไม่นานจนเกินไปนัก ใครๆ ก็รู้ว่าอู๋เป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัดมาก เป็นผู้นำพม่า รัฐธรรมนูญฉบับอู๋ของพม่าเปิดฉากเขียนไว้เลยครึบว่า ประเทศพม่ายึดหลักหรือมีคำขวัญประจำชาติว่า “ปฏิบัติ ปริยัติ ปฏิเวธ” ท่านไปเปิดดูได้ ความจริงเรื่องคำขวัญของประเทศหรือ National Motto นี่นะ เขามีกันหลายประเทศนะและก็เขียนในรัฐธรรมนูญด้วย เพื่อไม่ให้ผู้นำรัฐบาลคนใดแต่งคำขวัญใหม่มาแทนกันง่ายๆ ไปดูเถอะครึบ ประเทศสังคมนิยม โซเชี่ยลลิสต์ คอมมิวนิสต์ทั้งหลาย เช่น สหภาพโซเวียตก่อนล่มสลาย จนแม้กระทั่งจีนและเวียดนามสมัยที่สังคมนิยมจ๋าและเข้มงวด ก็จะมีพรรคหนึ่งเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญของเขาว่า ประเทศของเรามีคำขวัญประจำชาติว่า..... และบังเอิญประเทศสังคมนิยมเหล่านั้น คำขวัญจะตรงกันหมดทุกประเทศเลยครึบว่า “ใครไม่ทำงานอย่าให้มันกิน” “He, Who Does Not Work, Shall Not Eat” “ใครอยากจะกินต้องทำงาน ใครไม่ทำงานก็จงอย่าให้มันกิน” เขาก็มีคำขวัญ พม่าก็มีคำขวัญตอนนั้นว่า “ปฏิบัติ ปริยัติ ปฏิเวธ” ก็ไม่รู้ว่าคนพม่าเข้าใจหรือไม่ว่าคืออะไร สิ่งนี้อู๋อนุมัติได้แต่ขึ้น แต่พระพุทธเจ้ากำหนดขึ้นก่อนเมื่อสองพันกว่าปีมาแล้วผมว่าเอาเรื่องนี้มาใช้กับหลักการเสริมสร้างเอกลักษณ์ได้

ป แรก ป ปฏิบัติ ก็คือ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่นี้ละ ทำตนเป็นตัวอย่างให้เห็นเสียก่อนหัวไม่ส่าย หางมันก็ไม่ส่ายตาม นี่กำลังพูดเรื่องเอกลักษณ์ ถ้าผู้นำ ผู้มีอำนาจหน้าที่ทั้งในภาคราชการการเมือง ราชการประจำ และผู้นำในสังคม วงการธุรกิจ รวมไปถึงสื่อมวลชน ดารา ถ้าคนเหล่านี้ ซึ่งทุกคนพร้อมจะจับตามดูและเดินตามอยู่นะ ขนาด ตัดผม โกนหัว คนยังตัดผม โกนหัวตาม แต่งตัวแปลกๆ ประหลาดๆ ก็ยังอดส่ายแต่แต่งแปลกประหลาดตาม ก็ถ้าท่านทำตนเป็นแบบอย่างในเรื่องเอกลักษณ์ให้เห็น ทำไมจะไม่มีคนทำตาม ผมว่า ถ้าเดวิด เบคแคม แต่งชุดพระราชทานแล้วก็ใช้เลขไทย พูดภาษาไทย “สวัสดี” ไหว้ให้มันสวยๆนี่ละ ยุบได้แล้วสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการทั้งหมด กลับบ้านได้เอา เดวิด เบคแคม คนเดียวพอแล้ว เราก็ต้องสร้าง

เดวิด เบคแคม หลายๆ คน ในประเทศไทย และก็เป็นคนไทยให้มากในสิ่งเหล่านี้ทั้งทางฝ่ายการเมือง ฝ่ายประจำสื่อมวลชน นี่คือปฏิบัติ แต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยเอกลักษณ์นั้น ถ้าแปลตามถ้อยคำของภาษา ก็คือ ลักษณะที่เป็นเอก คือลักษณะที่แปลกแตกต่างไปจากคนอื่น ผมจำได้ว่าเมื่อ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว ตอนที่ทำเนียบรัฐบาลจัดสัมมนาจำได้เลย อาจารย์สมพร จิ่นเวทีสัมมนากับผม อภิปรายด้วยกันตอนนั้น ผมก็พูดไปในครั้งกระนั้นที่ทำเนียบรัฐบาลว่า ในความเข้าใจของผม เอกลักษณ์มันเป็นคำกลางๆ นะ ไม่ดี ไม่เลว มันจึงมีสองชนิด คือ เอกลักษณ์ที่ดี ซึ่งขอเรียกเสียเองว่า “สุกัลักษณ์” สุกัลักษณ์นะ “สุก” แปลว่า “ดี” ส่วนเอกลักษณ์อีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า เอกลักษณ์ที่เลว เห็นปั๊บรู้ว่าใครชาติไหนเป็นคนทำ ใครเป็นคนคิด ผมเป็นผู้บังคับบัญชาวันหนึ่งมีการเสนอเพิ่มมา มีอะไรแปลกๆ บางอย่างเกิดขึ้น ผมทนไม่ได้ นอกจากจะฉีกทิ้งแล้วจะเรียกมาลงโทษด้วย เจ้าหน้าที่ถามว่า ท่านรู้หรือว่าเป็นใคร รู้ เพราะหมอนี้ทำที่ไร ก็เกิดเรื่องอย่างนี้ทุกที เอกลักษณ์มันมีอยู่ ซึ่งเอกลักษณ์อย่างนี้คงต้องเรียกว่า “อปลักษณ์” คือ ลักษณะที่ อป (อ่านว่า อะ-ปะ) มันจะ “สุกัลักษณ์” หรือ “อปลักษณ์” มันก็เป็นเอกลักษณ์ทั้งคู่ ผู้ร้าย ไปดูเถอะจะมีอะไรคล้ายๆ กัน ผมเคยเข้าไปตรวจเยี่ยมเรือนจำ ไปถึงแดนที่นักโทษอุกฉกรรจ์หมดโทษ คุ้ยไปคุ้ยมาผมเห็นว่ามีความเหมือนกันอยู่เหมือนกันว่า ฆาตกรรมมันมาอย่างนี้เอง พวกนี้ที่เขาบอกว่าเกิดในดวง “โจโรฤกษ์” มันเป็นอย่างนั้น สิ่งที่เราอยากแรงกล้าส่งเสริมคือ “สุกัลักษณ์-เอกลักษณ์ที่ดี” เพราะฉะนั้น การปฏิบัติก็จะต้องเน้นไปที่ สุกัลักษณ์ คือ ลักษณะที่ดี

ป ที่สอง คือ ปรัชญา เมื่อรู้ก็ต้องเรียนต้องศึกษาแล้วบอกต่อ ต้องสอน คือเผยแผ่ เพราะฉะนั้น การสัมมนา การบอกกล่าว การเขียนบทความการมีรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ การออกหนังสือ ประกวดคำขวัญ การรณรงค์ส่งเสริมสิ่งสอนเหล่านี้คือ ปรัชญา คือตัวเองไม่ได้ทำแต่กำลังจะให้คนอื่นทำ แต่มันก็ต้องสัมพันธ์กับปฏิบัติเพราะเรากำลังจะให้คนอื่นทำอย่างตัว ถ้าตัวไม่ทำแล้วจะให้คนอื่นเขาทำอะไรละ มันก็เข้าทฤษฎี “แม่ปู ลูกปู”

ป ที่สาม คือ ปฏิเวธ หมายความว่า เอาสิ่งที่เป็นผลสำเร็จบังเกิดขึ้น มาเรียนรู้

เป็นตัวอย่าง เชิดชูให้รางวัลด้านเอกลักษณ์ ความจริงผลที่เลว ผลที่ทำแล้วมันไม่สำเร็จก็เป็นปฏิเวธ คือเป็นตัวอย่างยกขึ้นมากบอกให้คนรู้ด้วยก็ได้ว่า นี่เป็น “อปลักษณ์” อย่าทำตาม ผมว่าเยาวชนทุกวันนี้ ที่เรាប់กันมากกว่าไม่นำพาต่อเอกลักษณ์ของชาติที่ครั้งหนึ่งจิตใจไม่นำพาอีกครั้งหนึ่งไม่นำพาโดยประมาท โดยไม่รู้จริงๆ ว่า อะไรคือเอกลักษณ์ ก็หันซ้ายหันขวาหรือแม้แต่เงยหน้าดูครูบาอาจารย์ กลับไปบ้านมองพ่อแม่ก็ทำแบบนี้กันทั้งนั้น แล้วทำไมจะฟุ้งไปทำอะไรให้มันแปลกไปจากนั้น เขานิคิดว่าตรงนี้แหละเป็นเอกลักษณ์เสียแล้วด้วยซ้ำไป ฉะนั้น ปฏิเวธ ต้องทำ นี่พูดถึงในแง่วิธีการ แต่ถ้าพูดถึงในแง่ตัวบุคคล ผู้กระทำการหนีไม่พ้นสามฝ่ายที่มานั่งกันในวันนี้ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน

ผมเองอยากเสนอแนะเป็นข้อคิดตรงนี้อย่างกว้างๆ เพราะถ้าลงละเอียดผมไม่มีปัญญา ไม่ใช่ไม่มีเวลา เวลา มี แต่ไม่มีปัญญาที่จะลง เพราะคิดไม่ออก ท่านต้องช่วยกันคิดในบ่านี้ แต่เสนอแนะอย่างกว้างๆ ว่า ในแง่ของรัฐบาล งานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ต่อไปนี้ ผมอยากให้คำว่า “เตือน” ท่านทั้งหลาย และใช้คำว่า “ขอความร่วมมือ” รวมทั้งอยากจะใช้คำว่า “แนะนำ” ว่าอยากจะทำในสิ่งต่อไปนี้ ท่านคิดเห็นเป็นประการใด

ประการที่ ๑ ความที่ผมเชื่อว่า คนทุกวันนี้ไม่ค่อยจะรู้หรือกว่า อะไรคือเอกลักษณ์ หรือเอกลักษณ์มันมีอย่างไร คำนี้ พูดเหมือนจะกว้างนะ ถ้าหยิบเอาเรื่องภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ขึ้นมาสักอย่างหนึ่ง เป็นตัวอย่างก็ได้ว่า ทุกวันนี้ บางทีก็ไม่ว่าจะพูดจะเขียนอย่างไรมันถึงจะถูกคนอยากทำให้ดีมันมีอยู่แต่ไม่ว่าจะอย่างไรจะมีศูนย์อะไรตรงไหนที่ช่วยให้ข้อมูลความรู้นี้แต่อย่าไปตั้งอยู่ศูนย์เดียวแล้วผูกขาดนะ สมัยก่อนถ้ามีปัญหาเรื่องภาษา โน่นแนะ ถามราชบัณฑิต ผมยกหูโทรศัพท์ถามบ่อย นายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย เมื่อสมัยที่ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีนะ ท่านใส่ใจในเรื่องนี้มาก เมื่อท่านจะต้องไปพูด ไปบรรยาย ไปปาฐกถาที่ไหน หรือแม้แต่ที่ต้องไปพูดในสภา ท่านยกหูโทรศัพท์ถามผมประจำ ในฐานะเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่าไปหาข้อมูลให้ท่านหน่อย ว่าคำนี้อ่านว่าอย่างไร คำนี้เขียนว่าอย่างไร ประโยคนี้ควรจะเขียนอย่างไร ถ้าใช้คำนี้คนจะเข้าใจอย่างไร ท่านไม่ได้ถามผมเพื่อให้ผมตอบ แต่ว่า

ให้ผมไปหาคำตอบ ผมก็ถามราชบัณฑิต โดยมากก็ถามอาจารย์จ่านงค์ ทองประเสริฐ ถามปุ๊บท่านก็ตอบปั๊บ ถูกๆ ผิดๆ ก็อยู่ที่อาจารย์จ่านงค์ นั่นเป็นส่วนหนึ่ง เพราะฉะนั้น ตรงนี้ก็แสดงว่ามันต้องมีศูนย์ มีหน่วยที่จะช่วยรับเรื่องร้องทุกข์ และให้ความรู้เรื่อง เอกลักษณ์ต่างๆ วันนี้เรามีมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นี่ก็เป็นหลัก เป็นประธานในด้านภาษา ศาสนา ควรจะเป็นที่พึ่งที่อาศัยได้ วันหนึ่งผมต้องไปตอบกระทู้ในสภา มีสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งตั้งกระทู้ถาม ให้ผมเตรียมตัวอยู่นานพอสมควรว่า ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยจะมี ภิกษุณี ในแง่ผม ผมจะไปทำอะไรได้ เพราะผมไม่สามารถรู้ได้ด้วยตนเองโดยชอบ ผมก็ถามไปที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่า ไหนคุณไปเขียนคำตอบเตรียมมาให้ผมอ่านเพื่อไปตอบสภาหน่อยซิ เขาก็เขียนมาให้ผมอ่านดู ผมว่ามันยังไม่จับใจ มันยังไม่ฟันธง พอดีพอร้ายผมไปตอบอย่างนี้เข้าเลยนึกว่า บวชได้ เดี่ยวพอตอบกระทู้เสร็จ บ่ายเลยชิงบวชกันทั้งสภาเลย ก็นึกอยู่ว่าต้องถามใคร ด้วยความสัตย์จริง ผมลืมไปว่า ผมน่าจะถามมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ท่านเชื้อไหม่ว่า วันนี้มีปัญหาระหว่าง ภาษา ศาสนา ประเพณี รัฐบาลถามไปที่ราชบัณฑิต มิฉะนั้น ก็ถามไปที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์กาญจนาฯ “ภาษาไทยวันละคำ” นี่แหละตอบมาซะเยอะต่อเยอะ บางทีก็ถามไปที่กรมศิลปากร คุณหญิงกุลทรัพย์ (เกษแม่นกิจ) ก็ช่วยตอบให้ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งวันนี้ เป็นหลัก เป็นประธาน ต่อไปก็ต้องเลี้ยวซ้ายไปถามมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ที่พูดนี้อยากเชิญชวนประชาชนทั้งหลาย นึกอะไรไม่ออก บอกอะไรไม่ถูก ถามอะไรไม่ได้ ก็ถามมาที่สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติก็ได้ถามมาที่ปลัดชยยุทธได้ ท่านช่วยถามต่อให้ แล้วก็จะตอบไปให้ เราอยากเห็นคนปรึกษา สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาตินะว่าเอกลักษณ์ในเรื่องนี้มีมาหรือไม่มีว่าอย่างไร ควรจะอย่างไร แม้กระทั่งขนบธรรมเนียมประเพณีอะไรก็ตาม ซึ่งก็เป็นเอกลักษณ์ไปหมดแล้ววันนี้ เขาก็แนะนำอะไรออกมาเยอะๆ แล้วนะ ซึ่งไม่ค่อยมีคนทำตาม เพราะบางอย่างดูเหมือนจะแนะนำถูกแต่มันฝืนความรู้สึก ตรงนี้ที่ผมอยากเน้นเหมือนกัน ของบางอย่างมันถูก(ต้อง)แต่มันฝืนความรู้สึก เลยทำยาก

ยกตัวอย่างนะ ขนบธรรมเนียมประเพณีสอนกันมาแต่โบราณ โบราณ วันนี้ใครอ่านหนังสือเรื่อง ประเพณีเข้าเฝ้า สำนักพระราชวังก็เขียนอย่างนี้ สำนักราชเลขาธิการก็เขียนอย่างนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีก็เขียนอย่างนี้ เอกอัครราชทูตก็เขียนอย่างนี้ เขียนว่า เวลาอยู่หน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ให้ทำความเคารพผู้ใดทั้งสิ้น เพราะเมื่อมีพระองค์ทรงเป็นประธานแล้ว ไม่ให้ทำความเคารพผู้อื่นใด ผมไม่เห็นใครทำเลย ข้อนี้นะ เมื่อมีสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์อื่น เจ้านายพระองค์อื่น พระบรมวงศ์พระองค์อื่นอยู่ในที่ประทับ บังเอิญบางพระองค์เพิ่งเสด็จเข้ามาเพราะมาทีหลัง บางพระองค์เสด็จพระราชดำเนินผ่านเรา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับเป็นประธาน เราทนนั่งไม่ได้ที่จะนั่งนิ่งๆไม่รู้เรื่อง ผมเคยสังเกตเวลาผมไปงานพระราชทานเพลิงศพ นั่งอยู่บนพลับพลาอิสริยาภรณ์ เวลาถึงงานเมรุหน้าพลับพลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับเป็นองค์ประธานอยู่บนพลับพลา เมื่อทรงจุดฝักแคเสร็จ สมเด็จพระบรมวงศ์พระองค์อื่น เจ้านายพระองค์อื่นก็ทรงพระดำเนินลงจากศาลาขึ้นเมรุ ขวามือที่ไปเผารอเผาอยู่ก็นั่งกันอยู่เต็มไปหมด เมื่อเจ้านายพระองค์ใดทรงพระดำเนินผ่านใครตรงนั้นก็ยืนกันหมดทั้งกลุ่ม ลองคนแถวหน้าทำเป็นรูปประเพณีดีแล้วนั่งงีบให้หมดทั้งแถว อิกยี่สิบแถวข้างหลังเขาฆ่าท่านได้เขาฆ่าท่านเลยหรือ แล้วจะเห็นว่าพวกนี้คือพวกไม่รู้เรื่อง ทั้งๆที่เป็นพวกรู้เรื่องที่สุด แต่รู้มากก็จะเป็นอย่างนี้แหละ สำนักพระราชวังออกคำแนะนำบอกว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามเมื่อตั้งพระพุทธรูป ตั้งธงชาติ ตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ เมื่อผู้เป็นประธานจุดธูปจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัยเสร็จ กราบ เมื่อกราบเสร็จ การที่จะคำนับ ให้คำนับตรงกลางไปที่พระพุทธรูปครั้งเดียวพอ แปลว่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมด ไม่ต้องหันซ้ายไปที่ธงหันขวาไปที่พระบรมฉายาลักษณ์ หันมาที่พระพุทธรูปแล้วกลับหลังหันมาคำนับผู้ฟังต่ออีก ผมไม่เห็นใครทำอย่างที่เขาแนะนำเลย เป็นผมก็ไม่กล้าทำสำหรับคนที่ไม่รู้ ซึ่งอันนี้มีมากกว่าคนรู้ เห็นผมคำนับพระพุทธรูปเข้าต่อนึกว่า เอ๊ะ หมอนี่นับถือศาสนาอะไร เหตุผลมันมีทั้งนั้น แต่พอไม่ได้บอกเหตุผลกับวิธีปฏิบัติก็เลยจะกลายเป็นอย่างที่ว่า นี่เอาแค่ประเพณี แล้วนับประสาอะไรกับภาษา ศาสนา วิธีชีวิต ระบอบประชาธิปไตย หลายเรื่องที่ว่ากันตามหลักประชาธิปไตย มันน่าจะ

ทำอย่างหนึ่ง แต่รัฐธรรมนูญเขาเขียนอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเราทำตามอย่างที่เราคิดเพราะเรานึกว่านี่คือประชาธิปไตยนักหนา เราก็อำพิดรัฐธรรมนูญ ถ้าเราทำตามรัฐธรรมนูญเราก็อึกถูกกฎหมาย แต่เราทำผิดสิ่งที่เขาเรียกว่า วิธีชีวิตประชาธิปไตย จิตวิญญาณประชาธิปไตย

ข้อที่สองที่ผมอยากฝากไว้นอกจากจะต้อง มีข้อหนึ่งเมื่อกี่นี้มีศูนย์มีอะไรให้แนะนำให้คำตอบฮอตไลน์ (Hot Line) คอลเซนเตอร์ (Call Center) ภาษาอังกฤษเหล่านี้เขามีอยู่เยอะแยะ ภาษาไทยบัญญัติกันไม่ทันนี่นะ

ประการที่ ๒ ขอความกรุณานะครับ เมื่อก่อนผมไม่ค่อยรู้สิกรัฐาเรื่องอย่างนี้ พอผมมาอยู่ในรัฐบาล และก็รับผิดชอบต้องดูแลไม่ให้คนตึกกันนี่นะ รู้สึกขึ้นมากทีเดียวเลยว่า เอกลักษณ์ของชาตินั้นมันมีอยู่ในชาติ แต่ท่านอย่านึกว่าสิ่งอื่นที่มีอยู่นอกเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่เลวไปหมด เป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับรู้ ไม่ยอมรับฟัง เพราะถ้าคิดอย่างนั้นคือแบ่งเขาแบ่งเราเป็นอันตราย เพราะจะเกิดความเคียดแค้นที่ต่อสิ่งอื่น ปูโซ่สิ่งที่เป็เอกลักษณ์ ในวันนี้มันเกิดจากผู้กล้าหาญได้ปรับเปลี่ยนแล้วก็เลยใช้ต่อมาจนเป็นเอกลักษณ์ ถ้าวันนั้น ไม่มีการปรับเปลี่ยนมันก็ยังเป็นเอกลักษณ์เก่าที่ไม่ใช่เอกลักษณ์วันนี้ การที่คนไทยไม่สวมเสื้อสวมผ้าแม้แต่การเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทนั้นคือเอกลักษณ์ของไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาจนกระทั่งถึงสมัยแผ่นดินรัชกาลที่ ๔ ถ้าวันนี้พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ท่านไม่มีพระราชดำริว่า คนเข้าเฝ้าไม่สวมเสื้อ เหนือไหล่โคลย้อย เป็นที่น่ารังเกียจ ส่งกลิ่นเหม็น ไม่โปรดไม่ต้องตามพระราชนิยม ต่อไปนี้ให้เปลี่ยนเอกลักษณ์ใหม่เป็นสวมเสื้อสวมผ้าเวลาเข้าเฝ้าอยู่บ้านไม่ยากใส่เสื้อผ้า แต่เวลาที่เฝ้าจะต้องแต่ง ถ้าวันนั้นไม่มีพระราชดำรียังนั้น ทุกวันนี้เราก็ออดเสื้อนั่งคุยกันก็ต้องอยู่ที่เปิดใจกว้างในการรับการหมอบกราบกราบกราบเข้าเฝ้าเป็นเอกลักษณ์ไทยมาแต่โบราณ ลีเกถึงต้องหมอบเฝ้าอยู่เรื่อย แต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขึ้นนั่งเก้าอี้เฝ้าได้ ถ้าจะหมอบกราบก็ให้เป็นการทำ ความเคารพและก็รับปรับอากัปกิริยาเป็นนั่งเฝ้าโดยเร็ว ถ้าไม่มีพระราชดำรียังนั้นในวันนั้น การหมอบกราบทั่วไปก็จะเป็นเอกลักษณ์ไทยในวันนี้ วันนี้นันก็เปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้นสิ่งที่เรานึกกันว่าเป็นเอกลักษณ์ในวันนี้

วันหนึ่งมันอาจจะหมดไป อย่างอื่นมาแทน สิ่งที่เรารังเกียจวันนี้อาจจะเข้ามาเป็นเอกลักษณ์แทน ตรงนี้ก็เลยต้องกลับไปที่ท่านประธานองคมนตรีว่า ต้องทำใจให้กว้าง เข้าใจในการจะรับอะไรหลายอย่างเข้ามา บางอย่างพูดก็พูดนะครับ เป็นคำพูดของผม ไม่ใช่คำพูดของท่านประธานองคมนตรี บางอย่างที่เป็นเอกลักษณ์ของเรานี้ กว่าจะมาถึงเราในวันนี้ได้ มันก็ไม่ใช่ของเรามาก่อนนะ แต่เมื่อเรารับเอามาแล้วนี่นะ ก็อย่ามาเถียงอีกว่าไม่ใช่ของเรา อย่าไปทำตาม ผมเคยอ่านบทความว่า ชุติพระราชนานก็ไม่ใช่ชุตไทย ไม่ใช่เอกลักษณ์ไทย ไม่ต้องไปแต่งมันหรอก มันจะใช่ไม่ใช่ก็ตาม วันนี้เราเอามาใช้แล้ว เราบอกว่าใช้ก็ใช้สินะ เพราะเราจะเอาตัวนี้เป็นของของเรา

เมื่อเข้าต้นขึ้นมา ผมอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ขอยกด้วยความเคารพนะ ไม่ได้ตั้งใจว่าจะอะไรในหนังสือพิมพ์นั้น ผมอ่านทุกวันเพราะผมติดคอลัมน์นี้ เป็นคอลัมน์เล็กๆ ไม่กี่บรรทัด เขียนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ ท่านก็เขียนว่าเลขไทยที่ธรรมาภิบาลให้ใช้กันแล้วรังเกียจเลขอารบิกและเลขอื่นกันนักกันหนาจะปรากฏว่ามีท่านผู้รู้ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีพบว่า สมัยก่อนขอมก็ใช้เลขนี้ เพราะฉะนั้น เลขนี้เป็นเลขของขอม แล้วท่านก็ยกตัวอย่าง พิมพ์มาให้ดูเลยว่า ๑-๒-๓-๔-๕ นี่นะ ไทยเขียนแบบนี้ ท่านบอกว่ากรุณาชำเลื่องดูข้างขวา ๑-๒-๓-๔-๕ มันก็เหมือนเลขไทย แต่ลายมือเขียนหวัดหน่อยแต่ก็อ่านออก ท่านบอกว่าอย่างนี้กว่านั้นคือคนไทยเขียนนะ แต่นั่นคือขอมเขียน เขมรเขียน และก็อย่างนี้กว่าเขมรเอาไปจากเรา เพราะเขาใช้มาก่อนพ่อขุนรามคำแหงอีก แต่ท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร ท่านเพียงต้องการบอกให้รู้ว่ามันต้องลึกซึ้งหน่อย ผมอยากจะเอามาพูดต่อว่า อย่าได้ตีความต่อไปว่าเมื่อมันไม่ใช่ของเรา อย่าไปใช้มัน แล้วจะเอาอะไรเป็นเอกลักษณ์ กลับไปใช้เลขโรมันอย่างนั้นหรือ เพราะฉะนั้นมันจะใช่ไม่ใช่ เมื่อเราใช้แล้วเราก็บอกว่า จะเอาตัวนี้นะก็ใช้ไป ข้าพเจ้าไม่ได้ปลุก แต่ชวนาปลุก มาถึงเราเราจะบริโภค ในบ้านก็ชวนกันบริโภคลูกคนไหนจะกินแมคโดนัลก็บอกว่า กินข้าวละอู เพราะเป็นเอกลักษณ์ของเราวันนี้เราก็ออยู่อย่างนี้ แต่ทำใจกว้างไว้คิดเผื่อกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วย

ประการที่ ๓ คือ งานเสริมสร้างเอกลักษณ์นั้น รัฐไม่มีวันทำเองได้สำเร็จ ต้องอาศัยภาคเอกชน สื่อมวลชนเข้ามาช่วย ที่พูดมาอย่างนี้มีใช่แปลว่า จะขอสตางค์ท่าน

ท่านเข้ามาช่วยในเรื่องที่ไม่ต้องออกเงินออกทองเลยก็ได้ คือการปฏิบัติ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ
อย่างที่ว่า

ผมนึกอะไรขึ้นมาได้อย่างหนึ่ง ท่านนายกรัฐมนตรีท่านเล่าให้คณะรัฐมนตรีฟัง
มาหลายเดือนแล้วว่าท่านสังเกตเวลาท่านไปต่างประเทศ จะเห็นธงชาติของประเทศ
นั้นๆ ติดทั่วไปหมด จนท่านถามว่า วันเทศกาลอะไร เขาบอกว่า ไม่หรอก ติดอย่าง
นี้ทุกวัน ท่านก็บอกว่าสะอีกทันที เพราะเมืองไทยชักธงกันมากๆ เมื่อไรก็รู้ว่าวันนี้
หยุดราชการ ไม่เฉลิมพระชนมพรรษาจะมาชุมนุมอะไรกันสักอย่างหนึ่ง ได้หยุดราชการ
ชักธงที่ไรหยุดราชการทุกที ท่านบอกว่าท่านไปประชุมที่สหรัฐอเมริกา ในห้องประชุม
ที่นั่งอยู่ก็มีธงชาติผืนใหญ่ซึ่งไว้ข้างหลังใหญ่มากๆ จนมีคนที่นั่งหมด ล่าสุดที่ท่าน
รู้สึกทงไม่ได้คือท่านไปฝรั่งเศส กลับมาท่านบอกเลยว่า ไปที่อื่นก็ยังไม่เคยรู้สึกมากนัก
มันสะกดแต่ยังไม่ถึงสะอีกไปฝรั่งเศสแล้วมันสะอีก เพราะบังเอิญธงชาติฝรั่งเศส
เหมือนธงชาติไทย แดง ขาว น้ำเงิน เขาติดกันไปทั่วกันหมด ท่านก็ถามว่าเทศกาล
อะไร เขาบอกว่าไม่ใช่เทศกาล เพราะถ้ามีเทศกาล จะติดมากกว่านี้อีก ท่านบอกว่า
ท่านไปขอปิ้งที่ห้างสรรพสินค้า เขาก็ติดธงแขวน หน้าโรงแรมก็มี กระทรวง ทบวง
กรมมีหมด แล้วทำให้คนผ่านไปผ่านมา คนต่างชาติก็รู้สึกว่าเป็น ฝรั่งเศส คน
ฝรั่งเศสก็รู้สึกว่าเป็น ฝรั่งเศส กลับมาท่านก็เล่าเรื่องนี้เข้า ครม.ถามว่าใครเกี่ยวข้อง
ลองไปดูที่ชื่อว่า ระเบียน กฎหมาย เรื่องธงชาติ เขาว่าอย่างไร ทำไมเมืองไทยจึงมีแค่
ชักธง แปะโม่งเข้าขึ้นยอดเสา หกโม่งเย็น ชักธงลง นอกนั้นไม่เห็นธงชาติเลย เสาร์-
อาทิตย์ ไม่มีชักธงขึ้น-ลง ไม่เห็นธงเลย และที่สำคัญต่างประเทศนั้นธงชาติเขาก็
สามารถนำไปติดบนกระดานห่อของขวัญหรือบนวัสดุสินค้าได้แต่ติดอย่างเหมาะสม
ถ้าทำเป็นทางגעในก็มากไป ติดอย่างเหมาะสม แล้วจะทำให้ธงชาตินั้นๆ ติดหูติดตา
คนทั่วไป เห็นปุ๊บรู้ปั๊บเมืองไทยทำได้ไหม ท่านก็มอบหมายให้ผมไปตรวจสอบ ก็
ตรวจสอบพบว่า อ้อมีพระราชบัญญัติธง และพระราชบัญญัติธงบอกว่าจะไปติดไป
แขวนที่ไหนให้ไปออกกระเปียบ อ้อมีระเบียบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ระเบียบ
นั้นก็บอกหมด ธงชาติไทยจะต้องติดอย่างนั้น แขนงอย่างนั้น ประดับอย่างนั้น ชัก
ตอนนั้น ชักขึ้น-ลง อะไรก็ตามมีหมด ผมให้ภักดีไปตรวจสอบดูว่า ถ้าจะ

เอาธงชาติติดบนกระดาดห่อของขวัญ บนกล่องของขวัญ บนอะไรนี่นะได้ไหม จัดพระราชบัญญัติแม่บทไหม ไม่ชัด แต่ชัดเจนเบียบ ก็แก้ระเบียบเสียสิ ก็แก้ได้ บัดนี้เราแก้แล้ว เอาไปใช้กับสินค้าก็ได้แต่ใช้อย่างเหมาะสมแล้วก็ขออนุญาตก่อน บางทีอาจจะต้องขออนุญาต กระทรวงพาณิชย์ บางทีอาจจะขอปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี บางทีขอกระทรวงวัฒนธรรม เพราะเขาจะดูความเหมาะสม เราจะทำสินค้าที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI นะ เชิญทำเชิญติดไปเลย ให้ธงชาติไทยไปทั่ว

อย่างเสื้อนี่นะ ท่านนายกรัฐมนตรีเอามาให้ดูเลย เสื้อห้าตัวต่อไปนี้ มาจากห้าประเทศ ตัวสุดท้ายมาจากประเทศไทย ตัวที่หนึ่ง “Made in U.S.A.” เสื้อตัวที่สอง Made in... อะไรก็ไม่รู้ แต่มีธง มีดาว อ่านปั๊บ ดูปั๊บ “จีน” เสื้อตัวที่สามติดธงบังกลาเทศ ผมก็ไม่รู้ธงบังกลาเทศเป็นอย่างไร แต่มีธงบังกลาเทศเล็กๆ ติดอยู่ เสื้อตัวที่สี่มาจากฟิลิปปินส์ มีธงฟิลิปปินส์เล็กๆ ติดอยู่ข้างใน เสื้อตัวที่ห้า “Made in Thailand” ก็มีคำถามว่า ถ้ามีธงเล็กๆ ติดอยู่นะเสียอะไรไหม บางคนบอกไม่ได้ บาป ไม่เหมาะสมก็มันอยู่ข้างในปกเสื้อนี่นะ ยิ่งผูกเนคไทแล้วไม่มีใครเห็น มันบาปตรงไหน มันไม่เหมาะสมตรงไหน มันขัดอะไร และเสื้อที่ “Made in Thailand” ไปวางขายอยู่ แม้กระทั่งในห้าง Harrod นะ ขายกระทั่งในห้าง Macy ก็ทำไมไม่ให้คนที่มาซื้อไปเราได้ว่า เราเอธงไทยเป็นอย่างนี้ เพราะคำว่า Made in Thailand เขารู้ว่า Thailand เราไม่รู้ด้วยซ้ำว่าอยู่ที่ไหน ถ้าได้เห็นธงไทยบ่อยๆ ติดตามเข้า มันก็จะรู้สึกอะไรบางอย่าง

เรื่องสินค้าเรื่องหนึ่ง เรื่องธงรงค์ให้รักและซักธงนี้ละ อีกเรื่องหนึ่งที่ต้องทำท่านกำชับสืบครั้งแล้ว เมื่อวานนี้เป็นครั้งที่สิบ ในคณะรัฐมนตรีว่า ที่ท่านส่งไปท่านไม่เห็นมีอะไรสืบหน้าเลย ผมก็อึ้ง ที่อึ้งนี้ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ในที่สุดท่านก็ว่ามัวแต่อึ้งนี่นะ สืบครั้งแล้วนะ ยังไม่เห็นปัก-ซักธงกันทั่ว ที่เห็นซักธงไทยมากที่สุดในวันนี้โดยไม่เกี่ยวกับวันหยุดนักขัตฤกษ์ คือ ทำเนียบรัฐบาล ปู่โฮ่ นายกรัฐมนตรีทำเนียบไม่ซักได้หรือ วันนี้ ใครไปทำเนียบรัฐบาลจะเห็นธงรอบเลย สะพริบสะพรั่งเต็มไปหมดที่หน้าห้องผมก็ว่าจะปักสักอันหนึ่งแต่กระทรวง ทบวง กรมอื่นยังไม่เห็นมีใครปักใครซัก (ธง) ท่านนายกรัฐมนตรีสั่ง เมื่อวานนี้ โรงแรม ห้างสรรพสินค้า สถานีรถไฟ รถโดยสาร

รณเมธ ให้อีก มีผู้ใจกล้ายกมือถามว่า “ท่านนายกฯครับ ที่ชักขึ้นแปดโมง (เช้า) และชักลงตอนหกโมง (เย็น) ยังต้องทำกันอยู่หรือเปล่า ท่านบอกว่า “ก็ทำกันต่อ” แต่ว่านอกจากชักธงขึ้น ชักธงลง น่าจะมีที่เป็นเท้าแขวน มีเสาธงสั้นๆ เหมือนขนาดพลองลูกเสือ แล้วมีธงไทยติดอยู่ แขวนอยู่หน้ากระทรวง ทบวง กรม ยกตัวอย่างกระทรวงศึกษาธิการ สมัยหนึ่งเคยคิดทำเสาธงสูงที่สุดในโลกนะ วันนี้ ธงนั้นก็ชักขึ้นแปดโมงเช้า แล้วหกโมง (เย็น) ชักลง พอทุ่มหนึ่งผ่านไปก็ไม่เห็นธงชาติ ผ่านมาสารพัดชาติก็ไม่เห็น ก็ที่กำแพงเสมาธรรมจักรที่วัดรมณีนรธาภิเศก หาดเล็กๆ เป็นเท้าแขวนไปปักธงชาติไทยไว้สักอันหนึ่งไม่ได้สิ วันนี้ต้องได้แล้ว ไม่ได้ นะ ไม่ได้แล้วนะ ท่านนายกฯ ก็ถามผมว่า ใครรับผิดชอบ ทุกคนชี้มาที่ผม ผมก็ชี้ไปที่ท่าน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีนี่นะว่าท่านรับผิดชอบ วันนี้ ท่านปลัดสำนักนายกฯ ท่านก็เตรียมการแล้ว คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติจะมีอนุกรรมการชุดใหม่โผล่มาอีกหนึ่งชุด คือ “อนุกรรมการเรื่องธง” แล้วก็กำลังจะมีผลงานสำคัญ อันนี้ดีมาก ผมเล่าให้ ครม.ฟัง ท่านนายกฯ ชอบใจมาก คือ มีพิพัตณ์ที่ธง เพราะว่าธงนะไม่ได้มีแค่ธงชาตินะ ธงมหाराชใหญ่ มหาราชน้อย โธ่ นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา คุณอุทัย พิมพ์ใจชน มีธงประจำตำแหน่ง เขียนไว้ในกฎหมาย แล้วไม่มีคนรู้ ทุกคนเงินไม่กล้าเอามาปักเอามาชักหน้ารถตัวเองนะ มันมีอยู่และยังธงของทหารอีก ควรทำเป็นพิพัตณ์ทำให้คนไปดูให้เห็นธงชาติไทย ธงช้าง ธงอะไรกันสมัยก่อน สมัยพระพุทธเลิศหล้า สมัยสมเด็จพระนารายณ์ ธงมันเป็นอย่างไร ปัก ชัก ให้เห็นอยู่ในพิพัตณ์ ในที่สุดผมก็กราบเรียนท่านนายกฯ ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่า ท่านอดใจสักนิดเถอะครับ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ นั้นจะรณรงค์ปักธงกันทั่วประเทศ ท่านนายกฯ ถามว่า “ทำไมต้องรอวันที่ ๑” สิ่งวันนี้ทำไมไม่ปักพรุ่งนี้ ผมบอกว่าทำธงยังไม่เสร็จ ที่จริงผมกราบเรียนท่านนายกฯ ด้วยนะว่า วันนี้เสาธงชาติที่ผมมีความรู้สึกว่าสูงสง่าสวยกำลังดี ไม่มาก ไม่น้อย แล้วธงลูกลักษณะของธง ทั้งกว้างทั้งยาว สีนํ้าเงินเป็น ๒ เท่าของสีแดง อะไร ต่ออะไรปะ แล้วนํ้าเงินก็นํ้าเงินไม่ใช้อยู่ไปๆ จางไปเป็นฟ้า สีแดงมิใช้อยู่ไปๆ จางเป็นสีชมพู ธงชาติที่ปักอยู่หน้ากระทรวงการต่างประเทศถนนศรีอยุธยาอันคือแบบอย่าง วันนี้ ถ้าเราขึ้นทางด่วนข้าม

สะพานพระรามเก้าไปฝั่งธนบุรี พอลงสะพานปั๊บเห็นตึกเพชรทางขวามือ ธนาคารกสิกรามีสูงใหญ่สูง สวยสง่างาม ดีหมดทุกอย่าง เสียอย่างเดียวสีน้ำเงินตรงกลางเป็นสีฟ้า

การฉ้อโกง ก็ต้องทำให้ถูก เพราะฉะนั้น ผมก็กราบเรียนท่านนายกรัฐมนตรีว่า ขอเป็นวันที่ ๑ ท่านทั้งหลายอยู่กันตรงนี้ช่วยผมคิดหนึ่ง วันที่ ๑ ชักธงกันหน่อยให้เป็นนิสัย ตื่นขึ้นมาชักธง ปักมันไว้ตลอดไม่ต้องเก็บครับ ช่วยอะไรเยอะนะครับ ท่านอาจจะไม่ทันได้นึก และผมก็กราบเรียนท่านนายกฯว่า ผมขอวันที่ ๑ เป็นวันปฐมฤกษ์เบิกฟ้า เพราะมันมีความหมายมาก ความหมายที่ ๑ ทำตอนนี้ไม่ทันมันต้องทำวันที่ ๑ ประการที่ ๒ วันที่ ๑ สิงหาคม รัฐบาลประกาศเป็นวันสตรีไทย เข้าสู่เขตงานเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะปักกันอยู่แล้วก็ปักกันตลอดและปักเรื่อยไป แต่ความหมายที่สำคัญที่สุดที่คนไทยควรจะต้องมา แล้วเอารูปปักหรือชักในวันที่ ๑ สิงหาคม คือวันที่ ๑ สิงหาคม ปีนี้เป็นวันที่ประเทศไทย ปลดปล่อยหนี้สินทุกบาททุกสตางค์จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ IMF เป็นวันแรก ก็ไม่ใช่เรื่องใหญ่โต มีหนี้ก็ใช้หนี้ แต่มันมีความหมายมากเหลือเกินกับการที่เราใช้หนี้ก่อนกำหนด ๒ ปี ไม่อย่างนั้นอีก ๒ ปี ก็ต้องใช้ IMF ถามว่าทำไมถึงต้องรีบใช้ ดอกเบี้ยก็ถูก ไม่ต้องรีบเอาเงินไปทำอย่างอื่นก่อน ไปหมุนก่อนก็ได้ ท่านนายกรัฐมนตรีบอกว่าไม่ได้ เมื่อเรามีเราต้องใช้ ความหมายประการที่ ๑ คือ เราหมดพันธนาการที่ IMF มาบอกเราไว้เยอะเหลือเกินว่าต้องทำโน้นต้องทำนี่ ประการที่ ๒ มันแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของไทยในประชาคมโลกว่าเราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดี มีเครดิต มีชื่อเสียง เพราะวันหนึ่ง IMF นึกแม้กระทั่งเราจะโกงหนี้ และวันนี้เราใช้หนี้ก่อนกำหนด ๒ ปี เพราะฉะนั้นวันที่ ๑ มันน่าชักธงชาติไทยเพื่อเอกลักษณ์ไทยหรือไม่ละครับ ผมก็ขอฝากทั้งหมดนี้ไว้ให้ท่านทั้งหลายพิจารณาเพื่ออภิปรายกัน เราใช้เวลามายาวนาน ก็ขอให้ท่านทั้งหลายเข้าสู่ช่วงของการสัมมนาต่อไป

ขอบพระคุณครับ

การอภิปรายเป็นคณะเรื่อง

“แนวทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในยุคโลกาภิวัตน์” ในการสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๐.๓๐ น.

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

- โดย
๑. พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี
 ๒. ดร. สุวิทย์ ยอดมณี กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 ๓. นายเสฐียรพงศ์ วรรณปก ราชบัณฑิต
 ๔. ดร. เย็นใจ เลาวณิชย์ ผู้ดำเนินการอภิปราย

ดร. เย็นใจ :

การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาตินั้นมีทั้งเสริมและมีทั้งสร้าง และเอกลักษณ์ถ้าพูดแล้วก็ครอบคลุมทุกเรื่องที่ท่านนึกขึ้นมาได้ ถ้าหากว่าเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติและดีงามแต่ว่าการเสริมสร้างควรแยกว่าอะไรควรไปเสริมที่มันย่อหย่อน และอะไรที่ต้องไปสร้างใหม่ ขอยกตัวอย่าง ในอดีตเรื่องที่ต้องสร้างใหม่ สมัยที่รัชกาลที่ ๕ เสด็จไปต่างประเทศถึง ๒ ครั้ง จะเห็นว่าหลังจากที่กลับมาได้ทรงพัฒนาระบบที่เอามาจากต่างประเทศคือ ซ้อนล้อ ฝรั่งเข้าใช้ซ้อนท่านก็นำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจริงๆ ต้องมีมิดด้วยแต่ท่านไม่นำมาใช้เพราะว่าแม่ครัวจัดการเสร็จ ไม่ต้องมาหั่นกันบนโต๊ะ ซ้อนล้อเขาใช้เป็นอุปกรณ์ในการบริโภค จะเห็นว่าอันนี้เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นใน

สังคมไทย เราใช้ข้อสันนิษฐานมีประโยชน์กว่าใช้มิติ ใดๆ แล้วเราฉลาดกว่าฝรั่ง อันนี้ก็ เป็นอีกเอกลักษณ์หนึ่งที่เรารสร้างขึ้นมาเอง สิ่งใหม่ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่เรารสร้าง ขึ้นมาในช่วงหลังก็คือ การเข้าคิว เช่น เข้าคิวรออาหารในงานแต่งงาน เป็นต้น ประเด็นที่จะอภิปรายคือว่าจะทำอย่างไร หลายอย่างที่ดีอยู่แล้วก็ประคองให้อยู่ต่อ แต่อะไรที่มีน้อยหย่อนเราก็คต้องมาเสริมให้มันเข้มแข็งขึ้น และอะไรที่ควรสร้างใหม่ก็ ต้องสร้าง ยกตัวอย่างเช่น สังคมไทยเป็นสังคมที่พูดและฟังกันมาก ก็เลยมีข่าวลือกัน บ่อย คนไทยมักไม่ชอบอ่าน และไม่ชอบเขียน แต่สังคมหลายๆ สังคมในโลกเค้า ขยันเขียนขยันอ่าน เพราะฉะนั้น สังคมไทยยังมีจุดอ่อนตรงนี้ อย่างนี้ต้องเสริมสร้าง อย่างญี่ปุ่นเขาแปลทุกเรื่อง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เราจำเป็นต้องพัฒนาอย่างนี้ขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งหมดที่กล่าวมา คือ ทำอะไร แต่ไม่พอแค่นั้น มันต้องทำอะไรด้วย เรื่องทำอย่างไรมัน เมื่อสักครู๋ท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้พูดไปเมื่อเช้า ก็มีหลายหน่วยที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อทำโดยตรง แต่สำนักงาน เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (สอช.) เป็นจุดรวมของหลายๆ ฝ่าย ถ้ามีใครรับทำและ เข้มแข็งดีแล้วก็ไม่น่าจะซ้ำ เช่น สถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น ฉะนั้น กรณีอย่างนี้ บทบาททำอย่างไรก็ต้องมาพิจารณากัน อีกสักครู๋เราจะมาฟังวิทยากรได้ให้ความเป็น เอกลักษณ์ในด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละท่านก็มีความเชี่ยวชาญลึกๆ ในหลายๆ ด้าน

ดร. สุวิทย์ :

กราบเรียน ฯพณฯ องคมนตรี ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน เมื่อเช้าได้ยิน ท่านผู้มีเกียรติและท่านประธานองคมนตรีได้กล่าวถึงรวมถึงท่านรองนายกรัฐมนตรีด้วย ในขั้นตอนนี้ ท่านเคยได้ยินชื่อนางสาวอารี นางสาวนรี วงศ์ลือเกียรติ หรือไม่ครับ ทราบหรือไม่ครับว่ามีความสามารถอย่างไร เป็นนักกอล์ฟครับและอีกท่านหนึ่งครับ คุณภราดร ศรีชาพันธุ์ นักเทนนิส ที่ทำชื่อเสียงให้ประเทศชาติ ซึ่งครอบครัวนี้ก็ได้ รับรางวัลครอบครัวตัวอย่างจาก คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติไปแล้ว คือ สอน ลูกอย่างดี ลูกมีความสามารถ และลูกเป็นคนดี ทุกครั้งที่ภราดรไปแข่งจะมีผู้คนเชียร์

กันมากไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติ เพราะฉะนั้น อันนี้ก็เป็นอย่างอื่น
หนึ่งว่าภราดรได้ทำชื่อเสียงให้ประเทศชาติ เป็นเอเชียคนแรกที่เป็นมืออันดับหนึ่งใน
สิบหรือสิบเอ็ดของโลก คุณแทมมารีน ธนสุกาญจน์ ก็เช่นเดียวกัน คุณสปีคคีย์ ผันสืบ
เป็นนักตะกร้อ คุณวานิชชา เมย์ นักไวโอลิน และคุณสมเถา เป็นไวทยากรณ์หรือนัก
ประพันธ์เพลงที่ชาวต่างชาติให้การยอมรับนับถือ ส่วนนักเรียนไทยที่เป็นตัวแทน
แข่งขันฟิสิกส์ของเอเชีย ก็มีเหรียญทอง คือ คุณประวิทย์ แสงจันทร์ จากโรงเรียน
สวนกุหลาบ และโรงเรียนอื่นได้ เหรียญเงินและเหรียญทองแดงมา นอกจากนั้น ก็
จะมีแข่งขันโอลิมปิกวิชาการที่ประเทศกรีซ เราได้เหรียญทองมา ๓ เหรียญ อยากจะ
เกริ่นว่าเรามีเอกลักษณ์มีคุณสมบัติที่ดีเด่น มีบุคคลที่มีความสามารถมีบุคคลที่ทำชื่อ
เสียงให้ประเทศชาติมากมาย นอกจากสมองดี มีความสามารถทางกีฬาแล้ว ยังมีฝีมือ
ด้วย ขอล่าถึงอีก ๒ ท่านด้วยครับ คือ นางสาวอรสา นาคนวล อายุ ๒๗ ปี จาก
จังหวัดราชบุรี นางสาวรัตติยา หอมจันทร์ อายุ ๒๐ ปี จากจังหวัดอุบลราชธานี อยาก
ให้ความสำคัญกับบุคคลเหล่านี้เพราะบุคคลเหล่านี้สร้างความเชื่อมั่นในการนิยมไทย
สร้างความรักชาติ นอกจากบุคคลเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกๆ สาขา ก็คือได้รางวัล
ในการแข่งขันฝีมือแรงงานของเยาวชน ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีให้บรรดาเยาวชน
ได้เห็น อันนี้เราควรสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้ทำดีต่อไป นอกจากนี้ในเรื่องการผลักดัน
ทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ก็จำเป็นด้วยเช่นกัน และภาคท่องเที่ยวก็
สำคัญในการที่จะสนับสนุนประเทศให้คนมาท่องเที่ยวกันมากและรวมถึงมาทำการ
ค้าขายด้วยและในที่สุดก็มาลงทุนในไทย สิ่งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นแล้วในขณะนี้ ๒๕
ปีที่เรารั้งหน่วยงานมานี้ เราได้มีผลงานที่เราได้เผยแพร่ออกไปแต่เราไม่เคยมีการวัด
และประเมินผลกัน เอกลักษณ์ที่เราพูดถึงกันในวันนี้ นั่น นอกจากความสง่างามแล้ว
ยังพูดถึงความภาคภูมิใจของคนไทย และช่วยในการเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน
เพราะถ้าคนดีแล้วประเทศจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืน นอกจากนั้น จะทำให้ชาวต่างชาติ
หันมาสนใจและให้เกียรติเราเป็นเกียรติภูมิและภาพลักษณ์ที่ดีของเรา โดยสรุปก็คือ
วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมา โดยมีคณะกรรมการฯ ขึ้นมา และอีก
อันหนึ่งในวันนี้ก็ขอชมเชย สอช. ที่มีมาครบ ๒๕ ปีแล้ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

คณะกรรมการฯ ที่มีอยู่ประมาณ ๓๐ ชุด ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่เราจะได้มาระดมความคิดเห็นกันว่า เราจะทำอะไรด้วยกันต่อไปได้อย่างไร ส่วนของสถาบันชาตินั้นคือ มีหนังสือ Thailand into the 2000 อันนี้เป็นเรื่องที่ ๓ เป็นเรื่องที่เผยแพร่ภาพลักษณ์ของประเทศไทย Executive Diary อันนี้ก็เผยแพร่ไปให้ระดับผู้นำประเทศโดยทั่วไป และยังมีอีกหลายเล่มที่เราผลิตขึ้นในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา เป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ เรายังได้จัดอบรมปฐมนิเทศผู้ที่จะต้องเดินทางไปต่างประเทศด้วย สรุปว่าขอพูดเกี่ยวกับสถาบันชาติ เพราะผมรับผิดชอบอยู่ มีหนังสือเกี่ยวกับ Thai Life การปกครอง Thai Women สมบัติของชาติไทยมีการพูดกันว่าเราจะทำอะไรกันระหว่าง สอช. กับสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือกระทรวงวัฒนธรรม คำตอบของเราก็คือว่าส่วนอะไรที่เป็นจุดเด่นของสถาบันชาติ เช่น ดินแดน ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ตั้งของประเทศ ภูมิประเทศ ประชากร สิ่งแวดล้อม การปกครอง ชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมหรือประเพณีต่างๆ เป็นส่วนหนึ่งแต่ว่าเอาเฉพาะจุดเด่นๆ ที่จะสามารถทำให้คนไทยเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ชาวต่างชาติเกิดความประทับใจ เช่น คุณภราดรฯ แข่งขันเสร็จก็ไหว้ผู้ชม เพราะฉะนั้นเราควรให้การสนับสนุนคนเหล่านี้ให้ทำดีเพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย เรามีคณะกรรมการที่คัดเลือกบุคคลดีเด่น หรือผลงานดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่าง แบบอย่าง ซึ่งการกระทำแบบนี้ เรายุ้สึกภูมิใจ เนื่องจากหลายปีที่ผ่านมาก็มีหน่วยงานอื่นทำแบบนี้เช่นกัน อันนี้ผมถือว่าเป็นเรื่องดี คือเป็นการสนับสนุนคนที่ทำดี เราก็เสริมให้บุคคลเหล่านั้นเด่นด้วย หน่วยงานที่บุคคลเหล่านั้นทำดีเราก็ต้องพยายามเสริมและยกย่องเพื่อเป็นแบบอย่างแก่หน่วยงานอื่นต่อไป จากนั้นคณะกรรมการฯ อีกชุดก็ทำเรื่องประชาธิปไตยที่เราเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมันไม่ได้เข้ากับสถาบันพระปกเกล้าที่ทำอยู่ สถาบันพระปกเกล้าเน้นเรื่องการฝึกอบรม เรื่องการศึกษารัฐธรรมนูญเป็นเรื่องที่สูงและเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาการต่างๆ แต่สิ่งที่เราทำนั้นเราพยายามจะลงไปไปถึงระดับรากหญ้าของสังคม เราทำกับครอบครัว คือทุกปีเรามีครอบครัวประชาธิปไตยตัวอย่างประมาณ ๓๕-๓๖ ครอบครัว ซึ่งขณะนี้เราทำมาแล้วประมาณ ๒๐๐ ครอบครัว และครอบครัวเหล่านี้ก็มีเครือข่าย และครอบครัว

เหล่านี้ก็ไปปฏิบัติและช่วยแนะนำครอบครัวอื่นๆ ด้วย ก็จัดขึ้นเป็นกิจกรรมขึ้นมา นี่เป็นดังที่เราทำโดยไม่ได้คิดอะไรใหม่ขึ้นมาเลย ครอบครัวเหล่านั้นคืออยู่แล้ว เราเพียงแต่หยิบยกขึ้นมาให้เป็นตัวอย่างที่ดีและยกย่องบุคคลเหล่านั้น และให้บุคคลเหล่านั้นเผยแพร่ต่อไป นี่คือการช่วยในระดับรากหญ้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่งคือ ระดับโรงเรียน มีโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างและก็มีชุมชนอีก ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติกำลังพิจารณากันอยู่ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเรื่องของรากหญ้าของประชาธิปไตย เราเอาคนที่กำลังทำอยู่แล้ว เราไม่ต้องไปกำหนดว่าใครจะต้องทำอะไร เราจะมีเกณฑ์ของเราอยู่แล้ว และคนที่ทำตามเกณฑ์ของราชการหรือเอกชนก็ดี เอามารวมกันและดูว่าถ้าหน่วยงานใดหรือครอบครัวใด ชุมชนใด โรงเรียนใด ไปถึงเกณฑ์ตรงนั้นแล้ว และเมื่อแข่งกับคนอื่นแล้วรู้สึกดีกว่าเพื่อนเราก็จะมายกย่อง อาจจะมีสัก ๒๐ โรงเรียน ในระดับต่างๆ กัน อาจจะสัก ๒๐ ชุมชน ขนาดเล็ก ขนาดใหญ่อันนี้ก็แล้วแต่เรา ก็จะพิจารณากันทำอันนี้ นี่เป็นเรื่องของการช่วยกัน พัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยไม่ต้องไปกำหนดว่าคุณต้องทำอะไรนั้น ทำอย่างนี้ เขาทำเองคืออยู่แล้ว เราก็ยกย่องเขาเพื่อทำเป็นตัวอย่างและบุคคลเหล่านี้ กลุ่มเหล่านี้ก็จะเป็นอย่างที่ดีให้กับคนอื่นๆ ด้วย นี่คือแนวทางที่เราพยายามจะเสริมสร้าง ไม่ได้ทำลาย อะไรที่เราเห็นว่าไม่ดี เราก็เฉยๆ อาจจะมีบางอย่างที่เป็นประเพณีหรือความเชื่อ หรืออะไรก็ตามที่เราเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่สังคม อะไรไม่ดีเราไม่ประณาม ปลดปล่อยมันไป เดี่ยวมันก็หายไปเอง อะไรที่ดีๆ เราควรหยิบยก ส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ ออกมาให้เป็นอย่างที่ดี อันนั้นก็คือแนวทางที่ดีที่ทำงานต้องเรียนเพิ่มอีกว่าเราได้รับความร่วมมือที่ดีจริงๆ จากหน่วยงานทุกหน่วยที่เข้ามาเป็นกรรมการร่วมกับเราในเรื่องของสำนักงานวัฒนธรรมต่างๆ กรมศิลปากรเข้ามาทำงาน เพราะงานของเรามีเป้าหมายที่สำคัญ ก็คือว่าเราทำให้คนไทยนิยมไทยและรักชาติไทย เพื่อที่จะได้นำไปสู่การพัฒนาประเทศ เราทำไปเพื่อจะให้ชาวต่างชาตินั้นเกิดความศรัทธา ความเข้าใจ ประเทศไทยดีขึ้น และในที่สุดแล้วก็หันมาคบกับเรา สุดท้ายนี้ ก็คือ ข้อมูลที่ได้มาวันหนึ่งนักเรียนเก่ามหาวิทยาลัยบอสตัน จัดรับประทานอาหารเย็นกันขึ้นมาและเชิญนักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์มาคุย ๒ ท่านด้วยกัน พูดไปในทางเดียวกันว่า

ประเทศไทยในขณะนี้ต้องการพัฒนาในด้านการศึกษามากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้ว ประเทศไทยหมดในโลกที่ถูกคิดมา ๔๕ ประเทศ ใน ๔๕ ประเทศนี้ จะถูกพิจารณาทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิถีชีวิต เมื่อดูแล้วประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๔๕ คือเป็นอันดับสุดท้าย แต่เมื่อพิจารณาทั้งหมด ๑๕๐ ประเทศ ก็ถือว่าเราอยู่สูงแล้ว แต่เมื่อพิจารณาเรื่องคุณภาพของคนไทย ความสามารถของคนไทย สังคมไทย บรรยากาศในการลงทุนต่างๆ รวมทั้งเสถียรภาพของรัฐบาล รวมถึงความมั่นคง เมื่อรวมแล้วประเทศไทยขึ้นไปอยู่ลำดับที่ ๓๔ คือ เอเอเอลักษณะเข้ามารวมถึงที่ตั้งด้วย ที่ตั้งสำคัญมาก คือ ที่ตั้งของประเทศเราเป็นภูมิภาคที่ประสบกับภัยพิบัติน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เพราะที่ตั้งของเรา ถ้ามีได้ฝุ่นมาก มักจะโดนฟิลิปปินส์ จีน เวียดนามก่อน พอมาถึงเรามันก็อ่อนกำลังลงทุกครั้ง อยากให้เป็นอย่างนั้นต่อไป เรื่องที่ตั้งนั้นเห็นหรือไม่ครับว่าสำคัญ และเราก็มองว่าเป็นเอกลักษณ์ของเราเหมือนกัน ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในภูมิภาคนี้ ย้ายจากเมืองมะนิลามากรุงเทพฯ แล้ว เพราะว่าการคมนาคมสะดวก เพราะฉะนั้น ที่ตั้งของเราสำคัญมาก ผมจึงเรียนว่ามันไม่ใช่แค่ศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น มันคือทุกอย่างที่ดีเด่นรวมกันหมดเลย เราพยายามจะเผยแพร่ออกมาเมื่อชาวต่างชาติให้การยกย่องเราแล้ว นับถือเราแล้ว อยากจะมาพบกับเราอย่างทีนักวิจัยทั้ง ๒ ท่านได้กล่าวไปแล้ว อันนี้เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ผมคิดว่าการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นน่าจะไปได้ดี ถ้าเรามีรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ขอขอบคุณครับ

ดร. เย็นใจ :

คุณสุวิทย์ ยอดมณี เน้นให้คนไทยหันมาภูมิใจในตัวเองและก็ให้คนต่างชาติเข้าใจเราและก็มาร่วมมือกับเราเพื่อพัฒนาและงานที่กำลังดำเนินการอยู่ก็เน้นไปในเรื่องเสริมสร้าง คือการสนับสนุนใดที่ทำติดอยู่แล้วได้รับการยกย่องสนับสนุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และส่งเสริมร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีอยู่แล้ว เช่น เอกสารที่ดีพิมพ์เพื่อเผยแพร่รวมถึงการฝึกอบรมคนที่จะไปต่างประเทศมาแล้วเป็น

หมื่นๆ คน และอีกหลายๆ อย่างที่ทำอยู่ มันไม่ซ้ำกับใคร เพราะมีการประสานกันอยู่กับหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี ฉะนั้น ที่ทำอยู่นี้ไม่ซ้ำเลย สิ่งที่กำลังขาดอยู่ขณะนี้ คือ ขาดการประเมินผล ต่อไปขอเชิญ ฯพณฯ องคมนตรี พลเอกพิจิตร กลดะวณิชย์ อภิปรายเป็นลำดับต่อไปครับ

พลเอกพิจิตร :

ผมได้รับการร้องขอให้พูดเกี่ยวกับเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์ก่อนอื่นขอกล่าวถึงตอนเช้าที่ท่านรองนายกรัฐมนตรี นายวิญญู เครืองาม กล่าวเป็นภาษาอังกฤษว่า เอกลักษณ์จริงๆ แล้ว คือ National Identity ตรงนี้แหละที่เราอยากจะเน้น ไม่ทราบว่ารองนายกฯ วิญญูฯ หรือท่านประธานองคมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พูดที่มาของเอกลักษณ์ที่จะนำมาพูดถึงมีอยู่ด้วยกัน ๓ แห่งด้วยกัน คือ ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ช้าง ควายไทย เป็นต้น แต่ที่ผมจะนำมากล่าว คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ เมื่อสักครู่คุณสุวิทย์ฯ ก็พูดไปแล้วว่าเอกลักษณ์เรื่องการแต่งตัว การไหว้ของขุนภรรษาฯ เอกลักษณ์เป็นสิ่งที่ดีงาม พระมหากษัตริย์ของเราตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พระองค์ท่านได้เริ่มเรื่องเอกลักษณ์ของไทยขึ้น ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงปัจจุบัน รัชกาลที่ ๔ นั้นก็ได้เปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพราะท่านทรงเล็งเห็นแล้วว่า วัฒนธรรม และประเพณีต่างชาติจะเข้ามา เราต้องเปิดประตูกว้าง แต่เราก็ต้องเลือกเอาสิ่งที่ดีงาม พอมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ท่านส่งโอรสของท่านเกือบทุกพระองค์ไปศึกษาต่างประเทศ แต่ถ้าท่านไปศึกษาในห้องสมุดหรือพระราชหัตถเลขาที่ไปถึงลูกๆ ของท่านทุกพระองค์ จะเห็นว่าท่านสอนลูกท่านไว้อย่างไร เสด็จเมื่อผมไปรัสเซีย ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนตุลาคมที่แล้ว กับหลานของคุณหม่อมจักรพงษ์ ได้ขอเรื่องว่าถ้าจะไปที่ เซนต์ปีเตอร์เบิร์กให้ไปดูร้านถ่ายรูปเล็กๆ และจะมีรูปเสด็จปู่ของท่านนั้น ผมก็ไปค้นหาจนเจอ ได้มา ๑๒ รูป สมัย รศ. ๑๒๒ และผมขอให้เจ้าหน้าที่อดมาให้ และจะส่งมาให้ภายหลัง ทั้งหมดก็เป็นภาพประวัติศาสตร์ร้อยกว่าปีแล้ว และผมก็ได้ศึกษาเรื่อง

นี้ ซึ่งเป็นรูปสมัยที่รัชกาลที่ ๕ กับพระเจ้าชาร์นนิโคลัสที่ ๒ และมีรูปของท่านสวัสดิ์ มีรูปสมเด็จพระวันปีมีรูปพระองค์เจ้าหญิงจักรพงษ์ มีรูปกรมหลวงพิษณุโลก มีรูป รัชกาลที่ ๖ ซึ่งเสด็จไปด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีคุณค่าอย่างมาก ที่ว่ามีคุณค่าอย่างไหนนั้น เมื่อสัก ๑ ปีที่ผ่านมา พลเอกบุญสร้างฯ ได้อาหนั่งสือไปแปล ตอนนั้นท่านดำรง ตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) พานักศึกษาไปดูงานในยุโรป ได้เข้าไปในห้องสมุดและได้เห็นโทรเลข ซึ่งพระเจ้าชาร์ฯ ส่งไปยังประเทศฝรั่งเศส ตอนนั้นพระเจ้าชาร์ฯ มีอิทธิพลมากของโลก ในรศ. ๑๒๒ ฝรั่งเศสคุกคามไทย ในช่วงเวลานั้นรัชกาลที่ ๕ ท่านได้มีโทรเลขไปถึงพระเจ้าชาร์ฯ บอกว่าเวลานี้เราถูกคุกคาม พระเจ้าชาร์ฯ ก็ได้ส่งโทรเลขไปที่ฝรั่งเศสว่า อย่าทำอะไรให้เป็นที่เดือดร้อนกับบ้าน เกิดเมืองนอนของสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศสก็หยุดคุกคามทันที หลังจากนั้น คุณบุญสร้างฯ ก็แปลเอกสาร เรื่องหมาป่า ฝรั่งเศสกับลูกแกะสยาม แปลออกมาให้ วปอ. ผมก็ได้มา ๑ เล่ม ฉะนั้น นี่เป็นพระมหากรุณาธิคุณของรัชกาลที่ ๕ ที่พาประเทศไทยรอดจาก ปากเหี้ยวปากกามาได้ ทาง วปอ. ได้สอนผมให้รู้จักศึกษาเปรียบเทียบ ผมเดินทางไปหลายประเทศครับ เมื่อเร็วๆ นี้ก็ข้ามไปลาว ไปดู ๑๒ ปันนา และทางตอนใต้ ของลาวด้วย และได้เห็น ได้เปรียบเทียบว่า ประเทศเราก้าวหน้ากว่าถึง ๕๐ ปี ที่เราก้าวหน้ากว่าเป็นเพราะประเทศเหล่านั้นเป็นเมืองขึ้น ตรงนี้แหละที่เรารอดปากเหี้ยว ปากกามาได้ เพราะพระมหากรุณาธิคุณ เป็นเพราะพระกุศโลบายของรัชกาลที่ ๕ นอกจากนั้น ท่านยังทรงทำอะไรอีกหลายอย่างที่รักษาเอกลักษณ์ของชาติวัฒนธรรม ของชาติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ท่านได้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๗ ทรงก่อตั้ง หอสมุดโบราณคดี ทรงก่อตั้งโรงละคร และมีพระราชนิพนธ์ให้รักษาความเป็นไทย ให้คงอยู่ จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ เช่นเดียวกัน ท่านได้ริเริ่มสร้างเสือป่า ปลุกใจให้ คนไทยรักชาติ และยังส่งทหารไปรบต่างประเทศ และทรงแก้สนธิสัญญาที่เราเสียเปรียบได้เรื่อยมา เรายังรักษาสิ่งที่ดีงามของไทยเรื่อยมา ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ได้เริ่ม ธงชาติ เมื่อสักครู่ รอนายกฯ วิษณุฯ ได้พูดถึงเรื่องธงชาติ รัฐบาลจะชักธงชาติทั่ว ประเทศตามสถานที่ต่างๆ ผมไม่ว่า แต่ว่าควรชักธงให้ประชาชนเข้าใจ ลึกซึ้งถึง ความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ในวันสำคัญๆ ของสถาบันสำคัญต่างๆ

เหล่านี้ ควรจะเน้นให้เห็นถึงความสำคัญ ผมได้ถามทหารประจำตัวที่อยู่ที่บ้านผม วันนี้นั้นอะไร วันฉัตรมงคล มีความสำคัญอย่างไร ตอบว่าเป็นวันหยุดราชการ วันเข้าพรรษา วัดหยุดราชการเหมือนกัน แต่ไม่ทราบว่ามีมีความสำคัญอย่างไร ไม่เข้าใจความหมายลึกซึ้งซึ่งเป็นที่น่าเป็นห่วงครับ เด็กอีกคนหนึ่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ถามว่าเคยไปไหว้พระแก้วมรกตหรือไม่ เด็กคนนั้นตอบว่าไป ผมก็ถามอีกว่ามีความสำคัญอย่างไร เด็กตอบว่าไม่รู้ ผู้ใหญ่พาไปไหว้ก็ไปไหว้ ที่นี้ถ้ารุ่นเราไม่อยู่แล้วอีก ๕๐ ปี คงตายกันหมดแล้ว คนรุ่นใหม่ไม่ตระหนักถึงความสำคัญว่าพระแก้วมรกตเป็นของหมู่บ้านคู่มือง ชาวตะวันตก ชาวจีน ชาวญี่ปุ่น อาจจะมาขอเช่าไป เราอาจจะให้เขาไป ฉะนั้น ตรงนี้แหละเราควรจะให้เยาวชนเข้าใจวันสำคัญของชาติ ผมได้ต่อว่าท่านรองนายกฯ วิษณุฯ แล้วว่าเดี๋ยวนี้ไม่มีการชักชวนให้ประดับธงทิวแล้วหรือ รองนายกฯ วิษณุฯ ตอบว่าเพิ่งออกคำสั่งใหม่ครับ กำลังจะออกวันนี้ National Identity อย่างนี้ จะทำให้เยาวชนเห็นความสำคัญ ตรงนี้เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง และอะไรอีกหลายอย่างซึ่งพระมหากษัตริย์ของเราได้ทรงริเริ่มไว้ อย่างง่าย ๆ เรื่องเสื้อผู้ชายหรือสุภาพสตรีที่ต่างกัน ถ้าสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถไม่ปูพื้นไว้ก็จะหมดแล้ว ทำไมเราไม่ช่วยกันส่งเสริมและรักษาไว้ หลายต่อหลายอย่างที่เราน่าจะตระหนักถึงความสำคัญ และรักษาไว้ เอกลักษณ์วัฒนธรรมต่างๆ ควรจะปลูกฝังให้เยาวชนของชาติรู้จักรัก จึงจะได้มีความหวงแหนสิ่งที่ดีงามเราควรจะยกย่อง อย่างเช่นที่คุณสุวิทย์ฯ พูด คนที่จะสร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย เช่น คุณภราดรฯ เวลาแข่งเสร็จก็จะยกมือไหว้ผู้ชมรอบสนาม แต่ว่าในขณะที่เดียวกันคนที่สร้างความหายนะหรือความเสื่อมเสียให้ประเทศไทย เราควรจะไม่คบค้าด้วย ถ้าทำอย่างนี้ได้ก็จะเกิดประโยชน์ แต่เวลานี้เราไปตามกระแส ผมขอร้องสื่อด้วย การที่แพร์ภาพที่สยามสแควร์ หรือในคอนเสิร์ตเยาวชนเต้นกันเห็นสะดือ ซึ่งมันไม่ใช่ขนบธรรมเนียมไทย ทำไมไม่ดูสิ่งที่ดีงามของเรา เช่น ศิลปแม่ไม้มวยไทย ซึ่งผมได้ทำแล้ว ทำมา ๓ ปีกว่า เกือบ ๔ ปีแล้ว แล้วก็ได้ผลพอสมควร ผมจำได้ว่าระหว่างที่ผมไปเป็นนักเรียนนายร้อยอยู่ที่เวสพ้อยท์ ผมออกไปต่อยมวยมหาวิทยาลัย ผมชนะ ๔ ปีซ้อน ได้เป็นนักชกยอดเยี่ยม ทุกปีแชมป์โลกจะถูกเชิญมากินข้าวที่โรงเรียนและก็มีการแนะนำและให้พวกเราไปคุยด้วย ประมาณ

๕๐ % ของคนพวกนี้ที่เป็นแชมป์โลก ไม่ว่าจะเป็นโจหุลยส ร็อกกี มาเซียโน ชูการ์เรย์ โรบินสัน มาจากเด็กสลัมเกือบทั้งนั้น เขาได้มีโครงการขึ้นมา สำหรับเด็กสลัม ฉะนั้น แทนที่จะปล่อยให้ติดยา ก็จับมาฝึกมวยซะ ได้ชิงแชมป์ฮาลेम ต่อมาก็เป็นแชมป์นิวยอร์ก เป็นแชมป์อเมริกา แล้วก็ไปเป็นแชมป์โอลิมปิกในที่สุด ทุกครั้งที่ได้แชมป์ก็จะได้รับทุนการศึกษาโดยมีข้อตกลงอยู่ ๒ อย่าง คือ (๑) ถ้าเป็นแชมป์โอลิมปิกจะต้องกลับมาช่วยสลัมบ้านเกิด (๒) ถ้าไปต่อยมวยอาชีพก็ต้องกลับมาช่วยสลัม นี่เป็นเหตุผลที่ มูฮัมหมัดอาลี ขนาดเป็นอัลไซเมอร์ยังกลับไปช่วยเหลือคนสลัม ผมก็นึกว่ามันเป็นองค์กรที่ดี ทำไมเราไม่ทำบ้าง ผมก็เลยเริ่มทำ แต่ผมไม่ทำมวยสากล ผมเอามวยไทย เพราะเป็นอยู่แล้ว เราควรจะต้องอนุรักษ์ ผมเองก็ถูกศิษย์ครูบัว วัดเอี่ยม เหมือน พลเอกวิชิตที่นั่งอยู่ตรงหน้าผม แต่ว่าพอเราเริ่มทำได้เราก็อ่านักมวยเก่าๆ มาช่วยฝึกเด็กสลัม ๒ แห่ง วังทองหลางกับคลองเตยใต้ทางด่วน แห่งหนึ่งก็ประมาณ ๒๐ - ๓๐ คน เอาตั้งแต่อายุ ๑๐-๑๘ ปี ก็ทำมาได้ ๔ เดือน ปรากฏว่ามีเยาวชนไทยขึ้นถิ่นมาจากสหรัฐอเมริกา เราก็ให้อันนี้ไปแสดง มีคนชอบมาก ก็เลยมีความคิดจะมีโครงการแลกเปลี่ยน ปีหนึ่งเราไปเยือน ปีต่อไปเราก็เชิญเขามา เขาก็เลยให้ความเอื้อเฟื้อและเชิญเรามา โดยเราส่งเด็กของไทยไป ๓๐ คน ครู ๕ คน ครูมวย ๑ คน ไปแสดงไปอยู่กินกันกับครอบครัวอเมริกัน ๑ เดือน และเขาก็เชิญผมไปวันสุดท้ายเพื่อไปมอบวุฒิบัตร ระหว่างเสาร์ อาทิตย์ ก็มาแสดงแม่ไม้มวยไทยที่วัดไทยที่นครลอสแอนเจลิส ผมเองก็ให้เงินติดกระเป๋ไป ผมถามว่ากลับมาซื้ออะไรมาฝากพ่อฝากแม่ ปรากฏว่าซื้อเสื้อมาฝากพ่อ ซื้อม้าหอมมาฝากแม่ และเหลือเงินเท่าไร เด็กตอบว่าเหลือประมาณ ๘-๙ พันบาท ผมถามต่อว่าเอาเงินที่เหลือไปทำอะไร เด็กตอบว่าเอาไปฝากธนาคารออมสินเพื่อเป็นทุนการศึกษา คิดดีคิดชอบ ฉะนั้น เด็กที่ผมฝึกไว้เป็นเด็กดี และเราก็ไปจัดโรดโชว์ต่างๆ พอได้รางวัลเราก็ให้เด็กๆ ไปให้ทุนการศึกษา หลังจากนั้น พอทำมาได้ ๖ เดือน มีกีวไทยคนหนึ่งชื่อคุณกรองแก้ว บุณกิจ เคยอยู่ไทยรัฐ เคยค้นคว้าแม่ไม้มวยไทย พลเอกวิชิตฯ ที่นั่งอยู่กับผมเราเป็นลูกศิษย์ครูบัว เรายังไม่เคยรู้เลยมีทั้งหมด ๓๒๘ แม่ไม้มัน เขาไปค้นคว้ามาและเขียนเป็นโคลงสี่สุภาพเท่านั้น ฉะนั้นตรงนี้แหละที่เราคิดว่าเราไม่ต้องเป็นห่วงว่ามวยไทยจะสูญ เราเริ่มฝึกเด็กและเริ่ม

ขยายไปหลายจังหวัดแล้ว นอกจากนั้น เราก็เพิ่มทักษะมวยไทยโดยเอโรบิก ก็ตามมวยไทย เมื่อวานฉันผมไปเปิดงานที่ลานเสาชิงช้า ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร มีคนมาร่วมประมาณ ๔-๕ พันคน แทนที่จะไปเดินเฉยๆ ก็หมัดเท้าเข้าศอกไปด้วย อันนี้ เด็กผู้หญิงจะสามารถป้องกันตัวเองได้ถ้าทำสัก ๔ เดือน ท่านคงจำได้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปีก่อนโน้น เกือบ ๒ ปีแล้ว นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปี ๑ ถูกจี้ไปถูกแทงคอจนตาย เธอมีอาวุธอยู่กับตัวแต่ใช้ไม่เป็นครับ หมัด เท้า เข้า ศอก ฉะนั้น ที่ผมเอาเด็กผู้หญิงมาฝึก เพราะว่าสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงรับสั่งว่าคงจะลืมนั่นแล้วกระมังว่า สมัยหนึ่งหญิงไทยเปล่ไกวดาบแกว่ง เป็นวีรสตรีก็หลายท่าน ท้าวศรีสุริยไทย ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร และท้าวสุรนารี แต่ผู้หญิงไทยเดี๋ยวนี้เอาแต่สายเดี่ยว อันนี้ผมจึงได้จับมาฝึกและก็ได้ผลพอสมควร ตอนนี้ผมได้ริเริ่มอีกอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของเราและไม่มีใครมี ก็คือ ตะกร้อ ตะกร้อกับลานวัด คือผมเล็งเห็นว่าสิ่งหนึ่งที่จะดึงเยาวชนออกจากยาเสพติด คือ เอากีฬา ซึ่งชนชั้นกลาง ช้น ชุมชนแออัด ขากจนหาเข้ากินคำมาหัด ตะกร้อเสียอะไรครับ ใช้เงินไม่มากก็เล่นได้แล้ว ตะกร้อวง ตะกร้อลอดห่วง ผมก็ไปเปิดที่โรงเรียนวัดลาดพร้าว โรงเรียนผู้หญิงพันกว่าคนชอบใจมาก ต่อไปนี้เราจะจัดให้มีการแข่งขันกันและจะคัดพวกเด่นๆ ไปโชว์ต่างประเทศ เช่น ลาว เขมร เวียดนาม หรือไปที่มาเลเซีย สิงคโปร์ อีกหน่อยเราก็จะเข้าแข่งขันเอเชียนเกมส์ได้ นี่ครับเป็นสิ่งที่สังคม รัฐบาลประกาศทำสงครามกับยาบ้า โดยมีมาตรการ ๓ อย่าง (๑)ปราบ (๒) ป้องกัน (๓) บำบัด รัฐบาลเน้นเรื่องปราบกับบำบัด แต่ป้องกันไม่ค่อยได้ทำเลย คือเขาไม่เห็นความสำคัญของเด็กในชนชั้นกลาง สถานที่เรียนต่างๆ ก็ไม่มี คุุณภราครฯ ดั่งขึ้นเขาก็เรียกคุุณภราครฯ กับพ่อไปปรับรางวัลหนึ่งแสนบาท ทำไมไม่เอาเงินแสนไปสร้าง ๑๐๐ ภราคร ๑๐๐๐ ภราคร ๑๐๐๐๐ ภราคร เหมือนที่คุุณสุวิทย์ฯ ชักจูงเมื่อสักครู่นี้ ตอบได้เลยครับว่าไม่ได้ ที่ไม่ได้เพราะเราไม่มีสนามเทนนิสสาธารณะเหมือนเมืองนอก ทำไมไม่สร้างอย่างนี้ขึ้นมาผมทำแล้ว วันนี้ผมจะไปคุุณที่ลุมพินี ผมเอาโล่อันสัไปช่วยทำ มันก็จะมีภราครเป็นร้อยเป็นพัน ทำไมเราไม่ทำกัน ทำไมเราทำกันไม่ได้ รู้ไหมครับ เพราะคนในรัฐบาลท่านตีกอล์ฟกันหมด ท่านเล่นกอล์ฟพันหลุมละหลายหมื่น ท่านลืมนึกไปว่าเด็กๆ เขา

ต้องการอะไร ตรงนี้แหละ ทำให้คนไทยเล่นกันแบบไทยๆ เช่น ตะกร้อ ถ้าเราไม่รักษาไว้ทำไมผมจึงสนใจเรื่องตะกร้อวง ตะกร้อลอดห่วง เพราะบราซิลกับอาร์เจนตินากำลังส่งคนมาเรียนตะกร้อและเอาไปดัดแปลงใช้กับฟุตบอลของเขา หกคะแนนดีลังกาเตะน่าเป็นห่วงหรือไม่ครับ เพราะพวกนี้เขาเอาจริงเอาจังครับ อีกหน่อยลูกหลานไทยจะต้องไปเรียนตะกร้อจากบราซิล เราจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนครับ ส่วนมวยไทยไม่ต้องเป็นห่วงแล้ว ผมรับปาก และผมจะเอาเด็กไทยไปแสดงต่างประเทศ ที่ผ่านมา ไปสหรัฐอเมริกา ๑ ครั้ง ไปเยอรมัน ๒ ครั้ง และเดือนนี้จะไปเซนต์ปีเตอร์เบิร์ก เดือนสิงหาคม เป็นงานฉลอง ๓๐๐ ปี เดือนหน้าจะไปคาซัคสถาน ฉะนั้น แม่ไม้มวยไทยซึ่งเอาเด็กเหล่านี้ไปแสดงได้ นี่คือผมทำในสิ่งที่รักษาเอาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยที่ดีที่งาม ก็ทำตามพระราชนโยบายที่ในหลวงองค์ก่อนๆ จนถึงองค์ปัจจุบันนี้ ได้ให้แนวทางไว้ ฉะนั้น จึงคิดว่า ทุกท่านในที่นี้ควรเห็นด้วยกับผม และยังมีแรงอยู่ ส่วนเพื่อนผมที่อยู่กองทัพอากาศ มีนักมวยเยอะ น่าจะตั้งค่ายมวย ตะกร้อก็น่าจะได้ไม่ยากเลย ตั้งวงขึ้น ตะกร้อลอดห่วงก็ฝึกได้ตั้งแต่เด็กๆ สนุกมาก ทั้งหญิงชาย เอาไปฝึกและแสดงอย่างที่ว่า นี่แหละเอกลักษณ์ของเรา ในหลวงของเราท่านก็รับสั่งให้รักษาและท่านก็พยายามที่จะยกระดับชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องกีฬา กีฬาชาวบ้านี่แหละ จำเป็นต้องรักษาไว้ ผมรู้สึกแค้นมากเมื่อเด็กมาบอกว่าจะให้ลูกไปหัดเทควันโด ทำไมไม่หัดมวยไทย ทำไมไปหัดเทควันโด และผมเองทำอะไรที่เป็นของไทยๆ ผมอยู่สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เด็กจะต้องบอกว่า เดี่ยวจะต้องไปกินพิซซ่า ผมก็เป็นนักเรียนเก่าอเมริกา ผมโกรธมาก ทำไมต้องกินพิซซ่า ทำไมต้องกินแฮมเบอร์เกอร์ ทำไมพ่อแม่ปู่ย่าตายายเติบโตมาด้วยกล้วย กล้วยน้ำว้าป้อนเข้าปากเราเติบโตมาด้วยกล้วยแล้วทำไมเราไม่รักษาไว้ ผมก็ถึงได้คิดทำกล้วยอบ กล้วยฉาบ แยมกล้วย ตอนนี้กำลังจะปรับปรุงออกมาและจะส่งกล้วยออกด้วย เมื่อวานนี้ได้คุยกับคูไบแล้ว กำลังติดต่อทำตราศาลาลแล้วเพราะว่าทางประเทศตะวันออกกลางนั้นเขาทำอาหารไม่เป็น เขามีแค่น้ำมันกับเงิน อย่างอื่นไม่มีเลย ฉะนั้น กล้วยเราอาจจะทำชื่อเสียงได้ อันนี้เป็นเอกลักษณ์ของไทยในส่วนของธรรมชาติ

ดร. เย็นใจ :

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ได้พูดถึงเรื่องเอกลักษณ์ของชาติตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์ ลงมาถึงระดับท่านเองที่ท่านได้ริเริ่มมาหลายอย่าง ซึ่งจริงๆ ท่านพูดสรุปว่าใครๆ ก็ทำได้ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติก็น่าจะต้องไปสนับสนุนเรื่องนี้ได้ ที่ท่านเน้นมากก็คือ เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเพราะว่าถ้าทำให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนมีความรู้ความสามารถออกไปทำชื่อเสียงได้นั้นก็คือเอกลักษณ์หลายๆ อย่างที่ท่านพูดเป็นเรื่องใหม่นะครับ เช่น กีฬามวยไทย อันนี้เป็นเรื่องใหม่ เรามีมวยไทย ฟันฟุเรื่องเก่า แต่คิดเป็นเรื่องใหม่ ฉะนั้นเอกลักษณ์อันนี้ก็เป็นเรื่องใหม่ได้ ท่านเน้นในเรื่องเทนนิส เทนนิส ก็เป็นเรื่องใหม่ ท่านก็คิดว่าจะสร้างสนามเทนนิส ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ดี หรือตะกร้อเป็นเรื่องเก่า แต่ต้องฟันหรือเรื่องป้องกันที่น่าเน้น ซึ่งทางรัฐบาลมองข้ามประเด็นนี้ท่านขอฝากไว้ เรื่องความเข้าใจก็สำคัญ ทางรัฐบาล สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ก็ต้องประสานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดการจัดลำดับความสำคัญให้ถูกต้อง เพื่อเขาจะได้ทุ่มเท เรื่องที่ระดับครอบครัวน่าจะทำได้ เน้นการต่อต้านการไปกินพิซซ่าได้แล้ว บริษัทพิซซ่าคงไม่พอใจเท่าไร ขอบอกตามตรงว่าพิซซ่าเป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ อาจทำให้เสี่ยงในการเป็นโรคหัวใจ กลัวยังจริงๆ เพราะมีคุณประโยชน์หลายอย่าง เรื่องฟันฟุมือหลายอย่างที่ควรทำ

อาจารย์ เสฐียรพงศ์ วรรณปก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนา

ขอบคุณที่ไม่รู้ใครเป็นคนตั้งว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา ผู้สื่อข่าวทุกคนเวลาสัมภาษณ์ผม บอกว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญศาสนา ถามว่าใครตั้ง คุณตั้งคุณต้องให้เงินเดือนผมนะ ความจริงเป็นผู้ศีกษาพุทธศาสนาเท่านั้น ดร.สุวิทย์ฯ ท่านได้เน้นให้เห็นงานที่ สอช. ทำมาโดยเฉพาะหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่จำนวนมาก ท่านลืมนึกอยู่เรื่องหนึ่งคือ คำถามคำตอบเกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งก็ได้ทำมาตั้งแต่ต้น ประมวลข้อสงสัยหรือข้อที่คิดว่าคนต่างชาติเขาจะสงสัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา และตั้งเป็นคำถามคำตอบสั้นๆ

พิมพ์มาแล้วเป็นเล่มที่ ๓ เล่มที่ ๔ กำลังพิมพ์อยู่โดยที่คณะกรรมการเรียกว่าคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ซึ่งมีอาจารย์สุชีพ บุญญานุภาพ เป็นประธาน ทำกันมาจนกระทั่งประธานตายไป ๑ คนแล้ว ก็เขาให้ผมเป็นประธานคนที่ ๒ ก็รอจะตายคนต่อไปหรือใจไม่ทราบ ก็อาจารย์ เย็นใจๆ เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายได้พูดถึงว่าเอกลักษณ์เราสร้างขึ้นใหม่ก็ได้ ผมฟังไม่ถนัดว่าการกินโดยไม่ใช้ช้อนใช้ส้อมนั้นเราสร้างขึ้นใหม่หรือเอาของเขามา เราเอาของเขามาใช่หรือไม่ แต่เราปรับปรุงใหม่ ก็เท่ากับเราสร้างใหม่ หรือเรียกว่าเสริมใช่หรือไม่ครับ ผมได้คิดใจที่ท่านองคมนตรีได้พูดว่า ที่มาของเอกลักษณ์นั้นมี ๕-๖ ประการ มีชาติ ศาสนา ส่วนมากเรามักจะพูดกลางๆ ว่าศาสนา แต่ท่านเขียนไปชัดว่าศาสนาพุทธ และเป็นที่มาของเอกลักษณ์ของชาติไทย ไทยเรามีสถาบันหลัก ไทยเรามีสถาบันหลักอยู่ ๓ สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชาติ หมายถึง ชาติไทย ศาสน์ หมายถึง พุทธศาสนา ทำไมต้องหมายถึงพุทธศาสนา บางท่านอาจจะสงสัย จริงๆ แล้วเมื่อก่อนเราไม่รู้จักศาสนาอื่นนะ ศาสนาอื่นเราไม่เคยรู้จัก ศาสนาอื่นเพิ่งเข้ามาอาศัยร่วมโพธิสมภารตั้งแต่อยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก็มีศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลามเข้ามา แต่พระมหากษัตริย์ก็ทรงทศพิศราชธรรม ก็ทรงอุปถัมภ์ คือทรงพระราชทานอุปถัมภ์ให้แก่ศาสนาอื่นให้มีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ในการเผยแพร่ศาสนาของตน แต่ว่าหลักจริงๆ ของความเป็นไทยที่มาจากความเป็นไทยคือพระพุทธศาสนา สมัยรัชกาลที่ ๖ ท่านทรงสร้างธงไตรรงค์ขึ้นแล้วก็ให้คำนิยามว่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยใช้สีธงชาติเป็นสัญลักษณ์ สีขาว คือ พระไตรรัตน์ คือ พระรัตนตรัย ก็คือ พระพุทธศาสนาเท่านั้น สีแดง คือ ชาติ สีน้ำเงิน คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ได้พระราชทานพระราชนิพนธ์ลงตีพิมพ์ในหนังสือชื่อดุสิตสมิตถ้าจำไม่ผิด ที่นี้ตรงนี้แหละที่อยากจะพูดว่าจริงๆ แล้วความเป็นไทยท่านผู้หนึ่งที่ใช้คำว่าผมจำไม่ได้ คุณวิจิตร อาวะกุล ได้บอกถึงลักษณะของความเป็นเอกลักษณ์ไทย มีหลายประการ ถ้าอ่านก็จะรู้ครอบคลุมหมด ความเป็นไทยที่เราเป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ขอประธานอภัยเราพูดแต่แง่บวกแต่แง่ลบด้วยเป็นผลไม่ใช่เป็นเหตุ เป็นผลจากการซึมซับมาจากแหล่งต่างๆ ศาสนา ระบบความเชื่อ วัฒนธรรม อะไรทุกอย่างเลย ที่นี้ศาสนาเป็นแหล่งใหญ่ คือ

พระพุทธศาสนา พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นแหล่งที่มาของเอกลักษณ์ไทยมาตลอด เมื่อเร็วๆ นี้ ขอประทานอภัย คือ พุดสั้น ไม่เป็นขอเวลาเพิ่มได้หรือไม่ ท่านหนึ่งได้เขียนจดหมายถึงกระทรวงศึกษาธิการขอให้ตีความสีธงชาติใหม่ สีขาวนั้นไม่ควรจะหมายถึงพระพุทธศาสนาเท่านั้น และบอกว่าหนังสือตำราเรียนที่เขียนโดยนายเสถียรพงศ์ และ นายวิทย์ที่บอกว่าไทยคือพุทธ พุทธคือไทยนั้นให้แก้ไขใหม่ เพราะจะหมายถึงคนที่นับถือศาสนาอื่นที่อยู่ในประเทศนี้ก็ไม่ใช่คนไทยซิ มันเป็นการกระทบกระเทือนและก่ในหลักสูตรพระพุทธศาสนาที่เขียนบอกว่าพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติก็ควรจะยกเลิกเสีย เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้เขียนไว้ ผมก็เลยตอบลงในหนังสือชี้แจงไว้ในหนังสือมติชน ซึ่งจะไม่ขอพุดในที่นี้ แต่ขอพุดว่า สีธงชาตินั้นเราไม่ได้คิดขึ้นมาเอง และเมื่อมีผู้เขียนจดหมายไปอย่างนั้นแล้ว กระทรวงไม่แน่ใจว่ากระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงวัฒนธรรมได้มีหนังสือถึงผู้รู้ทั้งหลายแล้ว ก็คิดว่าผมเป็นผู้รู้ด้วยมั้งก็เชิญไปให้เป็นกรรมการ ปรีกษาหาหรือหรือนิยามสีธงชาติใหม่ ผมก็ไม่ไปประชุมเพราะผมถือว่ารัชกาลที่ ๖ พระราชทานไว้แล้ว ซึ่งรัชกาลที่ ๖ เป็นคนสร้างธงไตรรงค์ขึ้นและก็ทรงให้ความหมายไว้เรียบร้อยแล้ว ผมก็ไม่ได้ไปประชุม และก็พุดเบาๆ กับตัวเองว่าถ้าจะเปลี่ยนแปลงใหม่ มันจะต้องทำได้อย่างเดียวคือ เข้าทรงอัญเชิญดวงพระวิญญาณของรัชกาลที่ ๖ พระองค์ท่านมา และให้ท่านทรงแก้คำนิยามเสียใหม่เพราะเราไม่มีสิทธิ์เพราะถือว่าเป็นกฎหมายนะครับ เพราะเป็นประกาศของในหลวง เราบังอาจอะไรที่ต้องไปแก้ แล้วก็อีกอย่างพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติก็ให้แก้ไข อย่าเขียน อย่าพุด เพราะรัฐธรรมนูญมิได้เขียนไว้ ผมว่าเป็นเรื่องของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญมาทีหลัง รัฐธรรมนูญไม่เขียนก็แสดงว่าเป็นความลับเพราะลึ้มหรือเป็นความโง่เง่าของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเองที่ไม่ได้เขียน เพราะฉะนั้น จะไปลบล้างความเป็นจริงในประวัติศาสตร์มิได้ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ขอประทานอภัยไปกันหมดแล้ว เหลือแต่ผู้ดำเนินการยังโง่ก็รับไปด้วยแล้วกันนะครับ ถ้าถูกฟ้อง ที่นี้ผมอยากจะกราบเรียนว่า เราไปคิดอะไรกัน คิดในเรื่องที่มันไม่น่าจะคิด แล้วก็น่าแปลกประหลาด เอกลักษณ์ไทยอันหนึ่งก็คือว่า พอมีใครเขาทำงอะไรแล้วเราก็มองไม่มีหลัก มีคนถ่ายสำเนาจดหมายที่เขาเขียน

ถึงผู้ใหญ่มาให้ผม แล้วก็มียอดมือของผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ พอเขาบอกให้เอา
ออกซะ พุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ และสิทธิบัตรก็ควรจะแก้ไข สีขาว
หมายถึงทุกศาสนา เขานั่นก็ไวยังไงรู้หรือไม่ เขานั่นก็ไวยั่ว เรื่องนี้เห็นสมควร
พิจารณา ไม่ต้องพิจารณาหรอกครับ โบราณท่านพิจารณาไว้เรียบร้อยแล้ว พุทธศาสนา
เป็นทั้งหมดของความเป็นไทย และก็เอกลักษณ์ไทยนี้เป็นส่วนย่อย ย่อยนิดเดียว ซึ่ง
มาจากพระพุทธศาสนา วันนั้นก็ขอปรารถนาไว้แค่นี้และขอใช้เวลาสั้นๆ อธิบายให้เห็นว่า
พุทธศาสนานั้นเป็นทั้งหมดอย่างไร ผมให้ข้อสังเกตเท่านั้นนะครับ ข้อสังเกตประการ
ที่ ๑ พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งที่มาของความเป็นไทยทั้งหมดไม่ว่าจะมองในแง่บวก
หรือแง่ลบ ลบก็สำคัญด้วย ทำไมถึงออกมาในแง่ลบ ก็เพราะว่าเราเข้าใจไม่แจ่มแจ้ง
และเราก็นำเอามาใช้ในแง่ลบ หากจะพูดในแง่บวกผลที่เราเห็นอยู่สมมุติว่ามอง
ลักษณะนิสัยของคนไทยทั้งหมด อันหนึ่งที่เด่นชัดที่สุดก็คือ ความรักความเป็นไทย
ไทยไม่มีตัว ย นะครับ ไม่รู้ใครไปใส่ตั้งแต่เมื่อไหร่ ไทย คำแปลเป็นภาษาบาลี แปลว่า
ไทยะ แปลว่า พวกที่เขาพึงให้ แปลว่าพวกขายตัว เขาจะต้องให้ขายตัวให้คนอื่น
และก็จะมีความเป็นอิสระแก่ตัวหรือไม่ก็แล้วแต่เขาจะให้ อันนี้ก็แสดงว่าเป็นทาสจริงๆ
แล้ว สมัยก่อนเขาเขียนไทยไม่มี ย ความเป็นไทย ก็คือว่า ความเป็นอิสระเสรี เรามักพูด
ว่ามาได้หยามไม่ได้เป็นสำนวนจีน แต่ว่าใช้กับลักษณะคนไทย คนไทยค่าไม่ได้ ๓ เรื่อง
นะครับ ขอประทานอภัย (๑) อย่ามาด่าพ่อด่าแม่ โดยเฉพาะด่าแม่เวลาเราโกรธคน
อื่นเราก็ด่าแม่เขา เอววัฒนธรรมไทยไปด่าเขา เพื่อนผมคนหนึ่งเขาบอกว่าเขาไปเมือง
ฝรั่งเขาค่าได้สะใจมากเพราะฝรั่งเขาค่าไม่สะใจ son of a bitch ไม่เห็นสะใจเลยไอ้
ลูกหมา แล้วคุณด่ายังไง เขาบอกว่าขอประทานอภัย เขาค่าว่า elephant fuck your
mother ฝรั่งก็ pardon แล้วเพื่อนผมก็ด่าซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เขาบอกว่า ฝรั่งนิ่งเลย เสรี
แล้วฝรั่งก็พูดว่า impossible คือว่าวัฒนธรรมไทยแท้เลยถือว่าห้ามด่าพ่อแม่แต่เรา
จะด่าใครให้เจ็บใจเราต้องด่าแม่แต่ว่านี่คือความหมายเป็นไทย (๒) อย่าดูหมิ่น
สถาบันพระมหากษัตริย์ของเราเป็นอันขาด อย่าว่าแต่ดูหมิ่นเลยนะครับ ถึงขนาดยกย่อง
ก็ไม่ได้ เพราะถ้ายกย่องแสดงว่าเอาไปเปรียบเทียบกับ ไปเปรียบเทียบกับสิ่งนั้นสิ่งนี้
สถาบันพระมหากษัตริย์สูงส่งเกินกว่าที่เราจะมาพูดในแง่บวกหรือลบ อันนี้ข้อฝากไว้

เป็นข้อคิดด้วย เรานับถือขนาดนั้น เพราะฉะนั้น แต่ต้องไม่ได้ (๓) ศาสนาถูกดูหมิ่นศาสนาที่เรานับถือไม่ได้ ฉะนั้น เราจะเห็นว่าความเป็นไทยของเรา เราเป็นอิสระ เรารักความเป็นใหญ่โดยเฉพาะในประเทศทั้ง ๓ ประเทศนี้ แม้แต่ชื่อประเทศไทยที่ไม่มี ย มันก็หมายถึงความเป็นอิสระเสรีภาพ เราเรียกคนไทยว่าสยาม มีคนแปลเป็นสารพัดอย่างว่าสยามแปลว่า คล้ำ ดำ ผมว่าไม่ใช่หรือ เรานับถือพุทธศาสนาเรา ก็คำอยู่ ภาษาไทยเราเอามาจากพระพุทธศาสนาและมาแปลงให้เป็นคำไทย สยามมาจากภาษาบาลีมาจากสยัม แปลว่า เป็นตัวของตัวเอง เป็นไทยแก่ตัวเอง เรามีคำว่าสยัมภู หรือ สยัมภู มาจากสยัม+ภู แปลว่าเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่รู้ใครสอน เรียกว่า สยัมภู เพราะฉะนั้น ชื่อประเทศก็บอกอยู่แล้วว่าลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของคนไทยก็คือ รักความเป็นอิสระ แล้วเรานับถือพุทธศาสนา ผมอยากจะย้อนให้พิจารณาพุทธประวัติตรงนี้หน่อย พระพุทธเจ้าตอนเป็นเจ้าชายสิทธัตถะตอนประสูติได้ใหม่ๆ ท่านเสด็จดำเนินได้ ๗ ก้าว แล้วก็ตรัสถามภริยาว่าเราเป็นผู้เลิศที่สุดในโลกที่ประเสริฐนี้เป็นโลกสุดท้ายไม่มีการเกิดใหม่อีกต่อไปแล้ว ผมกำลังเดินสายอบรมครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งผมมีส่วนร่วมในการวางหลักสูตร ครูดถามว่าเอาออกได้หรือไม่ออกแล้วเดินได้เลย เพราะเด็กมันไม่เชื่อก็บอกว่า แล้วอาจารย์เชื่อหรือไม่ละ ก็...แล้วก็หยุดเพราะไม่รู้จะพูดอะไร ถ้าอาจารย์ไม่เชื่อมานี้ผมจะอธิปายให้ฟัง แต่ไม่มีเวลาที่จะอธิปายตรงนี้ให้ท่านฟังว่าเกิดได้ พูดได้ เดินได้จริงแต่จริงอย่างไรรู้ ฟังผมอธิบายแล้วท่านจะร้อง I see ตามเอกลักษณ์ของคนไทยในสมัยนี้ เจ้าชายสิทธัตถะเดินได้ พูดได้ การที่พระองค์ทรงตรัสถามภริยาเท่ากับเป็นการประกาศอิสรภาพแทนมนุษยชาติทั้งหมดว่ามนุษย์เป็นทาส โดยเฉพาะอินเดียในยุคนั้นก็ตกอยู่ในอำนาจของการยึดถือผิดๆ การปฏิบัติผิดๆ เกิดศาสนาขึ้น แล้วจะประกาศความเป็นอิสระจากกิเลสทั้งหลายแสดงแนวทางว่าเป็นอิสระจากกิเลสทั้งหลาย แล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิสรภาพที่สำคัญที่สุด คือ อิสรภาพจากพันธะของกิเลส ความหลงมกมายต่างๆ อันนี้จะเป็นสัญลักษณ์การเกิดขึ้นของเจ้าชายสิทธัตถะ ต่อมาซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตในภายหลังก่อให้เกิดเป็นการประกาศอิสรภาพทั้งทางกายภาพและในแง่จิตให้แก่มนุษย์โลกทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะชาวพุทธเท่านั้น เพราะฉะนั้น ตรง

นี้พุทธศาสนาเราเนี่ย ชาวไทยรับมาเป็นศาสนาประจำชาติ ผมเชื่อว่า บรรพบุรุษนี้อย่างน้อยท่านได้นำเอาเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนามาหล่อหลอมให้เป็นแนวทางสำหรับฝึกฝนอบรมเพื่อที่จะทำให้เป็นเอกลักษณ์และอุปนิสัย ความเป็นอิสระที่คนไทยเรามีจนกระทั่งบันทึกไว้ในบทในเพลงก็ได้มาจากพุทธศาสนาโดยตรง นี่ก็โอปรากฎการณ์หนึ่งที่อยากจะให้เป็นข้อสังเกต **ประการที่ ๒** ที่อยากจะฝากไว้ให้เป็นที่ขบคิดก็คือ คนไทยนั้นมีสตินำปัญญาอันนี้เป็นเรื่องน่าคิดมาก มีสตินำปัญญาหมายถึง ได้คิดอะไรเร็ว เมื่อเกิดวิกฤตอะไรขึ้น ดูเหมือนคนไทยเป็นคนไม่เอาไหนปล่อยไปตามยถากรรม แท้จริงแล้ว คนไทยนี้อาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในแง่บวกก็ได้ที่โบราณท่านสั่งสมอบรมมาเมื่อเกิดวิกฤตอะไรขึ้นคนไทยจะได้สติเร็ว แสดงว่าคนไทยไม่ได้โง่แต่จะทำท่าเหมือนโง่ก็คือเมื่อสถานการณ์เป็นปกติ แต่ถ้าเกิดวิกฤตอะไรแล้ว คนไทยได้ข้อคิดเร็วขึ้น ได้สติ เมื่อได้สติก็เกิดปัญญา สังเกตในประวัติศาสตร์ ผมขอพูดถึงพุทธคำรัสมาอ้าง พระพุทธองค์เคยตรัสไว้ตราบใดที่สังคมมีวิญญูชนมากมาย ตรานั้นสังคมนั้นจะผ่านวิกฤตไปได้ อันนี้ไม่ได้แปลโดยตรงผมต้องตีความถึง ๑๐ ชั้น ถึงจะตีความหมายอย่างนี้ จะหาคำตรงๆ ไม่ได้ ที่นี้ตรงนี้แหละครับ วิญญูชน คือจิตวิญญูชนของความเป็นผู้นำของสังคม ในสังคมนี้อาจมีจิตผู้นำมีจิตวิญญูชนที่เป็นผู้นำมาตลอด ตั้งแต่ผู้บริหารของประเทศ สมัยพระนเรศวรมหาราชแม่ทัพนายกองทั้งหลายปล่อยให้พระองค์เข้าไปอยู่ในวงล้อมของข้าศึก แล้วพระองค์ก็ทรงกริ้วมากและก็จะประหารชีวิต ในฐานะที่ปล่อยให้พระองค์ตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันขนาดนั้น แล้วจิตวิญญูชนที่เรียกว่าวิญญูชนนี้ก็ไปเตือนสติสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้วก็ได้ไปเตือนสติ อันนี้ก็เห็นได้ว่ามีอย่างนี้มาตลอด ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ขอประทานอภัยในประวัติเล่าว่าทรงผลิตเพลินในกามคุณจนกระทั่งสมเด็จพระพุทธาจารย์ท่านถือตะเกียงจุดตะเกียงเข้าไปในวังแล้วก็ทรงได้สติรวดเร็วมาก เพียงแค่นี้ก็ตรัสว่ารู้แล้วตัวเขารู้แล้ว อย่างนี้เป็นต้นนะครับ แล้วก็จะจำได้หรือไม่เมื่อเหตุการณ์รัฐบาล รสช. ประชาชนก่อม็อบต่อต้านโดยผู้นำซึ่งต้องให้เกียรติท่านนะ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ไม่ทราบว่าการให้เกียรติแบบนี้ท่านจะยอมรับหรือไม่แล้วก็เกิดมีการทำทนายจากผู้นำรัฐบาลและท้ายที่สุดก็เกิดการสร้างความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน รุนแรงขึ้นตามลำดับ

จนกระทั่งถึงการฆ่ากันต่างๆ เหล่านี้ก็มีจิตวิญญาณที่จะเป็นผู้นำในการที่จะให้สติ ด้วยเดชะพระบารมีของพระมหากษัตริย์ องค์พระมหากษัตริย์ไทย ได้ทรงเป็นพระสติ คือ เดือนให้สังคมไทยได้คิดและได้รู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาชีวิต ฝรั่งเศสถือว่าคนไทยฉลาด ลาลูแบร์มาอยู่ในอยุธยาสมัยอยุธยาบอกว่า คนไทยนี้ดูผิวเผินดูเหมือนกับจะเป็นคนที่ไม่ค่อยมีความคิดอะไร แต่ดูลึกๆ คนไทยฉลาดมาก นี่ขนาดฝรั่งยังชม รู้อะไรได้เร็ว เข้าใจอะไรได้รวดเร็ว แต่เสียอย่างเดียว ไอ้ที่เสียอย่างเดียว นี่คือ เป็นมรดกตกทอดมาถึงปัจจุบัน เสียอย่างเดียวคือคนไทยชอบการพนัน จริงหรือไม่ครับ ที่ฝรั่งเขามองเห็นว่าคนไทยฉลาด แต่ว่าเสียอย่างเดียวเรื่องพนัน เราเอาเรื่องเสียอย่างเดียวออกได้หรือไม่ เพราะมันมีแค่อย่างเดียวเท่านั้นนะครับ ฉะนั้น ถ้าเราสร้างเสริมเอกลักษณ์ใหม่ผมว่าควรที่จะเอาอันนี้ออกให้ได้นะ ขอประทานอภัยครับ ในที่นี้มีคนใดไม่เคยซื้อลอตเตอรี่บ้าง ท่านองคมนตรีครับ ขอรางวัลหน่อยได้ไหมครับ คือ ฝากชีวิตไว้กับโชคชะตา แต่ว่าบางท่านไม่เคยซื้อลอตเตอรี่เลย อันนี้ก็แสดงว่าเราเอาส่วนที่เสียอย่างเดียวออกได้ ในที่ประชุมนี้ก็ยังมีนะครับ ผมอยากจะฝากไว้ อย่างนี้ว่าคนไทยเรานี้มีสติมีปัญญา แล้วสติและปัญญาที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากอะไรครับ เวลาเราประสบวิกฤตต่างๆ ผมมองไม่เห็นจากแหล่งอื่นก็ได้มาจากพระพุทธศาสนา เมื่อเกิดอะไรขึ้นเรามักจะสอนเขาว่าให้ปลงเสียเถอะ แล้วการปลงของคนไทยนี้แปลก เขาจะบอกว่าชาติก่อนเราทำไม่ดีมาชาตินี้เราจึงเป็นอย่างนี้ ในกรณีที่เราพบกับพิบัติต่างๆ เหล่านี้ก็ได้ความคิด ความเชื่อจากเรื่องกรรมที่เราเคยทำอะไรมา เราก็ได้ อย่างนั้น แต่เรายังไม่พูดถึงเรื่องลบนะ บางทีการพูดแบบนี้ มันก็มีในแง่ลบด้วย ชาติก่อนเราคงไปเอาของเขามา ชาตินี้เขาถึงตามมาเอาคืน อันนี้คิดในกรณีที่ถูกลูก โกง ฉะนั้น คนไทยก็จะมีลักษณะแบบนี้ครับ จะปลงเวลาถูกลูก โกง คือพยายามเอาคืน ถ้าเอาคืนไม่ได้ ก็ปลงเสีย แล้วก็ไม่เป็นไรหรอก ปลงเสียเถิด อย่าคิดอะไรมาก ในกรณีที่เราสูญเสีย ประสบความสูญเสียอะไรบางอย่าง อันนี้เป็นผลมาจากคำสอน เรื่อง ไตรลักษณ์ คือ พุทธศาสนานั้นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนิจจัง ทุกข์ อนัตตา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ฉะนั้น ให้ปลงเสีย ผมว่าอันนี้อยู่ในลักษณะอยู่ในจิตวิญญาณของคนไทย สังเกตหรือไม่ว่า มันไม่มีชนชาติอื่นหรอก ถ้าฝรั่งมัน serious เป็นโรคประสาทก็เพราะมันคิด ไม่รู้จัก

ปลง ผมอยู่เมืองนอก ผมก็นักเรียนนอกนะครับ ผมไปอยู่เมืองนอก บังเอิญผมเป็นพระไปเป็นพระ ฝรั่งเศสที่นี่ เขาเล่าความซึ่เรียส ความเครียดให้เราฟัง เราก็ยิ้ม พอเรายิ้มเท่านั้นแหละ มันโกรธ และบอกว่า I am serious ก็รู้แล้วว่า serious บอกว่า serious แล้วทำไมต้องยิ้ม เรบอกเอกลักษณ์ไทย คนไทยแปลกนะครับ ในขณะที่กลุ่มเดิมที่เรายิ้มได้ ถามทำไมยิ้มได้ เราปลงได้เร็ว เพราะเราเข้าใจว่ากฎธรรมชาติเข้าใจใครสักคน แต่ฝรั่งเศสเวลา serious ก็ serious ไม่มีทางที่จะปลงได้ออกมาในวิถีชีวิต พระเอกกำลังเศร้าเพราะว่าพลัดพรากจากนางเอกมาแล้วสักพักก็มีตัวตลกมาให้หัวเราะ ฉะนั้นลักษณะที่ฝรั่งเศสถามว่ามันขัดแย้งอะ คนไทยนี่แปลก มันมีลักษณะที่หัวเศร้าทันทีทันใดก็หัวเราะได้ ผมว่า อันนี้ไม่มีในประเทศอื่น ชาติอื่นหรือครับ พุทธศาสนานี้แหละครับ ถ้าจะมองในแง่ดีก็คือดี มองในแง่ไม่ดีก็คือไม่ดี อะ พุดยังไงนะ ก็พูดอย่างที่ผมหมายความว่าแหละครับ คือมองในดี หมายความว่าเราเอามาใช้ในกรณีที่เราไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ แล้วก็เราจะได้ไม่กลุ่มใจและเสียอกเสียใจมากเกินไป ในเมื่อมันแก้ไขไม่ได้ ก็ยอมรับชะวามันเป็นอย่างนี้จริงแต่ไม่ได้หมายความว่า ยอมรับสภาพ พระพุทธศาสนาบอกว่า ยอมรับว่ามันเป็นจริงและพยายามหาทางแก้ไขต่อไป การปลงอย่างสมบูรณ์ที่สุด คือว่าผมยอมรับความจริง แต่อย่ายอมรับสภาพ เมื่อความจริงเป็นอย่างนี้แล้ว เราควรจะแก้ไขอย่างไรหรือเรามีวิธีอะไรจะป้องกันมิให้มันเกิดขึ้นอีกในอนาคต ประการสุดท้ายแล้วครับ **ข้อสังเกตประการที่ ๓** ขอฟุคเป็นประการสุดท้าย คือ คนไทยมีนิสัยเป็นคนใจกว้าง โอบอ้อมอารีใจบุญสุนทาน นี่เป็นทั้งในแง่บวกและแง่ลบ แต่แง่บวกนี้ได้ผลมาจากการอบรมบ่มเพาะมาจากพระพุทธศาสนา โบราณเราเน้นการให้ทานมากกว่าการรักษาศีลด้วยซ้ำไป เราเน้นก็เพราะว่าเราต้องการให้คนได้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แล้วก็มีเทศกาลเทศกาลมหาชาติบารมีมีตั้ง ๑๐ บารมี พระโพธิสัตว์มี ๑๐ พระองค์ แต่ว่าเราเน้นพระเวศสันดรชาดกเพื่อที่จะสอนให้รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อันนี้ก็เป็นอิทธิพลของพระพุทธศาสนา ผมสังเกตได้อันหนึ่ง เอกลักษณ์ของคนไทยคือใจดี ใจบุญ บางทีก็ใจดีเกินไป หรือใจบุญเกินไป นั่นก็เป็นแง่ลบ ซึ่งเราต้องแก้ไข เวลาไปต่างประเทศ ไปอินเดียก็แล้วกัน ขอทานเยอะ ผมก็พาพรรคพวกทั้งผู้แสวงบุญทั้งหลายไปอินเดียไหว้สังเวชนียสถาน

เป็นประจำทุกปี ปีนี้จะไปแต่ไม่รับนะครับ เต็มโควต้าแล้วพอไปถึงพวกเด็กขอทานจะ
มาห้อมล้อม มาเป็นขบวนเลยมาขอ บานู รูปี บานู บาชีร์ ผมก็สังเกตว่า เอ๊ะ ทำไม
นักท่องเที่ยวนานาชาติอื่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส ไม่เห็นเด็กขอทานมันไปขอทานเลย ก็ไปถามว่า
ทำไมไม่ไปขอพวกนั้น เขาบอกว่าเขาไม่ให้ พอเห็นหน้าว่าเป็นคนไทยปั๊บก็มาเลย
เพราะอย่างน้อยต้องได้ ได้มากได้น้อยอีกเรื่องหนึ่ง อันนี้ก็แสดงว่า ความเป็น
คนใจบุญสุนทาน อันนี้เป็นอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่หล่อหลอมให้เป็นคนมี
จิตใจกว้างขวางก็เป็นเอกลักษณ์อันหนึ่งของสังคมไทยนี่เอกลักษณ์ทั้งหมดที่ว่ามานี้
ความเป็นอิสระเสรีของความเป็นไทย มีน้ำใจโอบอ้อมอารี แล้วสุดท้ายก็ปลงได้เร็ว
มีสติทันปัญญา ไม่ยึดติดอะไรมากมายเกินไป และนานเกินไป เอกลักษณ์จริงๆ แล้ว
ในความเห็นของผมไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะต้องสร้างขึ้น แต่อย่าเถียงนะเราไม่สร้างมันจะ
มีได้อย่างไร คือหมายความว่าไม่ใช่เรื่องที่เราจะตั้งใจสร้างขึ้น มันเป็นผลจากการ
ฝึกฝนอบรมโดยผ่านแหล่งต่างๆ อย่างที่ท่านองคมนตรีท่านก็บอกว่าจากแหล่งหลาย
แหล่ง ชาติก็เป็นแหล่งหนึ่งที่จะสร้างเอกลักษณ์ให้แก่เราได้ชาวซึ่ง ศาสนา วัฒนธรรม
อะไรต่างๆ เราไม่ได้สร้างขึ้น แต่มันเป็นผลจากการที่เราได้หล่อหลอมคนของเรา
ผ่านแหล่งต่างๆ มันก็มีทั้งแง่ดีแง่เสีย

สรุปผลการสัมมนากลุ่มย่อย

การสัมมนากลุ่มย่อยแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. บทบาทของภาครัฐในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์
๒. บทบาทของภาคเอกชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์
๓. บทบาทของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์
๔. เอกลักษณ์ของชาติที่ควรอนุรักษ์ เสริมสร้างและปลูกฝัง

๔.๑ ชาติ ประกอบด้วย

- ดินแดน
- ประชากร
- ความเป็นเอกราชและอธิปไตย
- รัฐบาลและการปกครอง
- วัฒนธรรม
- ภาษา
- เกียรติภูมิ

๔.๒ ศาสนา

๔.๓ พระมหากษัตริย์

๔.๔ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

กลุ่มที่ ๑ บทบาทของภาครัฐในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในยุคโลกาภิวัตน์

๑. กำหนดให้การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติเป็นนโยบายชาติที่คนไทยทุกคนต้องได้รับการเสริมสร้างปลูกฝังและร่วมมือกันอนุรักษ์โดยทั่วถึงทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาทั่วประเทศ

๒. ภาครัฐต้องสนับสนุนให้ภาคเอกชนและสื่อมวลชนได้ร่วมกันเผยแพร่เสริมสร้าง ปลูกฝัง และอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ ๒ บทบาทของภาคเอกชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในยุคโลกาภิวัตน์

ให้ภาคเอกชนทุกฝ่ายร่วมมือกันในการเผยแพร่ เสริมสร้าง ปลูกฝัง และอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติที่เป็นคุณ และร่วมมือกันขจัดและสกัดกั้นเอกลักษณ์ที่ขัดต่อการพัฒนาประเทศ

กลุ่มที่ ๓ บทบาทของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์

ให้สื่อมวลชนทุกสาขาร่วมมือกันในการเผยแพร่ เสริมสร้าง ปลูกฝังและอนุรักษ์เอกลักษณ์ที่เป็นคุณให้แก่ประชาชนและเยาวชน พร้อมทั้งสกัดกั้นเอกลักษณ์ที่ไม่พึงประสงค์เพื่อป้องกันการแทรกซึมของค่านิยมที่เบี่ยงเบน

กลุ่มที่ ๔ เอกลักษณ์ของชาติที่ควรอนุรักษ์ เสริมสร้างและปลูกฝัง

๑. สถาบันชาติ ประกอบด้วย ดินแดน ประชากร ความเป็นเอกราช และอธิปไตย รัฐบาล และการปกครอง วัฒนธรรม ภาษา และเกียรติภูมิ

๑.๑ ดินแดน

หมายรวมถึงแผ่นดินของไทยที่คนไทยและรัฐมีสิทธิครอบครองแต่ปัจจุบันต่างชาติทยอยเข้ามายึดครองด้วยวิธีการต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

รัฐควรจะอนุรักษ์เอกลักษณ์ด้านดินแดน อย่าให้ผืนแผ่นดินต้องตกไปอยู่ในครอบครองของต่างชาติ จนคนไทยไม่มีผืนดินจะอยู่อาศัยในวันหน้า

๑.๒ ประชากร

ควรจะให้ความรู้เรื่องเอกลักษณ์ของชาติแก่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อให้ก้าวทันต่อสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตามกระแสโลกาภิวัตน์ การสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงในเวลาอันสั้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อค่านิยมของเยาวชนที่เบี่ยงเบนไปอย่างรุนแรง คนไทยรับเอาความเจริญทางด้านวัตถุ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม เบียดบังเอาแต่ได้ ทำให้มองข้ามคุณธรรมอันดีงามของไทย ซึ่งจะเกิดผลร้ายแรงต่อเอกลักษณ์ของชาติในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

๑. ให้ความรู้เรื่องเอกลักษณ์ของชาติแก่ประชาชนทั่วไปให้ทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศ ด้วยการจัดอบรม สัมมนา จัดนิทรรศการ หรือจัดเอกลักษณ์สัญจรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒. ให้บรรจุวิชาเอกลักษณ์ของชาติไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา

๓. ให้ภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน ร่วมมือกันปลูกฝังอุดมการณ์ของชาติให้แก่ประชาชนและเยาวชนของชาติให้มีวินัย โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูกตเวที ซื่อสัตย์สุจริตและนิยมไทย

๑.๓ ความเป็นเอกราชและอธิปไตย

คนไทยรักอิสระเสรี ไม่ชอบถูกควบคุมกดขี่หรือจำกัดอิสรภาพ

ข้อเสนอแนะ

ให้การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์แก่ประชาชนและเยาวชนทุกระดับการศึกษา

เพื่อให้ตระหนักว่าบรรพบุรุษของไทย โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ไทย ได้เอาเลือดเนื้อต่อสู้เพื่อให้ไทยเป็นชาติที่มีเอกราชและอธิปไตยมาจนตราบนานเท่านาน

๑.๔ รัฐบาลและการปกครอง

เมื่อประชากรอยู่กันเป็นหมู่่มาก และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องมีรัฐบาลเข้ามาปกครองบริหารประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน ให้รู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับการมีรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ โดยให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการบริหารประเทศ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น เช่น ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตน ช่วยสะกิดกันการทุจริตต่อชาติและการค้าขายเสพติด

๑.๕ วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต / ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับงานด้านศิลปกรรม จารีตประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านศิลปะ ให้ร่วมกันฟื้นฟู เผยแพร่ และอนุรักษ์ โดยเฉพาะศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้าน

๒. ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ให้ร่วมกันอนุรักษ์ เผยแพร่ ส่งเสริมและปลูกฝังเกี่ยวกับการดำรงชีพแบบไทย การใช้เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ยารักษาโรคแผนไทยและสมุนไพรไทย บ้านพักอาศัยแบบไทย การใช้ภาษาไทย มารยาทไทย การนับถือศาสนา กิริยาจา ศิลปะแบบไทยๆ คือ การดนตรี การร้องรำทำเพลง กีฬาและการละเล่นแบบไทย

๓. ด้านประเพณีไทย ให้ร่วมกันอนุรักษ์ เผยแพร่ ปลูกฝังให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนของชาติได้ยึดถือและสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมา ตั้งแต่อดีตกาลจนมาถึงปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ค่านิยมของเยาวชนเริ่มเบี่ยงเบน จึงจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันอย่าให้ถูกแทรกซึมจนประเพณีไทยเสื่อมสลาย

๔. ด้านอาหารไทยและขนมไทย ให้ร่วมกันเผยแพร่ และอนุรักษ์อาหารและขนมไทย ทั้ง ๔ ภาค ด้วยการสอน การอบรม การสาธิต การจัดนิทรรศการ โดยดำเนินการทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะบนสายการบินต่างๆ ที่ให้บริการ

อาหารและขนมไทย ให้บอกถึงสรรพคุณ ประโยชน์ และคุณค่าของอาหารและขนมไทยแต่ละชนิดที่บริการบนเครื่องบินหรือที่ต่างๆ

๕. ด้านการแต่งกายไทย ให้ส่งเสริม เผยแพร่ และอนุรักษ์การใช้ผ้าทอ ผ้าไหม และผ้าฝ้ายของไทยส่วนแบบของเครื่องแต่งกายไทย ใช้แบบตามสมัยนิยมให้เหมาะสมกับกาลเทศะในโอกาสต่างๆ

๑.๖ ภาษา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่คนไทยใช้ในการสื่อสารทั้งการพูด อ่าน เขียน แต่ปัจจุบันคนไทยโดยเฉพาะเยาวชนมีค่านิยมที่เบี่ยงเบนในการใช้ภาษาไทย จึงทำให้ทั้งการพูด การอ่าน การเขียนภาษาไม่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

๑. ให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งเร่งแก้ไขปัญหการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน

๒. ให้ภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชนทุกสาขาร่วมมือกัน จัดปัญหาการใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง ด้วยการเผยแพร่ ปลุกฝัง เสริมสร้างและอนุรักษ์เอกลักษณ์ทางภาษาไทยให้สื่อทุกแขนงคือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่อคอมพิวเตอร์ ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องตามอักขระวิธี เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน

๓. ให้มีการติดตามและประเมินผลการใช้ภาษาไทยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

๔. ให้ส่งเสริมและปลุกฝังเยาวชนและประชาชนเขียนเลขไทย

๑.๗ เกียรติภูมิ

บรรพบุรุษไทยได้ต่อสู้เพื่อให้คนไทยทั้งชาติได้มีเอกลักษณ์ของชาติ คือ ความมั่นคงของสถาบันหลักที่สำคัญยิ่งทั้ง ๔ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อเสนอแนะ

ปลูกจิตสำนึกของคนไทยให้ภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นไทย ภูมิใจในเรื่องเกียรติภูมิของชาติที่เป็นเอกราช มีดินแดนของตนเอง มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และภาษาของตนเอง

๒. สถาบันศาสนา

เนื่องจากคำสอนของศาสนามุ่งให้ผู้ปฏิบัติทำแต่ความดี ละเว้นความชั่ว เพื่อให้ทุกคนมีแต่ความสงบสุข

ข้อเสนอแนะ

๑. ให้สนับสนุน ส่งเสริม เผยแพร่ ปลุกฝังหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา เพื่อให้แต่ละศาสนิกชนนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตน สังคม และประเทศชาติ

๒. สนับสนุนงานด้านศาสนสัมพันธ์ เพื่อให้ทุกศาสนิกชนได้ร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศไทยยึดตามคำสอนของแต่ละศาสนาที่เอื้อต่อกันเป็นหลักปฏิบัติ

๓. ให้ร่วมมือกันในการคุ้มครองและอนุรักษ์ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี และศาสนธรรมของแต่ละศาสนา

๓. สถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมดวงใจของคนทั้งชาติ โดยเฉพาะพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงเสียสละเพื่อความสุข ความเจริญของประชาชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

๑. ให้ร่วมกันเผยแพร่พระราชกรณียกิจและพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเสียสละเพื่อความเจริญและความสุขสวัสดิ์ของประชาชนอย่างแท้จริง

๒. สนับสนุน เผยแพร่ และส่งเสริมให้ร่วมกันปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท พระราชดำริ และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

๓. ร่วมมือกันสอดส่องและป้องกันภัยและร่วมกันแก้ไขผลเสียหายที่จะกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์

๔. ร่วมกันประกอบความดี ละเว้นความชั่ว เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวโรกาสสำคัญๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา

๔. สถาบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ปัจจุบันการเลือกตั้งทุกระดับทั้งระดับชาติ คือ เลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. และระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกสมาชิก อบต. เทศบาล อบจ. ยังมีการซื้อสิทธิขายเสียง

หาเสียงโดยผิดกฎหมายเลือกตั้งอยู่

ข้อเสนอแนะ

ควรสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในทุกระดับ ตั้งแต่เด็กนักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ โดยเฉพาะนักการเมือง โดยให้ยึดถือ “ความสุจริต เทียงธรรม และเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นสำคัญ” ให้เห็นโทษ-ภัยของการซื้อสิทธิขายเสียง

แนวทาง

๑. ให้น่วยราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีอยู่หลายหน่วยงาน เช่น สถาบันพระปกเกล้า กกต. กระทรวงศึกษาธิการ มูลนิธิต่างๆ ฯลฯ มาประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ในการเผยแพร่ประชาธิปไตย เพื่อแบ่งงานกันทำ ช่วยกันทำ

๒. ในด้านการศึกษา ควรจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับการศึกษาระดับต่างๆ เช่น อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยเน้นทฤษฎีและปฏิบัติ

๓. ด้านนักการเมือง ควรให้สถาบันพระปกเกล้า และ กกต. ร่วมกันให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่นักการเมือง

เอกลักษณ์ของชาติ ๓ สถาบันหลัก คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยมีสัญลักษณ์แทนสถาบันหลักทั้ง ๓ คือ ธงชาติไทย

ธงชาติไทย มี ๓ สี คือ สีแดง สีขาว และสีน้ำเงิน

สีแดง หมายถึงชาติ

สีขาว หมายถึงศาสนา

สีน้ำเงิน หมายถึงพระมหากษัตริย์

ข้อเสนอแนะ

๑. ขอให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าชักและประดับธงชาติ ตามสถานที่ต่างๆ และบ้านเรือน

๒. ให้ทุกคนยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเพลงชาติทั้งภาคเช้าและเย็น

แบบประเมินผลการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ”

วันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖

ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

ขอให้พระคุณเจ้าและท่านผู้เข้าร่วมสัมมนา กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าเหมาะสมในแต่ละข้อและมอบให้เจ้าหน้าที่ ณ โถงเอกสาร ก่อนเวลา ๑๖.๓๐ น. ด้วยจักขอบคุณยิ่ง

หัวข้อ	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	อื่นๆ
๑. ก่อนการสัมมนา						
๑.๑ ท่านคิดว่าการสัมมนาครั้งนี้จำเป็นและสำคัญเพียงไร						
๑.๒ ท่านคาดว่าจะได้รับประโยชน์และความรู้จากการสัมมนาครั้งนี้เพียงไร						
๒. หลังการสัมมนา						
๒.๑ ท่านคิดว่าการสัมมนาครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่เพียงใด						
๒.๒ ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับเกี่ยวกับเรื่อง “เอกลักษณ์ของชาติ”						
๒.๓ ท่านคิดว่าจะนำความรู้ข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด						

หัวข้อ	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	อื่นๆ
๓. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับ อุปกรณ์ และสถานที่สัมมนาตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่างๆ						
๓.๑ เนื้อหาข้อมูลและเอกสารที่ได้รับในการสัมมนา มีความสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด						
๓.๒ ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ						
๓.๓ การอำนวยความสะดวกทั้งก่อนการสัมมนาและระหว่างการประชุม						
๔. ความรู้และประโยชน์ของการบรรยายและการอภิปราย						
๔.๑ การบรรยายและการอภิปรายให้ความรู้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด						
๔.๒ ท่านเห็นว่าผู้บรรยายและผู้อภิปรายที่รับเชิญมาร่วมสัมมนาครั้งนี้มีความเหมาะสมเพียงไร						
๔.๓ ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากคำถามและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมสัมมนา						
๕. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการสัมมนากลุ่มย่อย						

หัวข้อ	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	อื่นๆ
๕.๑ หัวข้อการสัมมนากลุ่มย่อยเหมาะสมเพียงไร						
๕.๒ ระยะเวลาของการสัมมนากลุ่มย่อยเหมาะสมเพียงไร						
๕.๓ การแบ่งกลุ่มสัมมนาได้ดำเนินไปตามที่กำหนดไว้เพียงไร						
๕.๔ ผู้เข้าร่วมสัมมนามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพียงไร						
๖. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการรายงานและสรุปผลการสัมมนาต่อที่ประชุมใหญ่						
๖.๑ เนื้อหาสาระและประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานของแต่ละกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสัมมนาและมีความเหมาะสมเพียงไร						
๖.๒ สรุปผลการสัมมนามีความชัดเจนและเหมาะสมที่จะสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติได้เพียงไร						

๗. ท่านคิดว่าควรจัดสัมมนาในลักษณะนี้อีกหรือไม่ หากเห็นสมควรควรจัดสัมมนาในเรื่องใด และควรเชิญใครมาร่วมสัมมนา

.....

.....

.....

.....

๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

รายงานการประเมินผลการสัมมนา

๑. วิธีการประเมิน

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแบบสอบถาม “การสัมมนาทิศทางการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ” ให้ผู้เข้าสัมมนากรอกข้อมูล เมื่อวันพุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ โดยมีลักษณะเป็นคำถามปิดจำนวน ๖ ข้อ ให้มีประเด็นเสนอความเห็น ๑๗ ประเด็น และเป็นคำถามเปิด รวม ๒ ข้อ เพื่อขอทราบความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการสัมมนาที่สมควรจะจัดขึ้นอีกในอนาคตพร้อมความคิดเห็นอื่นๆ

๒. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้รับเชิญเข้าร่วมสัมมนาที่ลงชื่อในทะเบียนสัมมนา มี จำนวน ๕๐๒ คน ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ ผู้แทนพรรคการเมือง ผู้แทนจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ เกษตรกร กำนันผู้ใหญ่ ผู้แทนสมาคม ชมรมและมูลนิธิเอกชน ผู้แทนระดับท้องถิ่น นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ นักจัดรายการวิทยุโทรทัศน์และนักหนังสือพิมพ์ จำนวน ดังต่อไปนี้

จำนวนผู้เข้าสัมมนา	๕๐๒ คน
--------------------	--------

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๑๑ คน
----------------------	--------

(คิดเป็นร้อยละ ๖๒ ของผู้เข้าสัมมนา)

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๑๑ คน
----------------------	--------

(มีทั้งตอบครบทุกประเด็นและเลือกตอบบางประเด็น)

ข้อ ๑ - ๖ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

๒๓๖ คน

(ไม่ตอบ ๗๕ คน)

ข้อ ๗ - ๘ สำหรับคำถามข้อ ๗ ที่ว่าสมควรจัดให้มีการสัมมนาอีกหรือไม่

มีผู้ตอบเห็นด้วย

๒๗๗ คน

มีผู้ไม่เห็นด้วย

๑ คน

มีผู้ไม่ตอบข้อนี้

๓๓ คน

การประเมินผลการสัมมนา

หัวข้อ	น้อย	%	ค่อนข้างน้อย	%	ปานกลาง	%	ค่อนข้างมาก	%	มาก	%	จำนวนผู้ตอบ	%
๑. ก่อนการสัมมนา												
๑.๑ ท่านคิดว่าการสัมมนาน่าสนใจและเป็นและสำคัญเพียงไร	๕	๑.๖๑	๖	๑.๕๓	๒๕	๙.๓๒	๕๓	๒๕.๕๐	๑๗	๕๖.๒๓	๓๑๑	๑๐๐
๑.๒ ท่านคาดว่าจะได้รับประโยชน์และความรู้จากการสัมมนาคครั้งนี้เพียงไร	๔	๑.๒๕	๘	๒.๕๗	๔๑	๑๓.๑๘	๑๒๑	๓๘.๕๑	๑๓๖	๔๔.๐๕	๓๑๑	๑๐๐
๒. หลังการสัมมนา												
๒.๑ ท่านคิดว่าการสัมมนาน่าสนใจและประทับใจมากเพียงไร	๕	๑.๖๑	๕	๒.๘๕	๕๒	๑๖.๗๒	๑๒๕	๔๐.๑๕	๑๒๐	๓๘.๕๔	๓๑๑	๑๐๐
๒.๒ ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับเกี่ยวกับเรื่อง “เอกลักษณ์ของชาติ”	๓	๐.๙๘	๗	๒.๒๕	๗๐	๒๒.๘๘	๑๒๕	๔๐.๑๖	๕๗	๓๑.๗๐	๓๐๖	๑๐๐
๒.๓ ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงไร	๘	๒.๖๐	๑๗	๕.๕๒	๕๐	๑๖.๑๒	๑๐๑	๓๒.๖๕	๕๒	๑๖.๘๗	๓๐๘	๑๐๐
๓. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับ อุปกรณ์และสถานที่สัมมนาตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่างๆ												
๓.๑ เนื้อหาข้อมูลและเอกสารที่ได้รับในการสัมมนา มีความสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด	๑	๐.๓๒	๗	๒.๒๖	๔๑	๑๓.๒๓	๑๖๐	๕๑.๖๑	๑๐๑	๓๒.๕๘	๓๑๐	๑๐๐
๓.๒ ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ	๓	๐.๙๕	๕	๑.๖๖	๕๕	๑๖.๕๕	๑๓๒	๔๑.๓๑	๑๐๓	๓๔.๑๑	๓๐๒	๑๐๐
๓.๓ การอำนวยความสะดวกทั้งก่อนการสัมมนาและหลังการสัมมนา	๑	๐.๓๒	๑	๐.๓๒	๒๔	๗.๗๒	๑๒๑	๓๘.๕๑	๑๖๔	๕๒.๗๓	๓๑๑	๑๐๐

การประเมินผลการสัมมนา

หัวข้อ	น้อย	%	ค่าเฉลี่ย	%	ปานกลาง	%	ค่อนข้างมาก	%	มาก	%	จำนวนผู้ตอบ	%
4. ความรู้และประโยชน์ของการบรรยายและการอภิปราย												
4.1 การบรรยายและการอภิปรายให้ความรู้แก่ท่านมากน้อยเพียงใด	1	0.312	3	0.57	51	16.50	112	26.25	142	45.55	305	100
4.2 ท่านเห็นว่าผู้บรรยายและผู้อภิปรายที่รับเชิญมีวาทะสันถรณ์มีความเหมาะสมเพียงไร	1	0.312	5	1.64	26	11.55	105	25.56	152	40.31	305	100
4.3 ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากคำถามและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมสัมมนา	3	0.57	3	0.57	51	16.50	112	26.25	142	45.55	305	100
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการสัมมนา												
5.1 หัวข้อการสัมมนากลุ่มย่อยมีความเหมาะสมกลุ่มย่อย												
5.1 หัวข้อการสัมมนากลุ่มย่อยมีความเหมาะสมเพียงไร	4	1.30	5	1.64	51	16.55	112	26.22	142	45.55	305	100
5.2 ระยะเวลาของการสัมมนากลุ่มย่อยเหมาะสมเพียงไร	5	1.64	5	1.64	51	16.55	112	26.22	142	45.55	305	100
5.3 การแบ่งกลุ่มสัมมนาได้ดำเนินไปตามที่กำหนดไว้เพียงไร	20	6.54	31	10.10	51	16.55	51	12.50	65	21.31	305	100
5.4 ผู้เข้าร่วมสัมมนามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพียงไร	25	8.19	41	13.44	51	16.55	60	19.00	58	18.98	305	100
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการรายงานและสรุปผลการสัมมนาต่อที่ประชุมใหญ่												
6.1 เนื้อหาสาระและประโยชน์ที่ได้รับจากรายงานของเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสัมมนาและมีความเหมาะสมเพียงไร	2	0.66	21	6.88	102	33.44	55	18.03	78	25.57	305	100
6.2 สรุปผลการสัมมนามีความชัดเจนและเหมาะสมที่จะสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานได้เพียงไร	5	1.64	16	5.24	51	16.55	55	18.03	50	16.39	305	100

๗. ท่านคิดว่าควรจัดสัมมนาในลักษณะนี้อีกหรือไม่ หากเห็นสมควรควรจัดสัมมนาในเรื่องใดและควรเชิญใครมาร่วมสัมมนา

๗.๑ การจัดการสัมมนาในลักษณะนี้

ควรจัด ๒๗๗ ราย (๘๕ %)

ไม่ควรจัด ๑ ราย (๐.๓๒ %)

(เหตุผล : เนื่องจากกลุ่มใหญ่เกินไป ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น)

ไม่ตอบ ๓๓ ราย (๑๐ %)

๗.๒ หัวข้อที่ควรจัดสัมมนา

- บทบาทเอกลักษณ์ของชาติต่อสังคม
- การอนุรักษ์ “ภาษาไทย”
- เยาวชนกับเอกลักษณ์ของชาติ
- อิทธิพลต่อชาติ สื่อ บุคคลเด่นดัง กับเอกลักษณ์ของชาติ และเยาวชนไทย
- ยุทธศาสตร์และกลวิธี ในการอนุรักษ์ เสริมสร้าง ปลุกฝังเอกลักษณ์ของชาติ
- บทบาทของบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ในการอนุรักษ์ เสริมสร้างปลุกฝัง เอกลักษณ์ของชาติ
- บทบาทเอกลักษณ์ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์
- แนวโน้มการพัฒนาเอกลักษณ์ของชาติในด้านต่างๆ
- กลวิธีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- ศาสนาและภูมิปัญญาไทยที่ควรปลุกฝังแก่เยาวชน
- กลวิธีในการปลุกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง
- เอกลักษณ์ที่ดีที่พึงถือเป็นแบบอย่าง
- เอกลักษณ์กับความมั่นคงของชาติ
- เอกลักษณ์กับการปลุกฝังชาตินิยม
- บทบาทของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

๗.๓. การเชิญบุคคลมาร่วมสัมมนา

- ผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ เกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดสัมมนา
- นักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชนทุกแขนง
- ผู้มีหน้าที่หรือมีประสบการณ์ในการให้ความรู้ และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ
- นักเรียน นักศึกษา วัยรุ่น และเยาวชน
- ผู้บริหารระดับวางนโยบาย
- หัวหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สัมมนา
- บุคคลทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนใจอย่างแท้จริง

๗.๔ ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นวิทยากร

นายแพทย์ประเวศ วะสี

นายปองพล อดิเรกสาร

พระพิศาล ธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

นายสมเกียรติ อ่อนวิมล

นายเสฐียรพงศ์ วรรณปก

นายโสภณ สุภาพงษ์

นางกาญจนา นาคสกุล

นายจำนงค์ ทองประเสริฐ

นายสุขุม นวลสกุล

นายเสรี วงศ์มณฑา

๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

- ขอให้มียุ่่นสำคัญองชาติ คือ “วันส่งเสริมเอกลักษณ์องชาติ”
- สถานที่จัดสัมมนาแคบเกินไป
- ระยะเวลาการสัมมนาน้อยไป ควรเป็น ๒ - ๓ วัน
- ควรจัดสัมมนาลักษณะนี้ในต่างจังหวัดบ้างควรจัดสัมมนาให้มีการปฏิบัติด้วย ในเชิงปฏิบัติการ เพราะการจัดครั้งนี้มีแต่

เชิงวิชาการ

- สัมมนาแล้วควรนำผลสัมมนาไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ด้วย
- ควรเชิญผู้มีประสบการณ์ และผู้มีหน้าที่โดยตรงมาสัมมนา
- ควรจัดสัมมนาลักษณะนี้ทุกๆ ปี เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของคนไทย
- ควรนำผลสัมมนาไปสู่การกำหนดนโยบายการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
- ควรจัดสัมมนาในเชิงปฏิบัติ โดยเปลี่ยนไปจัดตามภูมิภาคและกำหนดหัวข้อกลุ่มย่อยให้แคบลง
- ควรเชิญเยาวชนมาสัมมนาบ่อยๆ โดยจัดตามต่างจังหวัดด้วยเพื่อปลูกฝังให้มีความรู้เรื่องเอกลักษณ์ของชาติ
- แบ่งกลุ่มย่อยเสร็จแล้ว เสียงห้องข้างเคียงรบกวนกัน
- ควรแบ่งกลุ่มย่อยให้มากกว่านี้ โดยเจาะจงเรื่องที่สำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติเพื่อให้ได้ผลสรุปที่ชัดเจนมาใช้ปฏิบัติได้
- ควรแบ่งกลุ่มย่อยโดยมีเรื่องมารยาทไทย ที่ได้ผลนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- ควรจัดส่งวิทยากรไปให้ความรู้แก่เยาวชนในสถานศึกษาและในชุมชนบ้าง
- ควรเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการเมือง การปกครอง การศาสนา มาบรรยายเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
- ควรให้ผลการสัมมนาไปสู่การปฏิบัติ อย่าเพียงแต่ได้สัมมนา
- มารยาทและการแต่งกายของผู้เข้าสัมมนาควรมีความเป็นเอกลักษณ์ไทย

บทความพิเศษ

ศาสนากับการเสริมสร้าง

เอกลักษณ์ของชาติในยุคโลกาภิวัตน์

๑. ความหมายและองค์ประกอบของศาสนา

ศาสนาหมายถึงคำสั่งสอนของศาสดาผู้ตั้งศาสนาประกอบด้วยคำสั่งและคำสอน คือ สั่งห้ามไม่ให้ทำความชั่วซึ่งเรียกว่า “ศีล” และสอนให้ทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ซึ่งเรียกว่า “ธรรม”

ศาสนาต่างๆ มีองค์ประกอบดังนี้

- (๑) มีศาสดา
- (๒) มีคัมภีร์ศาสนา
- (๓) มีนักบวช
- (๔) มีศาสนสถาน
- (๕) มีเครื่องหมาย

ศาสนาที่ทางราชการให้การรับรองมี ๕ ศาสนา คือ พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู และศาสนาซิกข์

พระพุทธศาสนามีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ ได้แก่ วัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูป
๒. ศาสนพิธี ได้แก่ พิธีทางศาสนาหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาจนเกิดเป็นแบบแผนปฏิบัติกันสืบๆ มา มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าพิธีกรรม เช่น พิธีบวช พิธีทอดกฐิน พิธีทำบุญ

๓. ศาสนบุคคล ได้แก่ พุทธบริษัท แบ่งเป็น พุทธบริษัท ฝ่ายบรรพชิต คือ ภิกษุ สามเณร เรียกว่า ศาสนทายาท และ พุทธบริษัท ฝ่ายคฤหัสถ์ เรียกว่า ศาสนูปถัมภ์

๔. ศาสนธรรม ได้แก่ พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ประกอบ ๔ อย่างนี้ ศาสนธรรมถือว่าเป็นแก่นแท้ของศาสนา ส่วน ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี และ ศาสนาบุคคล ถือเป็นเพียงเปลือกหรือกระพี้ แต่ เปลือกหรือกระพี้ก็มีความจำเป็น เพราะช่วยรักษา ศาสนธรรม ไว้เหมือนเปลือกหรือ กระพี้ของต้นไม้ที่ห่อหุ้มรักษาแก่นไว้ หากไม่มีเปลือกหุ้มห่อไว้แก่นไม้ก็คงอยู่ไม่ได้

๒. ความหมายและองค์ประกอบของเอกลักษณ์ของชาติ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้อธิบายความหมายของ “เอกลักษณ์ของชาติ” ว่าหมายถึง “ลักษณะเด่นเฉพาะร่วมกันของชาติ” ซึ่งประกอบด้วย ประชากร ดินแดน ความเป็นเอกราช และอธิปไตย รัฐบาลและการปกครอง ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรมและเกียรติภูมิ

๓. เป้าหมายของการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติมีเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคง ให้แก่สถาบันสูงสุดของชาติ อันได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบัน พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข

การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ หมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา ๖๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตาม รัฐธรรมนูญนี้”

๔. ยุคโลกาภิวัตน์

ในปัจจุบันสังคมและโลกอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคของโลกที่ไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารจากมุมหนึ่งของโลกอาจจะไปถึงอีกมุมหนึ่งของโลกได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนมีโอกาสดังจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางกว่าแต่ก่อน ข้อมูลข่าวสารจึงมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์มากยิ่งขึ้น

ก่อนหน้านี้ถือว่าความรู้ คืออำนาจ (Knowledge is power) แต่ในปัจจุบันการมีความรู้อย่างเดียวไม่พอ จะต้องมีความรู้ข่าวสารที่สมบูรณ์ถูกต้องและทันเวลา โดยถือว่าข้อมูลข่าวสารเป็นอำนาจ (Information is power)

ข้อมูลข่าวสารมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือทำให้เรามีความรู้ รู้ข้อมูลข่าวสารจากทุกมุมโลกซึ่งอาจนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบกิจการและการดำเนินชีวิตของเรา ทำให้เรารู้เท่าทันโลก ไม่ตกโลก ข้อเสียบางประการคือประชาชนและเยาวชนเป็นจำนวนไม่น้อยได้ตกเป็นทาสของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศครอบงำ ได้ถูกกระแสของข้อมูลข่าวสารพัดพาไป ทำให้มีความคิดและพฤติกรรมที่ขัดต่อคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามเหมือนคนที่ถูกกระแสน้ำพัดพาไปเมื่อเกิดอุทกภัย

ในยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาสังคมได้เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อน ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวว่า ในปัจจุบัน สังคมและโลกของเรา กำลังอยู่ในภาวะที่ขาดแคลนศีลธรรม คนในโลกพากันละทิ้งศีลธรรม จึงจำเป็นต้องทำให้ศีลธรรมกลับคืนมา เพราะถ้าศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะวินาศ

ความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมทางวัตถุได้ล้ำหน้าไปกว่าความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจมากจึงทำให้เกิดช่องว่างที่ห่างไกลระหว่างความมั่งคั่งทางวัตถุ (material wealth) และความมั่งคั่งทางจิตใจ (spiritual wealth)

พระยาอนุมานราชธน ผู้ได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกว่าเป็นผู้ที่มี

ผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมระดับโลก ได้อธิบายเรื่องวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมแบ่งออกเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมทางจิตใจ วัฒนธรรมทางวัตถุเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสุขกาย เพื่อให้ผู้ดีกินดี มีความสะดวกสบายในการครองชีพ ส่วนวัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึงสิ่งที่ดีมีค่าทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม วัฒนธรรมทั้งสองประเภทจะต้องได้คู่กัน หากวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมทางจิตใจไม่ได้คู่กัน สังคมนั้น ชาตินั้นก็จะไม่สงบสุข เช่น ถ้าความเจริญทางวัตถุมากเกินไป แต่ทางจิตใจไม่เจริญไปตาม ในที่สุดก็จะอยู่ในภาวะที่เรียกว่า “หายนะธรรม” หากจิตใจเจริญแต่วัตถุไม่เจริญเท่าที่ควร บ้านเมืองนั้น สังคมนั้น ก็จะล้าหลังชาติอื่นๆ ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

จึงมีผู้กล่าวว่า สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่กำลังป่วย (sick society) เป็นสังคมพิกัด สังคมพิกัด สังคมวิปริต สังคมกลียุค กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันกำลังจะนำเราไปสู่โลกาพินาศหรือโลกวิบัติจึงจำเป็นต้องร่วมกันสร้างกระแส “ธรรมาภิวัตน์” ขึ้นในสังคมควบคู่กับกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อไม่ให้เราต้องไปสู่โลกาพินาศ

๕. ศาสนากับการเสริมสร้างสถาบันชาติ

ศาสนามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสถาบันชาติ อาทิ ในเรื่องต่อไปนี้

๕.๑ การพัฒนาสังคมและประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๙ ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาสังคมไว้ คือ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน ๓ ด้านคือ

๑. สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี โดยสร้างคนดี ระบบดี ให้คนเป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะและพึ่งตนเองได้ ให้ระบบเป็นระบบที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้

๒. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคน

สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลกเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สังสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทร ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่รู้จักสามัคคีมีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

ศาสนามีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาสังคมและประเทศตามแผนพัฒนาฉบับที่ ๕ ได้รับความสำเร็จ การที่จะสร้างสังคมคุณภาพให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะและพึ่งตนเองได้ สร้างสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทร ให้ความเอื้ออาทรต่อกัน มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ปฏิบัติตามทางสายกลาง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีสติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสถาบันศาสนาช่วยในการพัฒนา เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมในด้านศาสนาและจิตใจแก่บุคคลกลุ่มต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๕.๒ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

คุณภาพของคนหรือประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมและประเทศ แม้ประเทศจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด แต่ถ้าประชาชนของประเทศด้อยคุณภาพ ก็ยากที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนจะถูกประเทศที่เจริญกว่าเข้ามากอบโกยหรือใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ตรงกันข้ามกับประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ญี่ปุ่น แต่ประชาชนมีคุณภาพก็สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าเป็นมหาอำนาจได้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ มุ่งให้คนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน ๓ ด้านดังนี้

๑. พัฒนาให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ใฝ่รู้ รู้จักคิด มีเหตุผล ขยันขันแข็ง รู้จักพึ่งตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ

๒. พัฒนาให้เป็นคนดีที่มีเมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ สามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ละเว้นอบายมุข มีระเบียบวินัย ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และมีความเป็น

ประชาธิปไตย

๓. พัฒนาให้เป็นคนมีความสุข มีสมาธิ สงบเยือกเย็น แจ่มใสรื่นเริง พอใจในสิ่งที่มี และยินดีในสิ่งที่ทำ

ศาสนามีบทบาทที่สำคัญที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนเก่งด้วยปัญญา คนดีด้วยคุณธรรม และเป็นคนที่มีความสุขในสังคม

๕.๓ การพัฒนาคนให้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้พิจารณาเห็นว่า ศีล ๕ เป็นธรรมะขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ทำให้คนเป็นมนุษย์ซึ่งแปลว่า “ผู้มีจิตใจสูง” ผู้มีศีลจึงเป็นผู้มีมนุษยธรรมมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

การรักษาศีล ๕ ยังป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ป้องกันการเบียดเบียนและประทุษร้ายต่อกัน ทั้งการเบียดเบียนและประทุษร้ายต่อผู้อื่น และตนเอง การผิดศีลข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ เป็นการป้องกันการเบียดเบียนและการประทุษร้ายต่อผู้อื่น ศีลข้อ ๕ เป็นการป้องกันการเบียดเบียนประทุษร้ายตนเอง ไม่ให้ตนเองเป็นผู้ขาดสติ การรักษาศีล ๕ ยังเป็นการให้ความเคารพแก่ชีวิตร่างกายของผู้อื่น ทรัพย์สินของผู้อื่น คุ้มครองของตน เคารพต่อความจริงและเคารพตนเอง

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมจึงเห็นสมควรกำหนดให้ศีล ๕ เป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้เป็นสากลสำหรับผู้ที่มีนับถือศาสนาต่างๆ อาจปฏิบัติได้

จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์มี ๕ ประการ ดังนี้

๑. เคารพในชีวิตและร่างกายของผู้อื่น ไม่มุ่งร้ายทำลายผู้อื่น
๒. เคารพในทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่ทุจริตฉ้อโกง
๓. เคารพและเชื่อสัตย์ต่อคุ้มครองของตน ไม่ประพฤติดีในกาม
๔. เคารพในความจริง ไม่หลอกลวงกล่าวเท็จ
๕. เคารพในศักดิ์ศรีของตน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดให้โทษ

เพื่อเผยแพร่จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ให้แพร่หลายกว้างขวางและเพื่อพิจารณายุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการเผยแพร่จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คณะ

อนุกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ร่วมกับสภาอุพุทธทศสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “จริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์” ในวันจันทร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ที่ห้องประชุมอเนกประสงค์ อาคารหอประชุมกรมประชาสัมพันธ์

๕.๔ การเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์

ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนิยมยึดถือเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และเมื่อประพฤติซ้ำๆ บ่อยๆ จนเป็นวิถีชีวิตที่อาจสืบทอดต่อๆ กันเป็นวัฒนธรรมได้

ค่านิยมของสังคม มีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจ และความประพฤติ หรือพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบถึงความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ

หากประชาชนส่วนใหญ่มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น มีความกตัญญูกตเวทิต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กล่าวเท็จหลอกลวงกัน ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีความเมตตากรุณาเอื้ออาทรต่อกัน สังคมและประเทศชาติ ย่อมมีความสงบเรียบร้อย มีความเจริญมั่นคงอย่างยั่งยืนและสมคูล

ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนส่วนใหญ่มีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ถือเงินและวัตถุเป็นใหญ่ ไม่สนใจในคุณธรรมความดี มุ่งหน้าแสวงหาเงินและทรัพย์สินสมบัติ ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตและไม่ชอบธรรม สังคมและประเทศจะเต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะนำความหายนะมาสู่สังคมและประเทศนั้นในที่สุด หรือถ้าประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การทำดีไม่ได้ดี การทำชั่วไม่ได้ชั่ว ก็จะไม่สนใจในการทำความดี จะมีความประพฤติและการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรมมากยิ่งขึ้น จะมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มีการเอารัดเอาเปรียบกันมากยิ่งขึ้น ในที่สุดสังคมนั้นประเทศนั้นก็เสื่อมโทรม ขาดความสงบเรียบร้อยและอาจถึงแก่ความหายนะได้ ตามคำประพันธ์ที่ว่า “เมืองใดไร้ธรรมอำไพ เมืองนั้นบรลัยแน่นอน”

ในปัจจุบันปัญหาสังคมได้เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมา

ก่อน จนมีผู้เรียกภาวะของสังคมในปัจจุบันว่า สังคมวิปริต สังคมวิกฤต สังคมพิกัด สังคมพิการ สังคมกลียุค

การที่ปัญหาสังคมได้เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้นเหตุที่สำคัญประการหนึ่งเป็นเพราะประชาชนจำนวนไม่น้อยในปัจจุบันมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นกระแสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ได้ทำให้ค่านิยมของสังคมเปลี่ยนแปลง

ก่อนนี้สังคมเคยยกย่องคนดีคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตแต่ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มั่งเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ทั้งที่บุคคลนั้นไม่ใช่คนที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ ได้เงินมาโดยทางทุจริต ได้ตำแหน่งมาโดยวิธีการที่ไม่ชอบธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับค่านิยม การทำความดี มีข้อความดังนี้

“การทำความดีที่ดั่งมานั้น ไม่ใช่ของพินสมัยหรือน่ากระดากอาย หากเป็นของที่ทุกคนทำได้ไม่ยาก และให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า เพราะความดีนั้นทรงผลคืออยู่ตลอดเวลา มิได้เปลี่ยนแปลงมีแต่ค่านิยมในความดีเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลง”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับ คุณธรรม ๔ ประการ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เนื่องในพระราชพิธีสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ มีข้อความดังนี้

“การทำความดีที่ดั่งมานั้น ไม่ใช่ของพินสมัยหรือน่ากระดากอาย หากเป็นของที่ทุกคนทำได้ไม่ยาก และให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า เพราะความดีนั้นทรงค่าและทรงผลคืออยู่ตลอดเวลา มิได้เปลี่ยนแปลง มีแต่ค่านิยมในความดีเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลง”

“การรักษาอิสรภาพและความเป็นไทยให้ดำรงมั่นคงยืนยาวไปถือว่าเป็นกรณีกิจอันสำคัญสูงสุด นอกจากต้องอาศัยการบริหารประเทศที่ฉลาดสามารถและสุจริตเป็นธรรมแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนทั้งประเทศด้วย คือประชาชนแต่ละคนจะต้องชวนช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์และดำรงอยู่ในคุณธรรมอันสมควรแก่ฐานะของตน คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ ๔

ประการ ประการแรกคือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมประการที่สองคือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายาม ปลุกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ ดังประสงค์”

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้พิจารณาเห็นสมควรกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์โดยนำคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาทมากำหนดเป็น ค่านิยมที่พึงประสงค์ ๕ ประการ ดังนี้

๑. เสียสละ ซื่อสัตย์ กตัญญู
๒. ข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง
๓. อดทน อดกลั้น อดออม
๔. ละวางความชั่ว ความทุจริต
๕. รักษา ศาสน์ กษัตริย์

ศาสนาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์

๖. ศาสนากับการเสริมสร้างสถาบันพระมหากษัตริย์

ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศตลอดมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีพระมหากษัตริย์ของไทยทุกพระองค์ทรงนับถือพระพุทธศาสนา ได้ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นธรรมของพระราชา ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ได้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงตลอดมา และทรงให้ความอุปถัมภ์แก่ศาสนาอื่นซึ่งคนไทย

จำนวนมากนับถือ พระมหากษัตริย์ไทยบางพระองค์ ได้ทรงผนวชเป็นพระภิกษุใน พระพุทธศาสนา

แม้พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาสิทธิราชย์ จะมีพระราชอำนาจโดย เต็มขาดแต่พระองค์ก็ทรงใช้พระราชอำนาจโดยธรรม ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะทศพิธราชธรรม

ในหลายประเทศ ได้มีการปฏิวัติล้มเลิกสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น รัสเซีย ฝรั่งเศส จีน เพราะพระมหากษัตริย์ของประเทศเหล่านั้นไม่ปฏิบัติตามธรรม ไม่เป็น ที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยยังมีความมั่นคง จนมาดังทุกวันนี้ เป็นระยะเวลากว่า ๗๐๐ ปี ทั้งนี้เพราะพระมหากษัตริย์ของไทย ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ที่มีพระราชศรัทธาปสาทะในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ทรงมีความรอบรู้ใน พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ทรงศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรมตลอด ระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชย์กว่า ๕๐ ปี พระองค์ได้ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม ตามทศพิธราชธรรมทั้ง ๑๐ ประการ เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ตาม พระบรมราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการทุกประการ พระองค์จึงทรงเป็น พระธรรมมิกราชา พระราชาผู้ทรงอยู่ในธรรม ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงครอง แผ่นดิน โดยธรรมอย่างแท้จริง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้แทน องค์การศาสนาต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“ศาสนาใดๆ จะมีชื่อว่าอะไรก็ตาม ต้องส่งเสริมสนับสนุนกัน เพื่อความเป็นอยู่ เป็นปึกแผ่นของสังคม ฉะนั้นที่ศาสนาต่างๆ ในประเทศไทยปรองดองกันดีพอสมควร เป็นเวลาช้านาน จึงทำให้บ้านเมืองของเราอยู่เย็นเป็นสุขได้”

พระบารมีและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรวมทั้ง อานุภาพของพระพุทธศาสนา ได้ทำให้ผู้นับถือศาสนาต่างกันในประเทศไทยอยู่

ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ และความสงบเรียบร้อย ไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างผู้นับถือศาสนาต่างกัน ไม่มีการต่อสู้ประหัตประหารกันระหว่างผู้นับถือศาสนาต่างกันเช่นที่เกิดขึ้นในหลายประเทศในทุกวันนี้

ศาสนาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์

๗. ศาสนากับการเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

การปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด มีความชอบธรรมมากที่สุด เพราะเป็นการปกครองโดยประชาชนของประชาชน และเพื่อประชาชน ถือประชาชนเป็นใหญ่ และเป็นการปกครองด้วยความชอบธรรม ไม่ใช่ด้วยอำนาจ (government by right not by might)

แม้ประเทศไทยจะได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยมาแล้วกว่า ๗๐ ปี และมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน แต่การพัฒนาการเมืองของไทยในปัจจุบันยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

มีผู้กล่าวว่าประเทศไทยยังไม่อยู่ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงและสมบูรณ์ การปกครองยังไม่ใช่การปกครองโดยประชาชนของประชาชน และเพื่อประชาชน การปกครองของเราเป็นธนาธิปไตยคือมีเงินเป็นใหญ่ เป็นคณาธิปไตย มีพรรคพวกเป็นใหญ่ เป็นกิลเดาธิปไตย มีกิลเดสเป็นใหญ่ ยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นใหญ่ และยังอยู่ห่างไกลจากธรรมาธิปไตย มีธรรมเป็นใหญ่

มหาตมคานธี รัฐบุรุษของอินเดียและมหาบุรุษของโลกได้กล่าวว่า “การเมืองที่ปราศจากหลักธรรมของศาสนาเป็นเรื่องของความสกปรกโสภณที่ควรละทิ้งอย่างยิ่ง”

ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวว่า “ธรรมะกับการเมืองเป็นสิ่งแยกกันไม่ได้ แยกกันเมื่อไร การเมืองก็เป็นเรื่องทำลายโลกขึ้นมาทันที”

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แสดงปาฐกถาเรื่อง “พุทธทาสที่ข้าพเจ้า รู้จักกันในการเมือง” ในวันอาทิตย์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๒ ณ หอประชุม กรมประชาสัมพันธ์ มีข้อความบางตอนดังนี้

“ผมอยากให้คนไทยทุกคน ชาวพุทธทุกคนได้มีโอกาสเห็นพระพุทธรูปเจ้าดังที่ พระพุทธรูปองค์ใดเคยตรัสกับพระวักกิลว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา” ฉะนั้น การเห็นธรรมจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมใด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยทุกวันนี้ เป็นสังคมที่วิกฤติในหลายด้าน เรากำลัง ต้องการธรรมะที่ถูกต้อง ไม่ต้องการธรรมะที่เป็นลักษณะบิดเบือน หรือชักนำไปใน ทางที่ผิด เราต้องการธรรมะที่ทำให้คนไทยสามารถดับทุกข์ได้ โดยคนไทยปราศจาก ซึ่งตัวทุกข์เรา คือการปราศจากกิเลสนั่นเอง”

“ท่านพุทธทาสได้มองการเมืองว่า การเมืองคือธรรมะ ธรรมะคือการเมือง เพราะ การเมืองเป็นหน้าที่ การเมืองคือการจัดให้คนในสังคมหมู่มาได้อยู่กันอย่างสันติโดยไม่ ต้องใช้อาวุธ”

“คนเราถ้าขาดคุณธรรมแล้ว สังคมจะยุ่งเหยิง การเมืองที่มีธรรมคือการเมือง ของสัตบุรุษ ท่านยังบอกว่าสภาคือที่ชุมนุมของสัตบุรุษหรือที่ชุมนุมของนักการเมือง ที่มีธรรมะ”

“เราต้องกตัญญูต่อศรัทธาของประชาชน ต้องกตัญญูต่อเงินเดือนที่ได้รับจาก ภาษีอากรของประชาชน ต้องกตัญญูกับการที่ประชาชนให้โอกาสเรามาแสดงผลงาน มาทำงานให้เป็นที่ประจักษ์ ต้องกตัญญู เพราะเราได้มีเกียรติที่สังคมยอมรับเราใน ความเป็นนักการเมือง”

“ท่านพุทธทาสบอกว่า คนขาดสติจะเป็นคนที่วิ่งหาธรรมะ แต่ธรรมะจะวิ่งหา คนที่มีสติ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านปราศจากจากความเป็นตัวกู ของกู และจงมีสติ เพื่อให้เกิดปัญญา คิดหาทางแก้ไขปัญหามาของท่านและครอบครัวต่อไป”

“ถ้านักการเมืองทุกคนสามารถหยุดตัวกูของกู ปราศจากตัวกูของกูได้ ประเทศ

ชาติจะมีความสุขมาก ถ้าเราทำอะไรเพื่อคนอื่น เพื่อเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมเกิด ร่วมแก่ ร่วมเจ็บ ร่วมตายได้นั้น ย่อมทำให้สังคมมีสุขและสันติตลอดไป”

ศาสนาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนานักการเมือง ทำให้เป็นนักการเมืองที่มีธรรมะ นักการเมืองที่เป็นสัตบุรุษ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีความเข้มแข็งเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

๔. การเสริมสร้างสถาบันศาสนา

โดยที่ศาสนามีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างสถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างสถาบันศาสนาให้เข้มแข็ง เพราะในปัจจุบันสถาบันศาสนายังมีปัญหาหลายประการ และยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

การเสริมสร้างสถาบันศาสนาให้เข้มแข็ง จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่องทั้งรัฐบาล รัฐสภา หน่วยราชการ สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนและประชาชน โดยอาจดำเนินการดังนี้

๑. รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของศาสนา มีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาให้เห็นว่าศาสนามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติ

๒. รณรงค์ให้ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาให้เห็นว่าศาสนามีความจำเป็นสำหรับชีวิต ศาสนาเป็นที่พึ่งและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญ

๓. รณรงค์ให้ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะเยาวชนประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือเป็นศาสนิกชนที่ดีที่มีคุณภาพไม่เป็นศาสนิกชนแต่เพียงในนาม

๔. ปฏิรูปการศึกษา โดยให้ศาสนาเป็นรากฐานของการศึกษา เพื่อให้เยาวชน

เป็นคนเก่งด้วยปัญญา คนดีด้วยคุณธรรม มีความสุขในสังคม ไม่ใช่มีแต่ความเก่งอย่างเดียว ซึ่งอาจใช้ความเก่งในการทุจริตคดโกงเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น นอกจากคิดเป็นพูดเป็นและทำเป็นจะต้องคิดชอบพูดชอบและทำชอบด้วย

๕. รัฐบาลควรมีนโยบายและแผนการดำเนินการที่ชัดเจนในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๖. ควรปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปกครองและการบริหารคณะสงฆ์เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยและหลักการบริหารที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริง

๗. ป้องกันและแก้ไขการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ โดยการร่วมมือและประสานงานของทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล คณะสงฆ์ หน่วยงานการศึกษา องค์การพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน

๘. ส่งเสริมศาสนสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่างกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างกัน

๙. เสริมสร้างสถาบันศาสนาให้เข้มแข็งเพื่อเป็นพลังสำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม การพัฒนาสังคม และการพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม คนเก่งด้วยปัญญา คนที่มีความสุขในสังคม ไม่เป็นผู้เห็นแก่ตัว เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน ตามคำขวัญที่ว่า “นำธรรมคำแผ่นดิน ไม่สูญเสีย ความเป็นไทย”

เอกลักษณ์ไทย

วิจิตร อวาทกุล

ดังนี้

เมื่อพูดถึงเอกลักษณ์ของไทย มักจะหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างของไทยที่มีลักษณะ

- ลักษณะที่ดึงดูดความสนใจ น่าสนใจ
- ลักษณะที่ดี ที่เด่น สิ่งซึ่งคงความเป็นเอก
- สิ่งที่เกิดประโยชน์ เป็นประโยชน์ มีคุณค่า เสริมสร้างเกียรติภูมิ
ภาพลักษณ์
- ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดี คุณธรรมที่ดี
- สิ่งที่เกี่ยวข้องประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ดำรงชีวิต ให้คงอยู่ยืนยาว
- ลักษณะ กิริยา ท่าทาง ทำที ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
- ความสุข ความยั่งยืน สมดุล ไม่ตกไปสู่ความเสื่อม
- สิ่งที่เกี่ยวข้องความเจริญก้าวหน้า งามงาม เป็นที่ยอมรับ เป็นที่ชอบ
- สิ่งที่เกี่ยวข้องความเจริญมั่นคง ดำรงอยู่ของสังคม ประเทศชาติ
- วิถีชีวิต การดำรงอยู่ของชีวิต ชาติ ศาสนา วัฒนธรรม
- ความคิด สติปัญญา ของแต่ละคน หรือเป็นหมู่เหล่า รวมตัวกันเข้าเป็น
สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์

หลายสิ่งหลายอย่างที่หล่อหลอมรวมตัวเข้าเป็น กฎ เกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ถือเป็นสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ได้ อาจแบ่งเป็นหมวดใหญ่ๆ ได้ ๔ หมวด คือ

๑. ชาติ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของคนในชาติ เชื้อชาตินั้น เผ่าชนหมู่เดียวกัน ถิ่นกำเนิด พลเมืองของประเทศ ประชาชน มีประวัติศาสตร์ยาวนานหรือเผ่าพันธุ์

เชื้อชาติที่สืบสานกันยาวนาน จึงมีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่คล้ายคลึงกัน มีคุณสมบัติโดดเด่น เช่น ความกล้าหาญ ความรักเผ่าพันธุ์ มีความรักชาติ มีการปกครอง มีขอบเขตประเทศชาติและมีเอกราช มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ค้ำชูชนมียกย่อง เช่น ความสุภาพ อ่อนน้อม อ่อนโยน ความขี้อาย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นต้น ชาติไทย ไทยแลนด์ จึงเป็นเอกลักษณ์ที่คนทั่วโลกรู้จักมวยไทย เป็นหนึ่งในศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นศิลปป้องกันตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยเฉพาะ เป็นการต่อสู้ที่ใช้ทุกส่วนของร่างกายในการต่อสู้ อย่างงดงามแต่รุนแรง ปัจจุบันเป็นที่นิยมไปทั่วโลก ในหลายสิบประเทศมีการสอนและตั้งค่ายมวยไทย จ้างนักมวยไทยไปเป็นผู้ฝึกสอน บางคนถึงกับลงทุนเดินทางมาเรียนมาฝึกอยู่กับค่ายมวยไทย นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองไทย ต่างพยายามหาโอกาสไปชมถึงสนามมวย วัดวาอาราม โบราณสถาน แม่น้ำลำคลอง วิถีชีวิต ผ้าไหม ผ้าฝ้ายไทย ข้าวไทย ผลไม้ไทย ขนมไทย สมุนไพรไทย ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ไทย

๒. ศาสนา ต้องยอมรับว่า มนุษย์ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต ไม่เข้าใจถึงการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้านั้นต้องมีคุณธรรม มนุษย์จึงต้องอาศัยธรรมะในทางศาสนาในการดำเนินชีวิตกล่อมเกลাজิตใจ และประพฤติปฏิบัติให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า เริ่มตั้งแต่การมีหิริโอตตัปปะ ความละอายต่อการทำชั่วเกรงกลัวต่อการทำบาป บาปในการทำผิดศีลห้า ซึ่งเป็นศีลเบื้องต้นของมนุษย์ ศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์ขาดการสำรวมกายใจ การแสดงออกซึ่งกิริยาอารมณ์ต่างๆ ให้งดงามเหมาะสมในเรื่องของความรัก โลภ โกรธ หลง การเรียนรู้ในเรื่องของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำบุญสุนทาน รู้จักการ “ให้” “จาก” การเสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวมและผู้อื่นมากกว่าความละโมภโลภมาก กอบโกยมาเป็นของตนเองแต่ฝ่ายเดียว ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริตที่ได้รับมาจากศาสนา ทำให้ชีวิตอยู่รอดปลอดภัยและมีความสุข ความชั่วร้ายมีอยู่รอบตัวเรา ชีวิตจะพลิกผันไปสู่ความหายนะได้ในชั่วพริบตา ศาสนาจึงช่วยกล่อมเกล่าไม่ให้เราทำผิดศีลธรรมสอนให้เราทำแต่ความดีเพื่อให้ความดีรักษาผู้ประพฤติดี ชาติเรายืนยงดำรงมาได้ตลอดมาก็เพราะพระพุทธศาสนาที่พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์นับถือ

ให้การสนับสนุนทะนุบำรุงตลอดมา มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่ยึดเหนี่ยว สอนให้เรารู้จักครองตน ครองคน ครองงาน และประเทศชาติอยู่รอดปลอดภัยมา จนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะเรามีศาสนาเป็นเอกลักษณ์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและนำทางที่ ถูกต้องมาตลอด ต้องยอมรับว่าธรรมะของทุกศาสนา เป็นศาสตร์ที่สูงมาก มีอำนาจ บารมีแผ่เร้นที่ทำให้ผู้ปฏิบัติตามมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตได้ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติ ตามมักได้รับบาป รับกรรม ได้รับทุกข์ทรมานในชีวิตเป็นอย่างยิ่ง จึงควรที่มนุษย์เรา ต้องทบทวนคำสั่งสอนของศาสนาอยู่ทุกขณะจิต เพื่อความเจริญก้าวหน้า ชีวิตอยู่ รอดปลอดภัยจึงนับได้ว่าศาสนาพุทธเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่มีประชาชนนับถือ เป็นส่วนใหญ่

๓. พระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นแม่ทัพ จอมทัพ ทรงเป็นกำลังสำคัญในการ ทำศึก กอบกู้บ้านเมืองตลอดมา ทรงใช้สติปัญญา ความกล้าหาญในการทำสงคราม ต่อสู้ศัตรู ข้าศึกเหนือได้ รักษาประเทศชาติประชาชนให้อยู่รอดปลอดภัย ทรงพระ วิริยะอุตสาหะ ประกอบพระราชกรณียกิจที่สำคัญในการปกครองบ้านเมือง ทรงฟื้นฟู ประเทศทุกด้าน ทุกสาขา ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมบำรุงศาสนา ให้การ ศึกษาทรงกวาดขันให้ประชาชนบำเพ็ญแต่คุณงามความดี มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทั้งด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ผลงานพระราชนิพนธ์มากมาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ได้ทรงประกอบ พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้เกิดประโยชน์สุขความเจริญรุ่งเรืองแก่พสกนิกร และ ประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เสด็จเยี่ยมราษฎร เจ้าหน้าที่ทั้งพลเรือน ทหาร ดำรงใน พื้นที่ทั่วประเทศ ทอดพระเนตรให้เห็นสภาพความเป็นจริง ความเดือดร้อนของราษฎร โดยเฉพาะเกษตรกร ในเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา สุขภาพอนามัย รวมทั้ง พระราชกรณียกิจอื่นๆ อีกนั้น เอนกอนันต์ซึ่งยากที่จะนำมากล่าว ณ ที่นี้ ให้เสร็จ ให้สิ้นได้

นับเป็นเอกลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ไทยที่ได้ทรงงานอย่างหนักยากที่จะหา พระมหากษัตริย์ในโลกมาเทียบเทียมได้

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มนุษย์เราต่างมีความปรารถนาความเสมอภาคและเสรีภาพในด้านต่างๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ เมื่อคนเรามารวมกันอยู่เป็นจำนวนมากเป็นสังคมใหญ่ จึงต้องมีกฎเกณฑ์ มีกติกา ระเบียบ วัฒนธรรม และประเพณี ของแต่ละสังคมเป็นเครื่องยึด ถือปฏิบัติ เพื่อให้สังคมมีระเบียบ ไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกัน ทำให้สังคมเกิดความเรียบร้อย ซึ่งกฎเกณฑ์หรือกติกาของสังคมดังกล่าวนี้ ก็ได้แก่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่างๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในสังคมนั่นเอง

รวมทั้งต้องมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรด้วย แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ในขณะเดียวกันราษฎรจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคู่ไปด้วย

การปกครองของไทยในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา แม้พระมหากษัตริย์จะมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองบ้านเมืองก็ตาม แต่พระองค์ก็ทรงให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนตามสมควรจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประชาชนชาวไทยก็มีสิทธิและเสรีภาพมากยิ่งขึ้น ที่ทรงให้มีการเลิกทาส ให้ทาสเป็นไทยแก่ตัวเอง จนถึงปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทั้งนี้ ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศนับเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่เราจะต้องช่วยกันรักษาให้มีความมั่นคง เป็นวิถีทางการดำเนินการปกครองประเทศ เมื่อเอกลักษณ์มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อประเทศชาติส่วนรวมจึงต้องดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ทะนุบำรุงรักษา ให้คงอยู่เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติ สังคม จึงต้องมี

๑. การบริหารจัดการส่งเสริมสนับสนุน เอกลักษณ์ในด้านต่างๆ ที่มีความสำคัญ ตามลำดับ

๒. รัฐต้องเข้าไปบริหารจัดการเอกลักษณ์ให้เข้มแข็งไม่ให้ถูกทำลายเสื่อมสลาย

ลงไป

๓. มีมาตรฐาน มาตรการ ในการยกระดับเอกลักษณ์ด้านต่างๆ ให้เด่นชัดเพื่อส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง

๔. มีการวิเคราะห์ วิจัย ปัญหาเอกลักษณ์และหาทางแก้ไข

๕. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา แก้ปัญหาเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นเครื่องมือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

ทั้งท้าย เอกลักษณ์ของชาติอาจถูกคัดกร่อน หรือบ่อนทำลายได้ ถ้าเราไม่เข้มแข็งพอ กระแสการสื่อสารไร้พรหมแดนที่เน้นด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ มองมูลค่ามากกว่าคุณค่า คงจะต้องตอกย้ำคุณค่าของความเป็นไทย นิยมไทย ภูมิปัญญาไทย ให้ผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีความเป็นไทยให้คงอยู่ให้จงได้

ภาษาไทยกับเอกลักษณ์ของชาติ

เฉลิมศรี หุ่นเจริญ

“เฮ้ย...เลิกมูมดู๊ๆ หน่อยนะโว้ย ให้มันออกมาดูดีหน่อย

“หนอย..ไม่เชื่อฝีมือเธออะ เอาละแอ๊คทำได้ ไม่ต้องจู้..นิง ส่ง..”

“ไอ้บ้า..สามก๊ก็ไม่บอก ดันกดเลย เฮ้ย..จะออกมาเป็นไงวะนี่

เสียงได้ตอบภาษาไทยแบบเป็นกันเองมากๆ ข้างต้นนี้ เป็นถ้อยคำที่ผู้เขียนประทับใจ และจดจำได้ไม่ลืมเลือน แม้เวลาจะล่วงมานานปีแล้วก็ตาม เพราะมันเป็นเสียงและถ้อยภาษาไทยที่ผู้เขียนได้ฟังแล้วเกิดความรู้สึกตื่นเต้นดีใจอย่างบอกไม่ถูก ท่านผู้อ่านคงเกิดความสงสัยว่าผู้เขียนเป็นอะไรไป หรือว่าสติแตกเพราะมันก็แค่การได้ตอบภาษาไทยธรรมดาๆ แถมยังไม่ค่อยจะฟังดูดีสักเท่าไรหรอก อีกต่างหากแล้วบอกว่าตื่นเต้นดีใจเป็นไปได้อย่างไร... ซึ่งผู้เขียนกำลังจะเล่าให้ทราบว่านั่นคือภาษาไทยที่ผู้เขียนมีโอกาสดำฟังเป็นครั้งแรก ในช่วงเวลาที่ได้ข้ามน้ำข้ามทะเลไปปรับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน โดยเป็นคนไทยคนเดียวที่โดดเดี่ยวเดียวดายในการฝึกอบรมดังกล่าว ทั้งยังเป็นการเดินทางไปมีชีวิตอยู่ในซีกโลกตะวันตกครั้งแรกในชีวิตและจำได้ว่าตั้งแต่ย่างเท้าก้าวขึ้นเครื่องบินแล้วก็ได้ยินไม่ได้พูดภาษาไทยกับใครอีกเลยหันไปทางไหนก็พบแต่คนต่างชาติต่างภาษา จนกระทั่งเวลาผ่านไปถึงสองเดือนเศษ เป็นช่วงเวลาที่เขาพาไปทัศนศึกษานอกประเทศแต่อยู่ใกล้ชิดติดกัน ซึ่ง ณ ที่นั้น...ที่จตุรัสใหญ่ใจกลางกรุงบรัสเซลของเบลเยียมก็ไปได้ยินสุภาพบุรุษพูดกันเป็นภาษาไทย ปรากฏว่าท่านเป็นข้าราชการไทย ผู้ได้รับทุนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศเช่นเดียวกัน แต่อยู่คนละเมืองกับผู้เขียน

ด้วยความที่ตื่นเต้นดีใจบวกกับความที่อยากจะได้พูดภาษาไทยที่ได้วางวันมาเป็นเวลานาน ทำให้ผู้เขียนตรงรี่เข้าไปทักทายทั้งสองท่านอย่างสิ้นความเก้อเขินใดๆ

เพราะความรู้สึกดีที่ได้ยินภาษาไทยและได้พบคนไทยด้วยกันนั้นมากกว่า ความจริงผู้เขียนก็เกิดมาในครอบครัวไทย อยู่กับภาษาไทย ใช้ภาษาไทยมาตั้งแต่จำความได้ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าภาษาไทยจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกถึงขนาดนั้น แม้การทำมาหาเลี้ยงชีพก็เป็นงานที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ทั้งต้องฝึกฝนตนเองให้มีความบกพร่องผิดพลาดในการใช้ภาษาไทยให้น้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน หรือการเขียน ต้องระมัดระวังอยู่ตลอดเวลาแม้เมื่อครั้งยังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคยได้เรียนวิชาวัฒนธรรม ซึ่งท่านอาจารย์พระยาอนุมานราชธน เป็นอาจารย์ผู้สอน ตอนที่ท่านอธิบายให้เข้าใจว่าการเรียนภาษาของชาติมีความจำเป็นเพราะภาษาเป็นเครื่องประสานให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียว มีความรู้ นึกถึงความเป็นชาติเดียวกันนั้น ท่านอาจารย์จะเล่าประกอบเสมอว่า...ถ้าใครเคยไปต่างประเทศซึ่งมีคนพูดภาษาต่างกับเรา แล้วเมื่อไปได้ยินใครพูดภาษาไทยกับเรา เราจะรู้สึกชื่นใจและดีใจเป็นที่สุด ผู้เขียนก็ยังมิได้เข้าถึงความรู้สึกตามที่ท่านอาจารย์กล่าว จนกระทั่งได้ประสบเข้ากับตัวเอง จึงได้ตระหนักเห็นว่า ภาษาไทยคือ เครื่องสำแดงความเป็นไทยที่มีความสำคัญต่อคนไทยอย่างยิ่ง

ความสำคัญของภาษาไทยมิได้มีเพียงต่อคนไทยเท่านั้น หากยังมีความสำคัญต่อชาติไทยด้วย ใครเกิดมาเป็นคนไทยจึงถือว่าเป็นคนโชคดี เพราะเรามีทั้งภาษาไทยทั้งตัวอักษรไทย เป็นตัวอักษรประจำชาติ เราคนไทยผู้เป็นเจ้าของภาษาต้องมีความภาคภูมิใจที่ชาติไทยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติมาแต่โบราณกาล และคงจะต้องยืนนานต่อไป ถ้าคนไทยทุกคนตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย แม้ว่าเหตุการณ์ของโลกจะเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบถึงประเทศไทยอย่างไร แต่ถ้าเป็นเรื่องของภาษา คนไทยควรต้องถือว่า “ภาษาไทย” สำคัญกว่าภาษาอื่น เพราะเป็นภาษาของชาติ เป็นภาษาที่เราต้องใช้ชั่วชีวิต นอกเหนือไปจากนั้น ภาษาไทยยังเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ เป็นสื่อให้คนในชาติได้ติดต่อกัน เป็นศูนย์กลางยึดคนทั้งชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยึดเหนี่ยวความเป็นชาติ ดังจะขออัญเชิญพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาธีรราชเจ้า เรื่อง “ความเป็นชาติโดยแท้จริง” มาแสดงตอนหนึ่ง ดังนี้

“ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษยต่อมนุษยแน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น และไม่มีสิ่งไรที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หรือแน่นแฟ้นยิ่งไปกว่าพูดภาษาเดียวกัน รัฐบาลทั้งปวงย่อมรู้สึกในข้อนี้ยิ่งยู่ดี เพราะฉะนั้นรัฐบาลใดที่ต้องการปกครองคนต่างชาติต่างภาษาจึงต้องพยายามตั้งโรงเรียน และออกบัญญัติบังคับให้ชนต่างภาษาเรียนภาษาของผู้ปกครอง แต่ความคิดเห็นเช่นนี้มีใช้จะสำเร็จตามปรารถนาของรัฐบาลเสมออีกก็หาไม่ได้ แต่ว่ายังจัดการแปลงภาษาไม่สำเร็จอยู่ตราบใด ก็แปลว่าผู้พูดภาษากับผู้ปกครองนั้นยังไม่เชื่ออยู่ตราบนั้นและยังจะเรียกว่าเป็นชาติเดียวกับมหาชนนั้นไม่ได้อยู่ตราบนั้น ภาษาเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในใจมนุษยแน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น

อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาไทยของคนไทยเพื่อเป็นการสื่อความรู้สึกนึกคิดเท่านั้น ก็ถือว่ายังไม่เพียงพอ เพราะควรจะต้องรักษาระเบียบของภาษาและความงดงามของภาษาไทย ซึ่งเป็นเครื่องหมายของวัฒนธรรม และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้อีกด้วย ดังพระราชดำรัสพระราชทานโดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานรางวัลการประกวดการอ่านทำนองเสนาะจัดโดยกรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ขออัญเชิญมาตอนหนึ่ง ดังนี้

“ภาษา นอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสารแสดงความรู้สึกนึกคิดของชนทั่วโลก แล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย ไทยนั้นเป็นอารยประเทศซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม วรรณคดี และภาษา ซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เราผู้เป็นอนุชนจึงควรภูมิใจ ช่วยกันผดุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ที่บรรพบุรุษได้อุตสาหะสร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป

แม้เป็นที่ยอมรับกันว่า ปัจจุบันนี้สังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ ด้านตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีความรู้เรื่องทางเศรษฐกิจ และความเจริญรุ่งเรืองแบบอารยธรรมต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาถึงประเทศไทยในยุคของข่าวสารไร้พรมแดน ทำให้พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของคนไทยไม่ว่าจะด้านความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจ แม้กระทั่งเรื่องของการกินก็เปลี่ยนรูปแบบไป และไม่เป็นเฉพาะในสังคมเมืองเท่านั้น หากยังแผ่ขยายไปสู่สังคมชนบท

อย่างกว้างขวาง และนับวันความเปลี่ยนแปลงต่างๆ จะแพร่ขยายมากขึ้นจนกลายเป็นค่านิยมของความทันสมัย ซึ่งส่วนหนึ่งได้เกิดผลกระทบถึงการใช้ภาษาไทยด้วย

ตัวอย่างเช่นค่านิยมที่ถือกันว่าผู้มีวิชาความรู้เป็นผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานจะต้องสื่อสารกันด้วยภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ส่วนค่านิยมเดิมๆ ที่ว่าถ้าใครไม่รู้จักภาษาไทยให้ถูกต้องในการสื่อความหมายได้ตามประสงค์แล้ว ความรู้ความสามารถจะมีอยู่เท่าใดก็เป็นอันล้มเหลวเพราะไม่สามารถใช้ความรู้นั้นให้บังเกิดผลได้ตามความต้องการกลับค่อยเลื่อนหายไปแต่เดชะพระบารมีแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยยังมีส่วนช่วยปกป้องคุ้มครองรักษาภาษาไทย ทั้งยังทรงเป็นแบบอย่างให้คนไทยได้เจริญรอยตามพระยุคลบาท ดังจะขออัญเชิญพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานแก่พระราชโอรส ๔ พระองค์ก่อนเสด็จไปทรงศึกษา ณ ต่างประเทศ ตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของครั้งนั้น มีดังนี้

“เราศึกษาภาษาต่างประเทศเป็นอุบายไขความรู้เราศึกษาภาษาไทยเป็นสื่อให้ความรู้ปรากฏแก่คนอื่นฯ”

คนไทยในยุคปัจจุบันก็โชคดีที่ได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในโอกาสต่างๆ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่แสดงให้เห็นถึงน้ำพระราชหฤทัยเป็นห่วงใยในภาษาของชาติ องค์หนึ่งซึ่งมักได้รับเชิญไปแสดงและอ้างอิงอยู่เสมอ คือพระราชดำรัสพระราชทานในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานกระแสพระราชดำริเรื่อง “ปัญหาการใช้คำไทย” ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ขอพระราชทานอัญเชิญมาตอนหนึ่ง ดังนี้

“...เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านศึกษานานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่ง ต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่ง ต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้.....

ภาษาไทยหรือภาษาทั้งหลายที่ใช้กันในปัจจุบันนี้เป็นภาษาที่มีชีวิตเป็นภาษาที่ประชาชนใช้ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงในความหมาย ถ้าเราบัญญัติศัพท์อะไรขึ้นมา ก็จะต้องขอให้ประชาชนทั้งประเทศเป็นผู้ที่มีความคิดในด้านภาษา เป็นศัพท์บัญญัติกันทั้งชาติ หรือเป็นวิทยากรผู้ที่มีความรู้ทั้งชาติก็ไม่ได้เราจะไปโกรธประชาชนแทนโกรธตัวเองไม่ได้ แก้วไม่หลุด ทางที่ดีเราบัญญัติศัพท์แล้วก็ต้องมองว่าเขาเข้าใจหรือเปล่า การบัญญัติศัพท์หรือการมีคำใหม่มีบ่อเกิดหลายทาง มีบ่อเกิดอย่างหนึ่งท่านทั้งหลายที่เป็นศัพท์บัญญัติกรเป็นบ่อเกิด ไม่รู้ว่าจะใช้คำอะไรแทนบ่อเกิด อีกบ่อเกิดหนึ่งก็คือ สำนักข่าวต่างๆ ที่แปลจากภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย ก็ออกมาเป็นภาษาประหลาดๆ เหมือนกัน”

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังได้มีพระมหากรุณาต่อบุคคล ผู้อยู่ในฐานะที่ควรจะเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาไทย และผู้ที่ต้องใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเรื่องราวข่าวสารต่อสาธารณชนนอกเหนือไปจากพระราชกระแสที่พระราชทานแก่ผู้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยรวม ในวาระและโอกาสต่างๆ ขออนุญาตยกตัวอย่างจากข้อความในรายการ “นายกฯ ทักมิดิน คุยกับประชาชน” ที่เผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรี คือ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้เล่าถึงโอกาสที่ได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แล้วหลังจากถวายสัตย์ปฏิญาณตนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเรื่องที่ทรงห่วงใย เริ่มจากเรื่องการปฏิรูปการศึกษา แล้วพระราชทานข้อคิดในเรื่องของศาสนา เรื่องศีลธรรมจรรยาของคน ระยะเวลาที่รู้จักจะเลื่อนหายไป รวมทั้งเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยของท่านนายกรัฐมนตรีที่มักจะใช้ถ้อยคำปนกันอยู่ โดยท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรได้นำมาเล่าออกอากาศว่า

“เรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ ท่านรับสั่งว่า การใช้ภาษาอังกฤษนั้นต้องอธิบายภาษาไทยไปด้วย ทีนี้ หลักการใช้ภาษาไทยในการอธิบายภาษาอังกฤษนั้น ต้องมาจากคำว่า “คอนเซปต์” (concept) ซึ่งท่านรับสั่งว่าเป็นภาษาไทย เป็นสิ่งที่ทำให้ผมและรัฐมนตรี

ช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนใหม่ คือ ดอกเตอร์ สิริกร มณีรินทร์ ที่มีโอกาสได้เข้าเฝ้าฯ ด้วยกัน ก็จะนำมาปฏิบัติในการที่จะทำหน้าที่ในกระทรวงศึกษาธิการให้ดีที่สุด” (จากหนังสือ “นายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน ๒๘ เมษายน-๒๙ เมษายน ๒๕๔๕” กรมประชาสัมพันธ์ จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕)

ภาษาไทยเป็นภาษาของชาติ จึงต้องมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ ที่ผู้ใช้ควรต้องระมัดระวังรักษา ถึงแม้ว่าภาษาไทยจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลสมัย ก็ควรต้องเป็นไปในทางออกงาม ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเรื่อง “ประเพณีใช้ภาษา” และ “ความคล้อยคลาญของคำไทย” ที่ท่านเสฐียรโกเศศ ซึ่งเป็นนามปากกาของพระยาอนุมานราชธน ได้เขียนเอาไว้.....เริ่มตั้งแต่คำที่ใช้พูดกันมาแต่เก่าก่อน แล้วค่อยคล้อยคลาญขยายตัวมาโดยลำดับตามความจำเป็น จนมาเป็นถ้อยคำภาษาไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้อ่านจะได้ทั้งความรู้ทั้งความสนุกเพลิดเพลิน เกี่ยวกับถ้อยคำในภาษาไทยอีกหลายๆ คำที่มีความเป็นมาน่าสนใจอีกด้วย ท่านได้เน้นย้ำว่า “ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม คือเป็นสิ่งที่ได้รับเป็นมรดกตกทอดกันมา ซึ่งคนส่วนรวมทุกคนเป็นทายาทและเป็นเจ้าของ ภาษาจะงอกงามหรือเสื่อมทรามก็อยู่ที่เจ้าของภาษา”...ถ้าเอาคำหรือภาษาของคนอื่นมาใช้แทนคำและภาษาที่ของตนมีติดอยู่แล้ว หรือใช้ผิดจากระเบียบแบบแผนที่เป็นประเพณีใช้ภาษา ก็อาจทำให้ภาษาของตนเสื่อมทรามลง”

ทางด้านความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ นอกจากรายละเอียดต่างๆ ที่ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้รับทราบจากปาฐกถาพิเศษของท่านรองนายกรัฐมนตรีวิษณุ เครืองาม องค์ปาฐกแล้ว ถ้าจะดูกันตามรูปศัพท์ คำว่า “เอกลักษณ์” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ (ขณะที่เขียนเรื่องนี้พจนานุกรมฯ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังไม่ออกจำหน่ายและเผยแพร่ แต่ได้ทราบจากรองเลขาธิการ รักษาการเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน ว่าจะออกจำหน่ายในเดือนสิงหาคม ศกนี้) ให้บทนิยามไว้ว่า “น.ลักษณะที่มีส่วนร่วมกันหรือเหมือนกัน” ส่วนคำว่า “ชาติ” นั้น ได้ให้บทนิยามไว้ในความหมายที่ ๒ ว่า “น. ประเทศ; ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ กลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน ประชาชาติก็ว่า” อนึ่ง

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้เคยมีการพิจารณาสรุปความหมายของคำว่า “เอกลักษณ์ของชาติหรือเอกลักษณ์ไทยไว้ว่ามีองค์ประกอบ ๘ ประการ คือ ๑. ดินแดน ๒. ประชากร ๓. ความเป็นเอกราชและอธิปไตย ๔. รัฐบาลและการปกครอง ๕. ศาสนา ๖. พระมหากษัตริย์ ๗. วัฒนธรรม ๘. เกียรติภูมิ (รายละเอียดในหนังสือ วารสารไทย ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๒๔) ภาษาไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรม สำคัญที่สุดของชาติไทย จึงเป็นส่วนหนึ่งในเอกลักษณ์ของชาติที่คนไทยทุกคนถึง ห่วงเห่น ช่วยกันพิทักษ์รักษาไว้ให้มั่นคง เพื่อดำรงความเป็นไทยและความเป็นชาติ

“การรักษาภาษาไทย คือการรักษาชาติ” คือประโยคสรุปตอนท้ายที่สุดของ ปาฐกถาพิเศษ แสดงโดย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ในการสัมมนาเรื่อง “การใช้ภาษาไทยของสื่อมวลชน” เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ ห้องประชุม หอวชิราวุธานุสรณ์ หอสมุดแห่งชาติเป็นปาฐกถา และการบรรยายที่ผู้เขียนประทับใจเป็นที่สุด ขออนุญาตนำความตอนที่แสดงถึง ความสำคัญของภาษาไทยมาลงไว้ให้ปรากฏ ณ ที่นี้ คือ...

“ภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสดงเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นเครื่องแสดงความเป็น เอกราช แสดงวัฒนธรรมของชาติ ที่ได้สั่งสมกันมานานหลายศตวรรษ และเป็น สมบัติล้ำค่าซึ่งคนไทยต้องรักษาดูแลและพัฒนาให้รุ่งเรืองอย่างมั่นคงตลอดไป ภาษา ไทยเป็นภาษาที่มีระบบระเบียบที่ต้องศึกษา ต้องทำความเข้าใจ ต้องระมัดระวังดูแล และใช้ให้ถูกต้อง” และข้อความที่ท่านได้ชี้แนะให้คนไทยได้ตระหนักและช่วยกัน รักษาภาษาไทยในตอนท้ายคือ “ภาษาไทยเป็นสมบัติล้ำค่าของพวกเราคนไทย คน ไทยจึงต้องทะนุบำรุงพัฒนาและรักษาไว้เพื่อสืบทอดให้ลูกหลานต่อไป ถ้าเอกลักษณ์ ของภาษาเสื่อมถอยและผิดเพี้ยนไป จนไม่สามารถสื่อสารกันได้อย่างสมบูรณ์แล้ว พวกเราจะยังคงความเป็นไทยไว้ได้อย่างไร จึงขอเชิญชวนคนไทยทุกคนในชาติ ทุก องค์การเอกชนทุกส่วนราชการ ได้โปรดร่วมมือกัน พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยให้ ถูกต้องชัดเจน เพื่อดำรงความไพเราะ และเอกลักษณ์ของภาษาไทยไว้ให้ยั่งยืน และ โปรดทำให้ทุกคนเข้าใจโดยลึกซึ้งถ่องแท้ว่า...การรักษาภาษาไทย คือการรักษาชาติ ผู้เขียนก็ขอถือโอกาสนี้เชิญชวนทุกๆ ท่าน ช่วยกันปฏิบัติตามคำเชิญชวนของ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ที่ได้นำมาแสดงไว้ข้างต้นนี้โดยทั่วกัน และโดยไม่หวั่นไหวไปตามกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ อันกระทบกระเทือนพฤติกรรมและค่านิยมซึ่งท่ามกลางกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถ้าท่านพิจารณาให้ดีก็จะเห็นได้ว่า....ยังคงมีแต่ภาษาไทยเท่านั้น ที่เป็นเครื่องแสดงความเป็นไทยแท้แน่นอน และเพื่อสนับสนุนความที่กล่าวมาก็คงต้อง ขอให้ท่านได้อ่านจากบทกลอนที่หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้ประพันธ์ไว้ในหัวข้อ “ในโลกนี้มีอะไรเป็นไทยแท้” ดังต่อไปนี้.....

ในโลกนี้มีอะไรเป็นไทยแท้	ของไทยแน่นั้นหรือคือภาษา
ทั้งคนมีกนจนแต่ดั้นมา	ใช้ภาษาไทยทั่วทุกตัวคน
เด็กตะโกนก็กร้องเรียกแม่	เริ่มใช้คำไทยแท้มาแต่ดั้น
ไม่มีต่างภาษามาปะปน	ทุกทุกคนก็สุขสบายใจ
เมื่อยากให้ลูกรักได้พักผ่อน	ก็ไกวเปลให้นอนจนหลับไหล
สำเนียงกล่อมร้ายร้องทำนองไทย	ติดหูแต่สมัยโบราณมา
พอโตขึ้นส่งเจ้าเข้าโรงเรียน	ได้เริ่มอ่านเริ่มเขียนเรียนภาษา
ภาษาไทยนั้นได้พัฒนา	เป็นภาษาขีดเขียนให้เรียนกัน
บ้างชอบอ่านถ้อยคำทำนองเสนาะ	ภาษาไทยขีดเขียนให้เรียนกัน
มีเสียงวรรณยุกต์ทุกทุกชั้น	ขับร้องกันได้ง่ายคล้ายดนตรี
จะนั้นหรือจะไม่ให้รักเจ้า	ภาษาไทยของเรามีศักดิ์ศรี
เกิดเป็นไทยคนหนึ่งเราจึงมี	ของดีคือชื่อว่า “ภาษาไทย”

เอกลักษณ์ไทยถูกทำลายหรือ

พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ในปัจจุบันคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ประเทศไทยมิได้กำลังเผชิญกับหลากหลายปัญหาอันส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของสังคมไทยรอบด้าน โดยบางปัญหาได้ก่อให้เกิดภาวะวิกฤตขึ้นจนรัฐบาลต้องใช้มาตรการรุนแรงเข้าปราบปราม ถึงขั้นประกาศเป็น “สงคราม” เพื่อทำการ “ขุดรากถอนโคน” ต้นตอแห่งปัญหา โดยเฉพาะปัญหาอันเกิดจากขบวนการผลิตและค้ายาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน และความยากจน นอกจากปัญหาหลักทั้งสามที่รัฐบาลยกขึ้นเป็นวาระแห่งชาติแล้ว การกระทำความผิดในเด็กวัยรุ่นที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงเข้าตัดสินข้อขัดแย้ง นอกเหนือไปจากปัญหาอื่นๆ ที่มีอยู่มากมายแล้ว ก็กำลังเป็นปัญหาที่น่าห่วงใยมิใช่น้อย เพราะเป็นประเด็นที่อาจนำไปสู่ภาวะวิกฤตได้เช่นกัน หากไม่หาทางหยุดยั้งอย่างถูกต้องตรงทาง

ทุกปัญหาที่หยิบยกขึ้นมานี้ ความเป็นจริงแล้วก็มีใช่เป็นปัญหาใหม่ เพียงแต่ความรุนแรงของปัญหาได้เพิ่มทวีกว่าที่เคยเป็นมา อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก ที่เป็นผลมาจากความเจริญทางวัตถุ จนทำให้โลกทั้งโลกกลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดน สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร นำไปสู่การลอกเลียนพฤติกรรมของประเทศที่เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเหนือกว่าประเทศอื่นๆ และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ยอมรับเอาวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่เข้ามาโดยมิได้มีการคัดกรองให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่อ่อนเยาว์ต่อประสบการณ์ชีวิต

ด้วยพัฒนาการที่มีได้สมดุลระหว่างวัตถุกับจิตใจ วัฒนธรรมร่วมโลก ร่วมสมัย ที่ประเทศอภิมหาอำนาจจะวันตกส่งออกไปเผยแพร่ยังประเทศต่างๆ ทั้งที่ผ่านทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และโดยการดำเนินงานของบริษัทข้ามชาติ ตลอดจนด้วยวิธีการอื่นๆ อีกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือพลังงานและสิ่งแวดล้อม จึงกลายเป็นเครื่องกระตุ้นและบำรุงกิเลส อันได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และความหลง ที่มีอยู่ในปุชนทุกคนให้เจริญเติบโตตามความต้องการของวัฒนธรรมสมัยใหม่อย่างไม่มีขีดจำกัด ทั้งนี้เป็นเพราะขาดเครื่องมือในการควบคุมความต้องการอันไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งก็เป็นไปโดยธรรมชาติของผู้ที่ยังมิได้รับการขัดเกลาร่างกายดีพอ

แม้มิใช่เป็นเรื่องผิดปกติที่คนเราจะพึงพอใจต่อสิ่งที่จะนำความสุขกายสบายใจและความสะดวกทั้งปวงมาให้ด้วยความรู้ไม่เท่าทันต่อความไม่จริงยั่งยืนของสิ่งทั้งปวง แต่จากความต้องการอันหาขอบเขตมิได้ของคนเราล้วน หากไม่มีการระงับดับลงบ้างแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้อื่นที่ก็คงมีความต้องการมิได้แตกต่างกัน รวมไปถึงการส่งผลกระทบต่อความสามารถของตนเองในอันที่จะแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ เช่น อาจมีการใช้จ่ายเงินตัว โดยต้องกู้หนี้ยืมสินด้วยความหลงผิดว่าสิ่งที่ไขว่คว้าหามาได้นั้น แสดงถึงสถานะทางสังคมที่จะทำให้ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เป็นต้น

การไม่ตั้งอยู่บนฐานของความพอดี ความพอเพียง และไม่รู้จักประมาณในฐานะแห่งตน เป็นทางนำไปสู่การประทุพผิดในที่สุด เช่น การเข้าร่วมในขบวนการผลิตและค้ายาเสพติด การกระทำทุจริตคอร์รัปชัน เมื่อโอกาสเปิด การค้าประเวณีของชายและหญิง และการก่ออาชญากรรม เป็นต้น ทุกเรื่องล้วนแต่ นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งสิ้น

การแพร่ขยายเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกใช้เพียงแต่จะก่อปัญหาดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของชาติโดยตรงด้วย เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็น**ปัญหาศีลธรรม** อันเกิดจากผู้คนห่างเหินจากศาสนา ด้วยเหตุที่ขาดความเข้าใจเนื้อแท้ของศาสนาและไม่ยอมศึกษา จึงไม่เลื่อมใสศรัทธา และไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ทั้งยังพากันหมกมุ่นในอบายมุข อันเป็นทางแห่งความเสื่อม ทำให้ขาดสติ และไร้ปัญญา ด้านข้าราชการบางส่วนก็ยินดีต่อการทุจริตคอร์รัปชัน หรือ **ฉ้อราษฎร์บังหลวง** โดยได้เกิดการทุจริตในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า **ทุจริตเชิงนโยบาย** จนกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้นทุกขณะ ประกอบกับผลการวิจัยที่ทางสำนักงานข้าราชการพลเรือนจัดทำ ได้พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่ยอมเอาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวิถีชีวิตแล้ว นับเป็นการเห็นผิดเป็นชอบ อันจะส่งผลให้

คำนิยม ที่ยกย่องคนมีเงิน มีตำแหน่งการงานสูงแทนการยกย่องคนดี กลายเป็นเรื่องที่จะได้รับการยอมรับตามมา ซึ่งความคิดเห็นเช่นนี้เป็นอันตรายต่อสังคมไทยอย่างที่สุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงห่วงใยสถานการณ์ที่เกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศเข้ามาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ได้พระราชทานเป็นอนุสติไว้ว่า

...“ไทยเรามีวัฒนธรรมที่เป็นหลักอยู่มากมาย ไม่น่าจะไปรับวัฒนธรรมตะวันตกบางอย่าง ที่ไม่ดีกว่าของไทยเรามาใช้ให้เป็นທີ່เสื่อมเสียศักดิ์ศรีแห่งชนชาติไทย...”

ปัญหาข้อนี้ โขงไปสู่ปัญหาการขาดระเบียบวินัย ซึ่งเปรียบเสมือนศีล อันเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนมีคุณภาพ เกี่ยวกับเรื่องของศีลนี้ พระธรรมปิฎก ได้เขียนไว้ในเรื่องธรรมานุชีวิต ว่า

“...คนมีศีลธรรม คือสมาชิกในหมู่อารยชน เป็นผู้มีสุจริตทั้ง ๓ คือ กายสุจริต วาสุจริต มโนสุจริต และประพฤติตามอารยธรรม ถูกต้องตามทางแห่งกุศลกรรม ๑๐ ประการ คือทางกาย ๓ ประการ ทางวาจา ๔ ประการ และทางใจ ๓ ประการอีกทั้งอย่างต่ำต้องมีศีล ๕...”

อันที่จริงประเทศไทยจัดเป็นดินแดนแห่งความมีโชคโดยแท้ เพราะเป็นเวลายาวนานนับพันปีที่สังคมไทยก่อตัวขึ้น โดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งในหลักคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เน้นการพัฒนาชีวิตด้วยการศึกษา การเรียน การอบรม และการขัดเกลาจิตใจศาสนิกชนให้ยึดมั่นในคุณธรรม ความถูกต้องดีงาม ส่งผลให้คนในสังคมไทย ได้รับการสั่งสมคุณธรรม ความดีงามเป็นทุนเดิมภายใต้หลักแห่งพุทธธรรม เด็กกับผู้ใหญ่ในสังคมไทยจึงมีการสังเคราะห์ต่อกัน มีความผูกพันกัน ก่อเกิดเป็น **ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไทย** ที่ได้รับการหลอมรวมอยู่ในวิถีชีวิตของบรรพชนและมีการสั่งสมสืบต่อเป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วอายุคน โดยได้หยั่งรากอันมั่นคงลงสู่ครอบครัวจนถึงระดับชาติ โดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเป็นครั้งแรกที่เรียกว่า **ธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร** ซึ่งเนื้อหาของธรรมะว่าด้วย **มัชฌิมาปฏิปทา** หรือทางสายกลาง ที่ทรงสอนมิให้ประพฤติดุจดั่งด้วยการหมกมุ่นมัวเมาอยู่ในกามสุข หรือด้วยการทรมานตัวเองให้ลำบาก แต่

ควรเดินตามทางสายกลาง ทั้งได้ทรงแสดงให้เห็นหลักความจริงของชีวิต คือ อริยสัจ ๔ ประกอบด้วย ทุกข์ ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย เป็นต้น สมุทัย ได้แก่ สิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ และความอยากต่างๆ นิโรธ ได้แก่ความดับทุกข์ คือ นิพพาน และ มรรค ได้แก่ ข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความดับทุกข์

จากหลักธรรมคำสอนดังกล่าวทำให้ชาวไทย นอกจากจะยึดมั่นในหลักแห่งศีลสมาธิ ปัญญา แล้วยังدينอยู่บนเส้นทางแห่งอริยมรรค อันมีองค์ ๘ ซึ่งส่งผลให้วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ยินดีอยู่ในทางสายกลาง โดยยึดหลักแห่งมัชฌิมาปฏิปทาเป็นสำคัญ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวช่วยให้พุทธศาสนิกชนนับแต่อดีตกาลมา มีหลักในการแก้ปัญหาชีวิตและปัญหาสังคม มีทักษะในการคิด การปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาตนและสังคมได้อย่างถูกต้อง แม้เมื่อมีศาสนาอื่นเข้ามาเผยแผ่หลักธรรมคำสอนแก่ผู้คนในสังคมไทย ชาวพุทธก็ถือภูตสงเคราะห์ด้วยดี สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่สุขสงบ เป็นสังคมแห่งการแบ่งปันและช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาโดยตลอด

ดังนั้นแม้ว่าปัจจุบันสังคมไทยจะเปลี่ยนไปตามพัฒนาการของสังคมโลกที่ผู้คนส่วนใหญ่พากันแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุ แต่คนไทยจำนวนมากมิใช่น้อยก็ยังคงยึดมั่นอยู่ในคุณงามความดีอย่างยากที่จะมีสิ่งใดมาทำให้เปลี่ยนแปลงได้ และผู้คนในส่วนนี้เองที่จะช่วยรักษาเอกลักษณ์ไทยไว้มิให้สูญสิ้นไปตามพัฒนาการทางวัตถุของโลกตะวันตกในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งจะเป็นส่วนหลักในการนำทางสายกลาง อันเป็นหลักของ ความพอดี หรือความพอเพียง มาใช้ในการแก้ปัญหาบ้านเมืองโดยผสมผสานความเจริญทางวัตถุที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเข้ากับ ความเจริญทางค่านิยมอย่างประสาทรสอดคล้อง เพื่อความสุขสงบของผู้คนในสังคมอย่างแท้จริง

วัฒนธรรมชาติที่ดี ศาสนาก็ดี จัดเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ไทย ที่สื่อถึงคุณค่าของความเป็นไทย ซึ่งนอกจากเอกลักษณ์ทั้งสองด้านดังกล่าวแล้ว ยังมีสิ่งที่สื่อแสดงถึงความเป็นไทยที่คนไทยจะต้องปกป้องรักษา เสริมสร้าง เผยแพร่ และสืบสานไว้ให้แก่คนรุ่นหลังอยู่อีกหลายด้าน โดยเอกลักษณ์ทุกด้านยังคงดำรงอยู่ แม้อาจจะถูกเบี่ยงเบนไปบ้างตามสถานการณ์ของสังคมโลก แต่ก็หาได้ถูกทำลายลงได้ไม่

หากย้อนกลับไปมองประวัติศาสตร์ชาติไทย จะพบว่าชนชาติไทย เป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน โดยตามทฤษฎีเก่า ชี้ให้เห็นว่า แต่เดิมนั้น

ชนชาติไทยมีภูมิลำเนาอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน แถบมณฑลกว๋างตุ้งปัจจุบัน ต่อมาได้อพยพลงมาถึงแคว้นสามเทศ หรือ สยามเทศ ที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนทฤษฎีใหม่ มีความเชื่อว่าชนชาติ ไทยมิได้อพยพลอยร่นมาจากที่ใด หรือหากจะ มีการอพยพก็เป็นการอพยพจากตอนใต้ขึ้นไปทางเหนือ ไม่ว่าทฤษฎีเก่าหรือใหม่ ที่ ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ ล้วนแสดงให้เห็นว่าชนชาติไทยถือกำเนิดมาเป็น เวลานานแล้ว และบนเส้นทางประวัติศาสตร์อันยาวนานนั้น ได้มีวิวัฒนาการที่แสดง ให้เห็นถึงความเจริญ และความเป็นอารยะมาโดยลำดับ

สำหรับคำว่า “ไทย” มีข้อน่าสังเกตว่า มิใช่เป็นคำที่ใช้เรียกคนไทย หรือประเทศ ไทยมาแต่ดั้งเดิม คำที่ใช้มาก่อนคำว่าไทย คือคำว่า “สยาม” แต่คนไทยก็ไม่เคยเรียก ตนเองว่า “สยาม” เลย ในขณะที่ชาวต่างชาตินิยมเรียกประเทศไทยว่า สยาม (Siam) และเรียกคนไทยว่า “ไซมัส” (Siamese) โดยแต่เดิมนั้นคนไทยเรียกชื่อเมืองหลวงเป็น ชื่อประเทศ ไม่ว่าจะเป็น กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี หรือ กรุงรัตนโกสินทร์ และ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงทำสนธิสัญญาทาง พระราชไมตรีกับต่างประเทศ ก็ทรงเรียกชื่อประเทศว่า กรุงศรีอยุธยา

จนถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงแยกชื่อ เมืองหลวงออกจากชื่อประเทศตามแบบตะวันตก คือ เรียกประเทศว่า “สยาม” โดย ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยว่า Rex Siamensis ครั้นเข้าสู่ยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักร ปี พุทธศักราช ๒๔๘๕ ก็ยังคงเรียกชื่อประเทศว่า “สยาม” ดังระบุ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๑ ว่า “ประเทศสยาม เป็น ราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้” ล่วงมาถึงปีพุทธศักราช ๒๔๘๐ ใน สัญญาทางพระราชไมตรีการพาณิชย์ การเดินเรือกับต่างประเทศก็ใช้คำว่า “ประเทศ สยาม” “ราชอาณาจักรสยาม” และ “รัฐบาลสยาม” แต่เมื่อกล่าวถึงภาษา กลับใช้คำ ว่า “ภาษาไทย” และในบางข้อความได้ใช้คำว่าไทยและสยามปนๆ กันไป

การกำหนดใช้คำว่า “ไทย” ปรากฏความชัดเจนในสมัยรัฐบาล จอมพล ป.พิบูล สงคราม ที่มีประกาศ รัฐนิยม ฉบับที่ ๑ ให้ใช้ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติว่า “ไทย” (Thai) อีกทั้งในรัฐธรรมนูญก็ได้แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามของประเทศ

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๒ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๘๒ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ว่า “ให้เรียกชื่อประเทศว่า “ประเทศไทย” (Thailand) และในบทรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย อื่นที่ใช้คำว่า “สยาม” ก็ให้ใช้คำว่า “ไทย” แทน คำว่า “สยาม” ตลอดจนประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ก็กำหนดให้เรียกคนไทยว่า “ไทย” เรียกชื่อประเทศ ว่า ประเทศไทย นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง รัฐบาลของนายทวี บุณยเกตุ ได้ประกาศ ใช้ชื่อประเทศไทยในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสว่า “Siam” ชื่อประเทศไทยในภาษาไทยว่า “ประเทศไทย” ส่วนสัญญาติ ผู้ถือหนังสือเดินทางเขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “Siamois” ในขณะเดียวกันนั้น ประเทศอังกฤษได้ขอตั้งเงื่อนไขในการเรียกชื่อประเทศไทยว่า “ประเทศสยาม” ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้ขัดข้องแต่ประการใด ด้วยเหตุนี้ชาวต่างประเทศ จะเรียกไทยว่า สยามก็ได้ ไทยก็ได้ แต่ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๑ เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรี อีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลได้เปลี่ยนชื่อประเทศ ไทยในภาษาอังกฤษเป็น “Thailand” และในภาษาฝรั่งเศส เป็น “Thailande” แม้ว่า ต่อมาสมาชิกสภานิติบัญญัติ และสภาร่างรัฐธรรมนูญ บางสมัยได้มีความพยายามจะ เปลี่ยนชื่อจาก “ไทย” เป็น “สยาม” ดังแต่ก่อน สมาชิกส่วนใหญ่ก็หาได้ยอมรับไม่ คำว่า “ไทย” จึงใช้เป็นสัญลักษณ์ของคนไทย ประเทศไทย ภาษาไทย และสิ่งที่สื่อ แสดงถึงความเป็นไทย

ตลอดช่วงเวลาในการสร้างชาติของคนไทย ได้ปรากฏการต่อสู้และการกอบกู้ อิสระภาพมาโดยตลอด โดยระหว่างนั้นก็มีการติดต่อค้าขายและทำสัมพันธไมตรีกับ ประเทศต่างๆ และด้วยเหตุผลทั้งทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ ชาติไทยจึง ได้รับเอาวัฒนธรรมของชนชาติอื่นๆ ไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม จีน ลาว กัมพูชา พม่า อินเดีย ญี่ปุ่น เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย หรือวัฒนธรรมของชาติในทวีป ยุโรป และแม้ว่าคนไทยจะมีโอกาสหยิบยืมวัฒนธรรมมากกว่าโอกาสในการหยุดยั้ง และกีดสร้างวัฒนธรรมแท้ๆ ของตนขึ้นเอง แต่คนไทยก็สามารถนำวัฒนธรรมของ ชนชาติอื่นมาประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับคุณลักษณะและคุณสมบัติของคนไทยได้ เป็นอย่างดีจนในที่สุดก็ได้พัฒนามาเป็นวัฒนธรรมแบบไทย หรือเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะของคนไทยที่เรียกว่า **เอกลักษณ์ไทย** อันเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติไทย

ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็น ด้านสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี คนตรีไทย กีฬา การละเล่นพื้นเมืองต่างๆ ภาษา การแต่งกาย การแสดงความเคารพด้วยการไหว้และกราบ กิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนน้อม การแสดงความกตัญญูกตเวทิต์ต่อผู้มีพระคุณ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือ ความเกรงใจ เป็นต้น โดยเฉพาะสิ่งหนึ่งที่จะคงอยู่ในใจของคนไทยตลอดไปคือ **ศักดิ์ศรีของคนไทยและความเป็นไทย**

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้นิยามคำว่าเอกลักษณ์ของชาติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนไว้ว่า หมายถึง “**ลักษณะเด่นเฉพาะร่วมกันของชาติ**” ประกอบด้วย **ประชากร ดินแดน ความเป็นเอกราชและอธิปไตย รัฐบาล และการปกครอง ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม และ เกียรติภูมิ** ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ช่วยให้เกิดความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า ทั้งช่วยให้ประเทศไทยคงความเป็นเอกราช และอธิปไตยไว้ได้ บนพื้นฐานของความสุขสงบ ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ความรักในแผ่นดินถิ่นเกิด และความภูมิใจในความเป็นไทย เอกลักษณ์ของชาติ จึงมีความสำคัญมิใช่เพียงเพราะเป็นวิถีไทยเท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของราชอาณาจักรไทยคนไทยและความเป็นไทยอีกด้วย

ลักษณะเด่นทั้ง ๘ ด้าน นี้ ส่วนที่เป็นแกนหลัก ได้แก่ **สถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์** เพราะ **ประชากร ดินแดน ความเป็นเอกราชและ อธิปไตย รัฐบาล และ การปกครอง วัฒนธรรม และ เกียรติภูมิ** รวมอยู่ในสถาบันชาติอยู่แล้ว และสำหรับประเทศไทยนั้นยังมีสถาบันศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวที่สำคัญของผู้คนในสังคม เพื่อให้มีการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางที่ถูกต้องดีงามอันจะนำมาซึ่งความสุขสงบในสังคม และมี **สถาบันพระมหากษัตริย์** เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ก่อเกิดเป็นพลังแผ่นดิน ที่พร้อมต่อการแก้ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศในทุกขณะ

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนั้นอาศัยอยู่ในชนบทซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีแบบประเพณี นำโครงสร้างสังคมชนบทจึงจัดได้ว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมไทย เพราะมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกของสังคมทำหน้าที่

สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างราบรื่น โดยมีระบบความสัมพันธ์แบบเครือข่าย มีการนับถืออาวุโสมีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคม ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำจึงเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถเป็นส่วนประกอบ แตกต่างไปจากสังคมเมือง โดยเฉพาะสังคมเมืองหลวงที่เกณฑ์การพิจารณาสถานภาพทางสังคมของบุคคลขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ อำนาจและความเกี่ยวข้องทางการเมือง รวมไปถึงระดับการศึกษา อีกทั้งโครงสร้างชนชั้นทางสังคมในเมืองหลวงยังประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากตระกูลเก่าและขุนนาง รวมไปถึงผู้บริหารในสาขาอาชีพต่างๆ นักธุรกิจ ข้าราชการ ข้าราชการพลเรือน และกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้อพยพจากสังคมชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ตามชุมชนแออัดในเมืองหลวง

คนเมืองหลวงนั้น มีค่านิยมที่เน้นหนักในเรื่องของอำนาจและความมั่งคั่งมากกว่าชาวชนบทซึ่งมีความต้องการจะยกระดับตัวเองจากชั้นสังคมเดิมไปสู่ชั้นที่สูงกว่า โดยอาศัยปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นฐานะการเงิน การศึกษา อำนาจทางการเมือง หรือสิทธิพิเศษต่างๆ ที่พึงหาได้ จากพื้นฐานดังกล่าวนี้เอง สังคมเมืองของไทย จึงตกอยู่ในวังวนของกระแสนิยมวัตถุและบริโภคนิยมที่ขยายอิทธิพลมาจากสังคมตะวันตก โดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้โดยง่าย

กระแสความนิยมดังกล่าวได้เปลี่ยนโครงสร้างของสังคมไทยจากสังคมเกษตร มาสู่สังคมอุตสาหกรรมจากสังคมชนบทมาสู่สังคมเมือง จากธุรกิจร้านค้าย่อยมาสู่บริษัทข้ามชาติ จนชุมชนเมืองเติบโตอย่างรวดเร็วพร้อมกันไปกับการเปลี่ยนจากสังคมผู้ผลิตเป็นสังคมผู้บริโภคเต็มรูปแบบ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากขึ้นในสังคมไทย กล่าวคือ ชีวิตที่เคยอยู่กันอย่างเรียบง่ายก็กลายเป็นความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย โดยมีแหล่งสินค้า “แบรนด์เนม” ไปจนถึงแหล่งอบายมุขรองรับการใช้จ่ายเงินในหลากหลายรูปแบบและหลายวิธีการ ขณะเดียวกันการวัดค่าของคนก็หันมาพิจารณาจากวัตถุจากอำนาจที่ถือครองแทนจิตใจและคุณความดีส่งผลให้คนที่ไม่หนักแน่นเพียงพอ เหนื่อยหน่าย ท้อแท้ต่อการทำดี และท่ามกลางสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ ทำให้สัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลในสังคมเปลี่ยนไปด้วย แม้แต่ระหว่างพ่อแม่กับลูก ระหว่างครูอาจารย์กับศิษย์ และระหว่างผู้คนในสังคมที่เคยยอมรับนับถือในคุณงาม

ความดีของกันและกัน

ผู้คนที่ดำเนินชีวิตตามวิถีไทย ถักดักจำนวนลงเป็นลำดับ เพราะสังคมได้อภิวัตน์ ความเจริญทางวัตถุมาครอบงำจิตใจ ทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งเพลิดเพลिनหลงไหลอยู่กับวัตถุ จนกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม ที่มากไปด้วยความเห็นแก่ตัว การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และสืบสาน เอกลักษณ์ของชาติไว้ จึงเป็นภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งของคนไทย เพียงแต่ต้องกระทำอย่างมีเหตุผล รอบคอบ และไม่ใช่ร้อน โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ซึ่งต้องการศิลปินและนายช่างศิลป์เป็นผู้ถ่ายทอด จากชนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เพื่อมิให้ศิลปะนั้นสูญหาย เพราะปรากฏว่ามีอยู่หลายกรณีที่วัฒนธรรมของชาติ ต้องเผชิญกับการปรับปรุงรูปแบบ การทำลาย หรือการสูญหาย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านค่านิยมและโครงสร้างของสังคม ซึ่งเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความหวังที่จะอนุรักษ์ เสริมสร้าง และสืบสาน เอกลักษณ์ของชาติไว้ จะไม่ลางเลือนจนเกินจริง ด้วยปรากฏว่าใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ที่มีช่วงปฏิบัติอยู่ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ถึง ปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ได้กำหนดคสภาสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าไว้อย่างชัดเจนว่าจะเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน ๓ ด้าน กล่าวคือ เป็นสังคมคุณธรรม เป็นสังคมแห่งสติปัญญาและการเรียนรู้และเป็นสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทร หากพิจารณาจากเป้าหมายในการพัฒนาสังคม จะเห็นได้ว่าการจะทำให้เป็น สังคมคุณภาพ ได้นั้น จะต้องยึดหลักความสมดุล ความพอดี โดยสร้างคนดี คือ ให้คนเป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะและพึ่งตนเองได้ และสร้างระบบดี คือสร้างให้เป็นระบบที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ สำหรับสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ก็ต้องนำไปสู่การเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และรู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นการส่งเสริมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทร

ต่อกัน ก็ต้องดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และคุณค่าแห่งเอกลักษณ์ของสังคมไทย ที่รู้จักสามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง และมีเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

การที่จะพัฒนาสังคมไทยให้บรรลุเป้าหมายทั้ง ๓ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น คงเลี่ยงไม่ได้จากการที่จะต้องนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เพราะเป็นทางเลือกทางเดียวเท่านั้น ที่จะช่วยให้วิถีชีวิตของคนไทยสุขสงบอยู่บนฐานแห่งวิถีธรรมได้อย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช องค์ปฐมบรมราชจักรีวงศ์ ทรงประจักษ์ถึงความจริงข้อนี้ พระองค์จึงมีพระราชศรัทธาอุปสาทะในพระพุทธศาสนา อย่างมั่นคง ทั้งทรงศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรมะอยู่เสมอ สมดังพระราชปณิธานที่ปรากฏอยู่ในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง “นิราศท่าดินแดง” ว่า “ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา...” โดยทรงถือเป็นพระราชกรณียกิจอันสำคัญยิ่ง ที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างยั่งยืนตลอดไป นอกจากนี้ ยังทรงนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา มาสั่งสอนขุนนาง ข้าราชการไพร่ และประชาชน ให้ยึดมั่นในศีล ๕ ศีล ๘ และศีล ๑๐ เพื่อให้มีการทำบุญให้ทาน และเจริญภาวนาธรรมโดยทั่วกัน ทั้งยังทรงประกาศพระองค์เป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกด้วย ซึ่งพระมหากษัตริย์รัชกาลต่อๆ มา ก็ทรงสานต่อพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระศาสนาอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของประชาชนก็กล่าวได้ชัดเจนว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ช่วยบ่มสอนคนไทยให้ถึงพร้อมด้วยคุณภาพ ทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยหยั่งรากลึกลงสู่จิตใจ และได้แสดงออกเป็นการประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิต จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีการสืบต่อ เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและที่พึ่งทางใจ ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ขออัญเชิญมาแสดงไว้ ตอนหนึ่งว่า

“...ศาสนาถ้าสอนให้ถูกต้อง ศาสนาจะเป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงน้ำใจให้ทนความลำบากได้ ให้มีแรงที่จะทำการงานของตนให้เป็นผลสำเร็จ และยังเป็นยาที่จะสมานใจให้หายเจ็บปวดในยามทุกข์ได้ด้วย พวกเราทุกๆ คน ควรพยายามให้เด็กๆ ลูกหลานของเรามี “ยา” สำคัญ คือ คำสั่งสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าติดตัว

เพราะ “ยา” อย่างนี้เป็นทั้งยาบำรุงกำลัง และ “ยา” สมานหรือระงับความเจ็บปวด...”

ล่วงมาถึงในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ยิ่งทรงตระหนักถึงความสำคัญของศาสนาเป็นที่สุด คงจะเห็นได้ว่า นอกจากพระองค์จะทรงเป็นแบบอย่างในการนำหลักธรรมทางศาสนามาประพฤติปฏิบัติด้วยพระองค์เองแล้ว ยังทรงพระเมตตาพระราชทานแนวคิอันเหมาะสมดั่งมกแก่พสกนิกรตลอดมา โดยมีพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทแนะนำสั่งสอนในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยทรงพระราชวินิจฉัยว่า คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดความเจริญ และความเสื่อมของสังคม หากคนในสังคมประพฤติดี ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ย่อมมีความสุขและสุขสงบ และนำความมั่นคงมาสู่สังคมได้ในที่สุด

ดังนั้น แม้กระแสโลกาภิวัตน์จะบ่าไหลอย่างรุนแรงเพียงใด คนไทยก็ยังสามารถยืนหยัดต้านทานกับกระแสดังกล่าวได้อย่างแน่นอน หากคนส่วนใหญ่ในประเทศเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และน้อมนำเอาหลักธรรมของศาสนา ตลอดจนพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส มาเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ เพราะทั้งสถาบันศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ คือเอกลักษณ์อันเป็นหลักชัยที่จะช่วยให้ชาติอยู่รอดปลอดภัยตลอดไป เพียงแต่ชาวไทยต้องร่วมกันคิดเพื่อไปสู่การปฏิบัติร่วมกันว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถผสมผสานความเจริญทางวัตถุที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เข้ากับความเจริญทางด้านจิตใจ เพื่อที่สังคมไทยรวมตลอดไปถึงสังคมโลกจะอยู่กันได้อย่างสันติสุขโดยไม่ต้องทำลายมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นส่วนหนึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติให้ต้องเสื่อมสูญไป

